[illegible]

སྒྲིག་རྩོམ་པ།

ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།

༄༅། །བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཐོག་དབུབས་བཞུགས་སོ།།

སྒྲིག་རྩོམ་པ། འབྲི་གུང་སྐྱབས་མགོན་
འཕྲིན་ལས་ལྷུན་གྲུབ།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས།
ཐ་སྙད་ལ་དཔྱད་པ།
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས།
དང་པོ། འགྲོ་བ་མི་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་དུས་རབས།
གཉིས་པ། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་རྗེ་དཔོན་བྱུང་ཚུལ།
གསུམ་པ། ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོ་གསེར་གྱི་བྱ་རུ་ཅན་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་དུས་རབས།
བཞི་པ། རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མའི་དུས་རབས།
ལྔ་པ། སྟོད་ལྷ་རབས་ལས། གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན།
དྲུག་པ། སྟེང་གི་སྟེང་གཉིས།
བདུན་པ། ས་ཡི་ལེགས་དྲུག
བརྒྱད་པ། ཆུ་ལ་ལྡེ་བརྒྱད།
དགུ་པ། ཚིགས་ལ་བཙན་ལྔ།
བཅུ་པ། ཕྱུན་ཚོགས་བོན་རྒྱལ་བཞི།
བཅུ་གཅིག་པ། བསོད་ནམས་དར་བའི་སྨུ་རྒྱལ་ལྔ།
བཅུ་གཉིས་པ། ཤིན་ཏུ་སྐྱིད་པའི་གདུང་རབས་ལྔ།
སྔ་དུས་བོད་མི་རང་གི་སྐད་ངག་དང་། རྒྱ་ནག་མཁས་པའི་སྐད་ངག།

༄། །གནས་དབུས་ས་དཀྱིལ་གླིང་གི་སྙིང་། །གངས་རིའི་ར་བ་ཆུ་ཀུན་འགོ །རི་མཐོ་ས་གཙང་མི་མཛེས་དཔའ། །ཆོས་བཟང་རྟ་མགྱོགས་འཕེལ་བའི་ཞིང་། །ལོ་ངོ་འབུམ་ཐེར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི། །དཔང་རྟགས་མཐོང་བ་ཨེ་མ་ཧོ། །

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས།

གཡུང་དྲུང་བོན་གྱི་སྒྲ་གྲགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གླིང་གྲགས་[སྒྲགས་གླིང་བརྟེན་(བསྟན་)འགྱུར་]ལས། "དེ་ལ་འཛམ་བུ་གླིང་འདིར་ངོ་མཚར་བསྒྲགས་སུ་རུང་བ་ནི། འཛམ་བུ་གླིང་གི་དབུས་དཀྱིལ་ཐད་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ལ་གངས་ཏེ་ཙེ་ཡོད། དེའི་

ཤར་ན་མཚོ་མ་པང་(ཕམ་) ཡོད། དེ་གཉིས་ནམ་མཁའ་ལ་ཡོད།”ཅེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “དེའི་འོག་གི་ཐད་དྲང་སོ་ན། གངས་ཡ་ཕག་ཤར་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། མི་རྣམས་ཀྱིས་ཏི་ཙེ་གངས་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། མཚོ་མལ་དྲོས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། མ་པང་ཟེར་བ་དེ་གཉིས་ཡོད་དེ། ཏི་ཙེ་གངས་ནི་མཚོད་རྟེན་བཀོད་ལེགས་འདྲ། མ་པང་མཚོ་ནི་མཎྜལ་བཤམས་པ་འདྲ།” ཞེས་བྱུང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ཡང་མཚོ་དེའི་དབུས་ཀྱི་ས་ལ་ཏུས་སྦལ་ཁ་བཞི་པ་གཅིག་གནས། ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞིའི་རྩ་བའང་དེའི་ཁ་ནས་འབབ་བོ། དེ་ཡང་གླང་ཆེན་ཁ་ནས་ཤྭེ་ཏུ་

འབབ། ཡར་གཙང་རྟ་ཡི་ཁ་ནས་ཤར་དུ་
འབབ། ཆུ་བོ་ངམ་རིང་སེང་གེའི་ཁ་ནས་
བྱང་དུ་འབབ། སིང་སྒྲ་རྨ་བྱའི་ཁ་ནས་
ནུབ་ཏུ་འབབ། མ་འདྲེས་པར་གཡས་སུ་
ལན་གསུམ་བསྐོར་ཏེ། རང་རང་གི་
ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་དཀར་ནག་ཕྲོམ་སྟག་གཟིག་
ལ་ལམ་དྲང་སྟེ། ཕྱིའི་རྒྱ་མཚོར་འབབ་
པའོ། "ཞེས་བྱུང་བས། བོད་དེ་འཛམ་
གླིང་ཡངས་རྩེའི་ཁང་རྩེགས་ཀྱི་རྩེབས་མ་
ཞེས་འཛམ་བུ་གླིང་ལ་གྲགས་ཤིང་། དེ་
དབུས་གྱུར་ཨེ་ཤི་ཡའི་ཆུ་འགོ་ཚང་མའི་
འགོར་གྱུར་པས། ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་
སེང་གེ་གཙང་པོ་འམ། རྒྱ་གར་གྱི་ཧེན་རྡུ་
གཙང་པོའི་དཔལ་ཡོན་དར་རྒྱས་དང་།

རྒྱ་ནག་གི་རྨ་ཆུ་གཙང་པོའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་དག་ཀྱང་། གངས་རི་ཏི་ཙེའམ། ཏི་སེའི་ཕྱོགས་ནས་འབབ་པའི་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་། འབྲི་ཆུ་སོགས་ལ་ཐུགས་ཡོད། བོད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་སྤྱི་ཧྲོས་ཀྱང་ཆུ་བོ་ཆེ་པོ་བཞིའི་ཁུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཞང་ཞུང་རྒྱལ་རབས་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་དུས་སྐབས་དེ་ཡིན་དགོས་སོ།།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་སྤྱི་བ་དངོས་ཆས་དཔང་རྟགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ངག་རྒྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས། ཡིག་ཐོག་གི་ལོ་རྒྱུས་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། དངོས་ཆས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་ངོ་ 130,000 ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དེ་རྗེས་ངག་རྒྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲུང་དང་ལྡེའུ་

སོགས་སུ་གསལ། དེ་ནས་ཡིག་ཐོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ལོ་ངོ་ 3,500 སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཡི་གེར་འཀོད་པ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཞེས་པའི་ནང་། ཁྲོན་དཔེ་མཚན་ (༢༧༣༢) ཡོད་པ་ལས་ཆོས་འབྱུང་རྒྱལ་རབས་དེབ་གྲངས་ (༤༠) ཡོད་པ་དེ་དག་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་མེར་བསྲེགས་བཏང་བའི་ལྷག་འཕྲོ་དག་ཡིན། བོད་ལྗོངས་ཡིག་ཚག་ཙུས་ཀྱི་ནང་དུ་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཚགས་ཤོག་དྲིལ་ས་ཡ་གསུམ་ཙམ་ད་ཡོད་གནས་ཡོད་པར་གྲགས་སོ།།

ཐ་སྙད་ལ་དཔྱད་པ།

ཐོག་མར་བོད་བཙན་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདིའི་གོ་དོན་ནི། འདིར་བཀའ་བཙན་པོའི་དོན་ཙམ་མ་ཡིན་པར། དེ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་ Empire ཞེས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ཏུ་帝國 ཞེས་རང་ཁོངས་རྒྱལ་ཚུགས་ཟིན་པ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་མངའ་ཁོང་ལའང་དབང་བསྒྱུར་བས་ན་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་བམ། བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཞེས་ཐ་སྙད་འདོགས་པ་ཡིན། དེའི་ཚུལ་ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྡོ་རིང་དུ། “དེའི་ཕྱིར་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་མོན་རྒྱ་གར་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་

ཀྱི་ཏ་ཟིག་དང་། བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་དྲུ་གུ་ཉེ་སླེལ་(ཁྲོམ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ)ལ་སྐོགས་པ་གཡུག་གཅིག་རྒྱལ་པོ་སྲོམ་ནམ་ཞར་བྱ་བ་ཀུན་གྱི་འཕྲུལ་གྱི་ལྷ་བཙན་པོའི་དབུ་རྨོག་བརྩན་པོ་དང་། ཡང་བོར་ནི་ཕྱོགས་མི་གྲུས་པ་མེད། ཕན་ཚུན་དགྲེས་ཤིང་བཀའ་བསྟུལད་དུ་ཆོག་ཉན་པ་ཡིན།” ཞེས་བྱུང་བ་དོན་ལ་གནས་པ་ཡིན།

ལྡེའུ་ཇོ་སྲས་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ལས། “གདུང་ནི་སྤུ་བོད། རྒྱལ་པོ་ནི་སྤུ་རྒྱལ” ཞེས་བྱུང་བས། གདུང་ནི་སྤུ་བོད་ཅེས་པ་གདུང་རུས་དེ་ཡབ་ལྷ་གདལ་དྲུག་ཅེས་ལྷ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེ་བོ་དེར་བུ་སྤུན་

བདུན་གྱི་བར་མ། གཙུག་ཁྲི་བཙན་པོ་ཞུ་
བ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཡབ་དེ་སྤུ་ཡུལ་
ལས། སྤོ་ཡུལ་དུ་སྲིད་པའི་ལྷ་ཡེ་མཁྱེན་
ཆེན་པོས་རྐོང་པོ་རོང་སྤུ་ཡུལ་དུ་བཏང་།
ཡང་གོང་གི་ཆོས་འབྱུང་དེ་ཉིད་ལས།
“ཡང་གསང་ཐེ་རང་མང་སྣ་ཞུ་བེ་ར་
ལས་ཆད་པ། ཡུལ་སྤུ་ཡུལ་ནས་སྤུ་མི་མོ་
བཙུན་གྱི་རུམ་ནས་བྱུང་བ་གཅིག་ལ།
རྒྱལ་པོ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོར་མཚན་
གསོལ་ནས། བོད་རྗེ་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་
ཡོད།” ཅེས་བྱུང་བས། ལྷ་རབས་དེའི་
གདུང་རབས་ (༧༤) པ་ཡབ་གཙུག་ཁྲི་
བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་སྤུ་མི་མོ་བཙུན་
གཉིས་ལ་སྲས་ལྷའི་གདུང་རབས་ ༧༥ པ་

གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་འཁྲུངས་པར་གདུང་རྒྱུད་ལ་སྤྲུ་བོད་ཞེས་པ་གྲགས་པ་བྱུང་འདུག །“རྗེ་”ཞེས་པ་ནི་མི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་ནས་འགོ་ཁྲིད་གཙོ་བོ་དེ་ལ་རྗེའོ་འཁམ། རྗོ་བོ། དཔོན་པོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་བྱུང་ཞིང་། བོད་རྗེ་ཞེས་བོད་མིའི་རྗེ་བོ་ཞེས་འགོ་དཔོན་གཙོ་བོ་དེ་ལ་འབོད་པ་ཙམ་ལས། དེ་སྐབས་བཙན་པོའི་ཐ་སྙད་མ་བྱུང་ངོ་།

ཧུང་རྟོང་ཡིག་རྙིང་ནང་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་སྐོར་གླེང་སྐབས། “གདུང་ནི་སྤུ་བོད་དང་། རྒྱལ་པོ་ནི་སྤུ་རྒྱལ་དུ་གསོལ་ལོ།” ཞེས་བྱུང་བས། བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་རྒྱལ་རབས་ཁག་གི་ནང་དུ་སྤུར་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྲིས་སྣང་བས།

སྤྱིར་ན་དག་ཆ་"སྤུ་རྒྱལ་"ཡིན་པ་ལ། མིང་གཞི་སྦྲེལ་ནས་གློག་པའི་སྐབས། མཇུག་མའི་ཡི་གེའི་ར་མགོ་དེའི་སྟོན་འཇུག་གི་སྒྲ་གདངས་དེས་གོང་གི་ཡི་གེར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་ནས་སྤུར་རྒྱལ་ཞེས་བྱུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་མཚོ་ལ་"རྒྱམ་མཚོ་" ཞེས་གློག་པ་ལྟ་བུ་སྐད་ཡིག་གཞན་པ་ལའང་དེ་ལྟར་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་པ་ཡོད།

ཡང་ཏུང་ཧོང་ཡིག་སྙིང་དུ་ཕྱྭ་ཡིས་དམུ་རྗེ་བསྙོ་བར་ཕོ་ཉ་བཏང་ལུགས་བོད་པའི་ནང་། "བདག་ཅག་ནི་ཕྱྭ་ཡི་འབངས། ཕྱྭ་ཡིས་བཀའ་བསྩལད། རྗེ་ནི་ཞུ་ཕུད་ནས་མགོ་ནག་འཕྲེང་(འགྲོ་)ལ་

ཇེ་སྨེད་ཇེ་བསྐྱོས་ལ། ཇོག་ཚགས་དང་(སྐྲུར་)ལ་ཁྲམ་(རྟགས་)ཐོབས་ཞེས་བཀའ་བསྩལད་པ། འདེབས་ཤིང་མཆི་བའི་ཤུལ་ཀ་ན། བབ་དམུ་ཡུལ་དུ་བབ་སྟེ་” ཞེས་སོགས་བྱུང་བ་དམུ་ཡུལ་དེ་གང་དུ་ཡོད་ན། དེའི་མཇུག་ཙམ་དུ་འདི་ལྟར། “བདག་ཅག་གཙང་སྨད་མདོ་ནས་ཚུར་མཆིས་ན། (ལམ)ཤུལ་ཡང་ནོར་ཏེ། རི་རོང་ནི་རྩུབ། ཆུ་རྫབ་ནི་ཆེ། སྤྲི་དང་མཇལ་བ་ལས། སྒྲ་ནི་ཁམ་པ། མིག་ནི་སེར་བ། སྐད་ནི་འཛེར་བ། རྐང་ལག་ནི་ཁྲོར་བ་ཞིག་དང་མཇལ་ཏེ། དྲང་པོར་སྨྲས་ཏེ། དམུ་ཡུལ་དུ་ཕྱྭའི་ཕོ་ཉར་མཆིས་ཞེས་བགྱིས་ན། ཁོའི་མཆིད་ནས། འོ་ན་

ཁྱོད་ཅག་ནོར་བར་འོངས་ཏེ། ཡུལ་འདི་ནི་སྲིན་གྱི་ཡུལ་གྱི། དམུ་ཡུལ་ནི་(འདི་ནས་)ཤར་ལྷོའི་མཚམས་ན་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་སོང་སྐད་ནས་ཤུལ་བསྟན་ཏེ་དམུ་ཡུལ་འདབས་སུ་འགྲོར་” སོགས་གསལ་བར། གཙང་སྨད་མདོ་ནི་ལྷོ་ཁའི་ས་ཁུལ་ཕྱོགས་དང་། དམུ་ཡུལ་ནི་དེའི་ཤར་ལྷོའི་མཚམས་སུ་ཡོད་པ་གསལ་བས། དེང་སང་ཀོང་པོ་སྤྲོ་ཡུལ་ཁུལ་དུ་ཡིན་པ་ཤེས། ད་དུང་དེའི་མཇུག་ཏུ་སྐུ་ལྷ་གསོལ་མཆོག་པ་ཞུ་སྐབས། གཙུག་ཁྲི་བཙན་པོའམ། དམུ་ཁྲི་བཙན་པོས། “འོ་ན་སྦྱུ་ཡི་ཕོ་ཉས་ངེད་ཀྱི་སྐུ་ལྷ་ལ་མཆོད་པ་གསོལ་དུ་འོངས་ན། མཆོད་པའི་རྐྱེན་ཅི་ཡོད།

འཛང་སྨྱུག་མཆོད་ལ། (བྱ་རྒོད་)ཐང་
དཀར་ཡུག་གིས་བསྒྲོན་པའི་ལྷ་མདའ་
ཡོད་དམ་མེད། ལྷ་མདའི་རྒྱན་རྒྱ་དར་
རིས་ཕྲན་ཡུག་གིས་བཏགས་པ་ཡོད་དམ་
མེད། གསེར་ཁ་མ་བླངས་པ་ཡོད་དམ་
མེད། གཡུ་ཀླག་ཆེན་ཡོད་དམ་མེད། སྔོན་
མོ་འབྲུ་བདུན་ལ་ཁལ་དགུ་ཡོད་དམ་
མེད། སྔོན་མོ་ལྡིང་ལྡིང་འབྲས་ཀྱི་ཁྱུ་ཁལ་
དགུ་ཡོད་དམ་མེད། ཐུད་སྒོང་(བྱ་)གོང་
མོ་ཙམ་མཆིས་སམ་མ་མཆིས། མར་གྱི་
སྲིག་ཤ་(བྱ་)སྲིག་པ་ཙམ་མཆིས་སམ་མ་
མཆིས། འོ་མའི་དར་བྲེ་ཁ་ཙམ་མཆིས་
སམ་མ་མཆིས། ལྷ་ལུག་ངོ་དམར་མཆིས་
སམ་མ་མཆིས། ལྷ་རྟ་སྔོན་དཀར་མཆིས་

སེམས་མ་མཚེས། ལྷ་འབྲི་ཟལ་མོ་(བྲ་བོ་) མཚེས་སེམས་མ་མཚེས། དགུ་སློན་ལ་ཡང་སྐྱེས་རངས་རྫོགས་པར་མཚེས་ན་” ཞེས་གནང་བ་སྤྲིན་པ་དེའི་ཚུལ་ལ་བལྟས་ན། དགུ་ཡུལ་ནི་རྐོང་པོ་རོང་འབྲུ་རིགས་སྨ་ཚོགས་ཐོན་ས་ཞིག་དང་། ལུག་དང་རྟ། གཡག་འབྲིའི་ཐོན་ཁུངས་ཡང་ཡོད་སའི་གནས་ཤིག་ཡིན་པ་ཤེས། དེ་བཞིན་གཉའ་ཁྲི་ཡབ་སྲས་ཀྱི་སྐབས་ནས་ཀྱང་ཞིང་ལས་འདེབས་གཉེར་བྱེད་པ་དང་། བྲེ་ཁལ་གྱི་འཇལ་ཚས་ཡོད་པ་བསྟན་ཏོ།

དགུ་ཡུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཐོགས་ཚུལ་ནི། ལྡེའུ་ཡོ་ག་ལྷ་གྱེས་ཅན་ལས། གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཡབ་གཙུག་ཁྲི་བཙན་པོ་

དེ་དམུ་རྒོད་ཆེ་དྲགས་པས་དམུ་ཡུལ་དུ་བཙུག་ཚུལ་བཤད་པས། དེ་ནས་བཟུང་ས་གནས་དེར་དམུ་ཡུལ་ཞེས་གྲགས་པ་དང་། རྗེ་བོ་ལའང་དམུ་རྗེ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས་པ་བྱུང་འདུག །

རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས།

རྒྱལ་རབས་སེང་གེ་འདྲ་བ་ལ། །ལོ་ཚིགས་མེད་ན་མིག་མེད་ཡིན། །རྩོམ་ཡིག་དུས་མཚམས་མ་ཕྱེས་ན། །ཕྱུ་པ་ལེགས་ཀྱང་སྒྲོ་ལུགས་ཡིན། །

བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚིག་གཏན་འབེབ་བྱེད་རྒྱུ་འདི་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀའ་ཚེགས་ཅན་ཞིག་དང་། ཆེས་རྙོག་འཛིངས་ཆེ་བའི་ལས་དོན་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་འཁྲུངས་ལོའི་ཐད་ལ་མཚོན་ན། ༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་དང་། འགོས་ལོ་ཙྪ་བ། འཕོན་སྟོན། པི་དཀར། ཏུ་ཀླུ་ལའི་ཁ་སྐོང་། འཇིགས་གླིང་། མི་ཕམ། དཔལ་སྤྲུལ། ནེ་ཙོ་བཤད་སྒྲུབ། ཤུམ་པའི་མ་རྩིས། བྲག་དགོན་གྱི་རྩིས་སོགས་ཀྱིས་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ས་གླང་ ༦༢༩ ལོར་འཁྲུངས་པར་གསུངས་ཤིང་། ཡང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དང་། རྒྱལ་རབས་གསལ་མེ། ས་ཆེན།

བུ་སྟོན། སློང་ཆེན། བསོད་གྲགས། ངོར་
ཀུན་ལྡན། ཛ་ཡ་པཎྜི་ཏ། དགེ་ཡེ་བ། ཀུན་
མཁྱེན་བསྟན་རྩིས། དཔལ་མང་། བྲག་
དགོན་ཆོས་འབྱུང་། སུམ་པའི་ཆོས་
འབྱུང་། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་སོགས་
ནས་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་མི་སྣང་(༦༡༧
ལོར་འཁྲུངས་པར་གསུངས། དེ་ལྟར་ལོ་
འཁོར་དྲུག་བཅུའི་ཧེ་བག་རྒྱུགས་པ་
དང་། བཞེས་པའང་མི་འདྲ་བ་སྤྱེད་སྤྱེད་
དུ་གྱུར་པའི་སྐབས། ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་
གྱུར་ནས་ཡུན་རིང་ལུས། སྐར་ཡིག་ཆ་
གཞན་དག་བཙལ་འཚོལ་བྱས་ནས། རྒྱ་
ནག་གི་ཐང་ཧྲུའུ་གསར་རྙིང་དང་སྲིད་
སྐྱོང་མེ་ལོང་སོགས་དང་། ཧུང་རྫོང་ཡིག་

ཉིང་ནང་གོང་འོག་ལོ་ཚད་བསྡུར་ནས། མཐར་ཐེ་ཚོམ་མེད་པར་གཏན་འབེབ་བྱེད་ཐུབ་པ་ནི། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་འཚོ་བཞུགས་དགུང་ལོ་ ༡༢ མ་ཡིན་པར་དགུང་ལོ་ ༣༣ ལས་བཞུགས་མེད།

དེའི་ཚུལ་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚད་ཕལ་ཆེ་བ་དེ་ལྟའི་རྟོག་འཛིངས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་ཐུགས་ཁག་མེད་པ་ཡང་། བོད་ཀྱི་སྔོན་གྱི་པོ་ཁམས་དག་སླང་ལོ་ཟེར་བ་ཙམ་ལས་མེད་སྐབས། ལོ་འཁོར་(༧༢) ཀྱིས་ཁྱད་རྒྱུགས་འགྲོ་བ་དང་། ས་སླང་ཟེར་ཅན་ལོ་འཁོར་(༦༠) ཁྱད་པར་འགྲོ་བ་རང་བཞིན་ཡིན།

གལ་ཆེའི་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཐོག་མར་སྟོད་དང་། བར། སྨད་གསུམ་གྱི་ལོ་ཚིགས་གལ་ཆེ་གསུམ་གདན་འབེབ་བྱས་ཏེ་ཚད་བཀག་བྱས་ཐོག །དེ་ནས་ལོ་ཚད་ཡར་འདེད་མར་འདེད་བྱས་ནས་ལྟ་སྐོགས་བྱས་པ་འདི་ལྟར།

ཐོག་མར་སྤུ་རྒྱལ་ གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་འཁྲུངས་གཤེགས་ཀྱི་ལོ་ཚད་ཐད་ལ། དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོར། "ཤིང་བྱི་སྤྲེ་ལོའི་གོང་ལོ་ ༡༢༧ འདིར་བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་བྱོན་པ་གསལ་བ། སུམ་པ་མཁན་པོ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་མཛད་པའི་རྩིས་གཞུང་བེ་ཡིག་དང་། ཆོས་འབྱུང་གཉིས་

ནས་གསུངས་པ་འདི་དཔྱད་གཞི་ཆེ།"
ཞེས་གསུངས་པ་འདི་གཞི་བྱས་པ་ཡིན།

དེ་ནས་སྲུ་རྒྱལ་བཙན་པོ་ཁྲི་རབས་ ༼༢༨༽ པ། ལྷ་ཐོ་དོ་རི་སྙན་བཙན་འཁྲུངས་གཟིགས་ཀྱི་ལོ་ཚད་ཐད་ལ། འཁྲུངས་ལོ་ཤིང་ཁྱི་ ༣༧༣ ཡིན་པ་འདི་རྗེ་དཔལ་སྤྲུལ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། འཇུ་མི་ཕམ་རིན་པོ་ཆེ་གཉིས་ཀྱི་བཞེད་པར་ཁུངས་བྱས་ཤིང་། གཟིགས་ལོའི་ཐད། ཆུ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་ ༤༥༢ ཡིན་པ་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་གཡའ་སེལ་སོགས་ལ་ཁུངས་བྱས་སོ།།

བཙན་པོ་རབས་ ༼༣༢༽ པ། གནམ་རི་སྲོང་བཙན་གྱི་འཁྲུངས་ལོའི་ཐད། བཀའ་

གཙིགས་ཆེན་མོ་ནས་ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉན་བཙན་འདས་ནས་ལོ་ ༡༡༡ ན། གནམ་རི་སྲོང་བཙན་སྤྱོན་གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་སོ།།

ཡོ་ག་ལྷ་དཔྱེས་ཅན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས། གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་བོད་ཡུལ་དུ་མ་བབས་གོང་དུ་གདུང་རབས་ ༡༥ འདས་ནས། ཡབ་ལྷ་བདལ་དྲུག་གི་བུ་གཅེན་གསུམ་ཡར་བཅད། གཅུང་གསུམ་མར་བཅད་པའི་ཁྲི་བར་མ། གདུང་རབས་ ༡༦ པ་གཙུག་ཁྲི་བཙན་པོ་ཞུ་བ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཡབ་དེ། དམུ་རྒོད་ཆེ་དྲག་ནས་དམུ་ཡུལ་དུ་བཙུག །ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་དམུ་ཡུལ་དང་། རྗེ་པོའི་མིང་ལ་དམུ་རྗེ་

ཞེས་གྲགས་པ་བྱུང་།

བོད་ཀྱི་མཁར་གྱི་ཐོག་མ་ཡུ་མོ་བླ་མཁར།

དང་པོ། འགྲོ་བ་མི་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་དུས་རབས།

Hominies ལོ་ས་ཡ་ 3.3 ཡས་མས་སོང་།

ཀྱེའི་རྡོ་རྗེའི་རྩ་རྒྱུད་ལས། "ས་དང་ཆུ་དང་རླུང་དང་ནི། །མེ་དང་ནམ་མཁའ་ཉིད་དང་ནི། །རང་བཞིན་རིག་པའི་ཚོར་བ་ཡིས། །ཀུན་གྱིས་སྣང་ཅིག་མི་མཐོན་ཏེ། །མཐོ་རིས་མི་ཡུལ་ཀྲང་འོག་གིས། །སྣང་ཅིག་ལས་ནི་གཟུགས་ཅིག་འགྱུར།།"ཞེས་གསུངས་ཏེ། འབྱུང་ལྔ་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་པའི་ལས་ལས། ལྷ་མིའི་འགྲེང་ནས་འགྲོ་བ་དག་བྱུང་བར་གསུང་།

དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་།   ཕ་སྤྲེའུ་
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་།   མ་བྲག་
སྲིན་མོ་གཉིས་འདུས་པ་ལས་མིའི་འགྲོ་

བ་བྱུང་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་།   མཚན་

རིག་གསེས་མི་ཐོག་མར་སྤྲེའུ་ནས་རྒྱས་འགྱུར་བྱུང་ཚུལ་བཤད་པ་དག་ཕྱོགས་མཐུན་ཞིང་། དེ་བཞིན་འཛམ་གླིང་ནང་སྤྲེའུ་ནས་དེང་དུས་ཀྱི་མིར་འགྱུར་བ་སྔ་ཤོས་དེ། ཨ་ཧྥི་རི་ཀའི་ (Greet Rift Vellry) ནང་ལ་སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 150,000 BCE གོང་དུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་དེ་ཁུལ་དུ་ལོ་ངོ་འབུམ་ཕྲག་གཅིག་འཚོ་སྡོད་བྱས་རྗེས། འཛམ་གླིང་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་འཚོ་བ་དེ་ལས་བཟང་བ་འཚོལ་བྱེད་དུ་འགྲུལ་ཞུད་དང་། གནས་སྤོས་བྱས་ཚུལ་ (World History Atlas: Mapping the Human Journey) ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཆེན་མོར་གསལ་བ་ལྟར། བོད་

ནང་དུ་དེང་དུས་ཀྱི་མི་ཨ་རྫི་རི་ཁ་ནས་འཕྲོར་བའི་དུས་ཚོད་ནི་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་ལྔ་བཅུ་ 50.000 ཡས་མས་སུ་ཐོག་མར་སྟོད་ཊུ་ཐོག་བརྒྱུད་ཡར་ཀླུང་གཙང་པོ་བརྒྱུད་དུ་འཕྲོར་བ་ཚོད་དཔག་བྱེད་ཐུབ།

ད་ཡོད་བོད་ས་མཐོའི་སྟེང་དུ་འགྲོ་བ་མི་སྡེ་ཤོས་གནས་པའི་དཔང་རྟགས་བརྟེན་སོན་བྱུང་བ་དེ། ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁུལ། འབྲས་ཞིང་རྫོང་། ཕོ་ལོག་གྲོང་ཁུལ་མཐོ་ཚད་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ནས་སྤྱི་ཁྲི་ 3.750m ཙམ་ཡོད་སའི་ཁུལ་དུ། དེང་རྗོ་ཆས་རྙིང་མའི་ཤུལ་བཞག་ཆེས་མང་པོ་ཞིག་བརྟེན་སོན་བྱུང་བ་དེ། སྤྱི་ལོ་(༢༠༡༨) ལོར་དངོས་སུ་སྤྱི་ཁྲི་ m. ཁ་

གང་མ་ས་ཡ་གཅིག་ཙམ་རྡོག་འདོན་བྱས་པའི་ནང་། སྣ་གྲི་སོགས་རྡོ་ཆས་རྙིང་མའི་ལག་ཆ་ཆེས་མང་བ་ཞིག་ཐོན་བཞིན་པ་དེ་དག་ལོ་ངོ་ཆིག་འབུམ་སུམ་ཁྲི་ 130,000 ཡན་ཆོད་ཀྱི་རྡོ་ཆས་ཡིན་པ། རྒྱལ་ཁབ་རིག་དངོས་བཙུས་ནས་ཡོངས་གྲགས་ཁྱབ་སྒྲགས་བྱས་པ་དེ་ཡིན། ལག་ཆ་དེ་དག་མཐོང་མ་མྱོང་བ་སྤྲུས་ཚད་རྩེར་སོན་པར་བཤད་ན། དེ་ནི་དེང་དུས་འཛམ་གླིང་ནང་མི་སྦྱ་ཤོས་ཨ་ཧྥི་རི་ཁ་གླིང་ཆེན་ནས་བྱུང་བ་འཛམ་གླིང་མཁས་དབང་ཚོས་བརྒྱ་ཁ་གཅིག་གཙོད་བྱེད་པ་དེ་དང་། ཧ་ལམ་དཔྱུང་པ་མཉམ་གཤིབ་བྱེད་མཆོག་པའི་དཔང་རྟགས་

རྒྱ་ནག་ཉིན་རིའི་ཚགས་དཔར།

ཡོད་འགྲོ་སྙམས།

འཛམ་གླིང་ནང་རི་དྭགས་རྗོན་པའི་དུས་རབས། ལོ་ས་ཡ་སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 3.3 -26000 BCE འདི་སྐབས་བོད་དང་ཞང་ཞུང་ཁུལ་གྱི་རི་བྲག་ཁག་ལ་རི་དྭགས་རྗོན་པའི་བྲག་རྐོས་ཀྱི་རི་མོ་མང་དག་ཅིག་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས་

ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་སྐབས་འཛམ་གླིང་ས་གནས་གཞན་དང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་རི་དྭགས་བཟོས་ནས་འཚོ་བའི་ཆེད་ལམ་འགྲོ་ཡོང་བ་དང་། གསོད་འཚེ་འགོག་པའི་ཆེད་དུ་ས་རྫོ་རི་བྲག་གི་གནས་བདག་དེ་དག་ལ་གསོལ་མཆོད་བྱེད་ཅིང་། ཕྱུགས་ཤ་ཁྲག་གིས་མཆོད་པར་བྱེད་པའི་སྲོལ་འདི་དག་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྲུ་ཀུན་ལ་དར།

དེ་བཞིན་རི་བྲག་ལ་ལྷ་རི་དང་། སྤང་རི་ལ་ལྷ་སྤང་། ཤིང་ལ་ལྷ་ཤིང་། མཚོ་ལ་ལྷ་མཚོ་ཞེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་བྱུང་བ་དེ་ཚོའི་སྐོར་མ་སངས་ཀྱི་སྒྲུང་དང་། རོ་སྒྲུང་སོགས་ཀྱི་ནང་དུ་ཆེར་གསལ་བས།

གདོད་བའི་ཆོས་ལུགས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱིས་བརྗོལ་ནས་བྱུང་བའི་ཆོས་ལུགས་དེ་ལ་བརྗོལ་བོན་ Shamanism ཞེས་བྱ་བ་བྱུང་ངོ་།

འོ་ན་འཛམ་གླིང་གི་ལྷ་རབས་དུས་རབས་དེ་ག་འདྲ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་ན། དེ་འགྲོ་བ་མིའི་མཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འབྱུང་བ་ཞེས་པའི་ནང་ཁོད་དོན། "སྤྱིར་ན་ལྷ་ཞེས་པ་དེ་ཏ་ལམ་ལོ་ངོ་ 12000 གོང་གི་འདུལ་སྤྱོང་བྱེད་པའི་དུས་རབས་ཏེ། ཁྱི་ར་རྒྱུག་པ་དང་། གསོག་སྐྱབ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནས་གནས་གཞི་བཅའ་སྟེ། ཞིང་རྨོན་འདེབས་དང་། ཕྱུགས་གསོ་ནས་ཞིང་འབྲོག་ལས་རིགས་

ཀྱི་སྔོ་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་པར་འཕེལ་རྒྱས་སུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་བར་འགྲོ་བ་མིའི་སྐད་པར་ཕལ་ཆེར་འགྱུར་ཞོག་ཕྱིན་མེད། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་ 1000 ཡས་མས་སུ། ཕལ་ཆེར་འཛམ་གླིང་ཐོག་ཆེས་ཐོག་མའི་ཆོས་ལུགས་ཛོ་རོཨ་སེ་ཏྲི་ཡན་ཛམ་ ZOROASTRIANISM དེ་ཏ་ཟིག་གི་ཁུལ་དུ་བརྩམས།” ཞེས་བྱུང་།

རྡོ་ཆས་རྙིང་པའི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ་ས་ཡ་3.3-12,000 BCE(ཁྱུགས་པའི་དུས་རབས་བར།)
Paleolithic 248000 - 1800BCE

རྡོ་ཆས་བར་མའི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ་ Mesolithic 12.000 BCE-10.000 BCE

རྡོ་ཆས་གསར་མའི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ་ Neolithic 10.000 BCE- 4,500 BCEབར་ཡིན།

ལི་ཆས་ཀྱི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ 3300 - 1500BCE

ལྕགས་ཆས་ཀྱི་དུས་རབས།
སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ 1500BCE འགོ་ཚུགས།

འཛམ་གླིང་ནང་འབྲོག་ལས་ཐོན་སྐྱེད་བྱུང་བའི་དུས་རབས།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 26000 - 19000 BCE

དེ་སྐབས་ཤར་ཨེ་ཤེ་ཡ་སྤྱི་དང་། ཁྱད་པར་བོད་དང་ཞང་ཞུང་ཁུལ་དུ་འབྲོང་གཡག་དང་། རི་དྭགས་ར་ལུག །དབྱུང་དག་ཏུ་བཏུལ་ནས་འབྲོག་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དར་འགོ་ཚུགས་ཡོད།

ཞིང་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་དུས་རབས།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 4000 BCE འགོ་ཚུགས།

དེ་སྐབས་བོད་དུ་ཞིང་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་སྤེལ་འགོ་ཚུགས་ཡོད་པ། ཆབ་མདོ་རྫོང་ཀོང་ཁ་རོ་ཁུལ་ནས་བརྙེད་པའི་འབྲུ་རིགས་ཀྱི་སོན་དག་ལོ་ངོ་

5000 ཡན་ཆད་ཀྱི་ལོ་རྟོག་གི་ས་བོན་ཡིན་པའི་དཔང་རྟགས་བྱུང་བ་ལས་ཤེས་སོ།།

གཉིས་པ། དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་རྗེ་དཔོན་བྱུང་ཚུལ།

མངའ་མཛད་བཙུའི་དུས་རབས།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 3000 - 1700 BCE

ལྡེའུ་ཡོ་ག་ལྷ་གྱེས་ཅན་ལས། "དང་པོ་གཉོད་སྦྱིན་ནག་པོ་ཞེས་བྱ་བ། །ཡུལ་གྱི་མིང་ནི་ཟངས་ཡུལ་རྒྱན་མེད་བཏགས། །" ཞེས་བྱུང་བ་ལྷོ་ཁ་ཟངས་རིའི་ཁུལ་ཡིན་པ་བཤད། "གཉིས་པ་རེ་ལྡེ་མགོ་ཉག་བདུད་ཀྱིས་བྱས། །ཡུལ་གྱི་མིང་ཡང་བདུད་ཡུལ་གླིང་དགུ་ཟེར།" ཞེས་ལྷོ་ཁ་

སྣམ་ལྡན་རྫོང་ཁུལ་དུ་བདུད་ཀྱི་རྫོང་ཟེར་བ་ཡོད་པ་བཙན་པོའི་འཛམ་གླིང་རྒྱས་བཤད་ན་གསལ། "གསུམ་པ་གཉའ་རེངས་ཐུག་མེད་སྲིན་གྱིས་བྱས། །ཡུལ་གྱི་མིང་ཡང་ནག་པོ་དགུ་ཡུལ་ཟེར།" ཅེས་བྱུང་བས་གཙང་སྨད་མདོ་ཁུལ་སྲིན་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཤར་ལྷོའི་མཚམས་སུ་རྐོང་པོ་སྤྲོ་བོ་ཡུལ་ལམ། སྤྲུ་ཡུལ་ཡིན་པ་བཤད།" བཞི་པ་དམར་འཛམ་ཞེས་བྱ་ལྷ་ཡིས་བྱས། །ཡུལ་གྱི་མིང་ནི་ལྷ་ཡུལ་གུང་ཐང་ཟེར།" ཞེས་པ་སྟོད་ཁུལ་སོགས་ཡིན་པ་གསལ་ལོ།

གསུམ་པ། ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོ་གསེར་གྱི་བྱ་རུ་ཅན་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་དུས་རབས།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 1700 - 1100 BCE

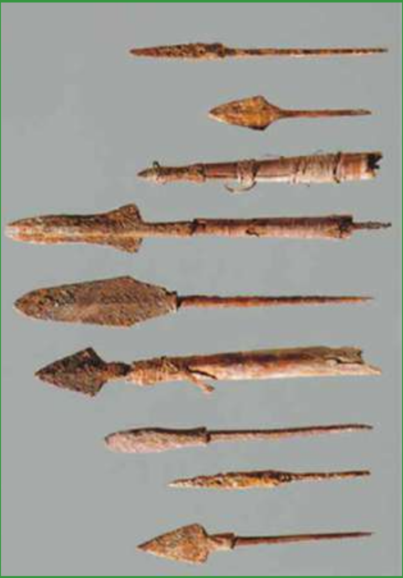

ལྷ་སའི་བྱང་ཕྱོགས་ཆུ་གོང་གནའ་ཤུལ་ལས་བྱུང་བའི་ལི་ཆས་དུས་སྐབས་སུ་བཟོས་པའི་མདའ་དང་མདུང་གི་མཚོན་ཆ།

སྤྱིར་འཛམ་བུ་གླིང་དུ་དཔལ་ཡོན་སྔ་ཤོས་དེ་ཨི་ཅིབ་ཀྱི་ནི་ནིལ་གཙང་པོའི་ཁུལ་དུ་དབྱར་འགོར་ཆུ་བོ་རྒྱས་ནས་ས་གཤིན་པོའི་སྟེང་དུ་ལོ་ཏོག་འདེབས་ལས་བྱས་ནས་དར་ཞིང་། རྒྱ་གར་གྱི་དཔལ་ཡོན་

ཚན་ཉིད་རིག་པ་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དེབ་ཐེར།

ཡང་སེང་གེ་གཙང་པོའམ། ཧེན་རྡུ་
གཙང་པོའི་དབུས། རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་

འབྱུང་གནས་ཨོ་རྒྱན་ཡུལ་ཁུལ་ནས་དར་ཅིང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་ཡོན་གཙང་ཆུ་སེར་པོའི་རྒྱུད་དུ་བྱུང་བ་བཞིན།

བོད་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་ཐོག་མ་དེ་སྟོད་ཞང་ཞུང་ཁུལ་དུ་ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་བཞི་འབབ་སའི་ཁུལ་དུ་བྱུང་བ་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་དཔལ་ཡོན་སྔ་ཤོས་དར་ས་དེ་ཡིན་དགོས། དེ་སྐབས་ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོ་གསེར་གྱི་བྱ་རུ་ཅན་བཅོ་བརྒྱད་བྱུང་བའི་དུས་རབས་ཀྱང་ཡིན་ལ། ཞང་ཞུང་ལྷུགས་ཆས་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཡང་ཟེར་འདུག །

ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོའི་དབུ་ཞྭའི་གཙུག་ཏུ་

བྱ་ཁྱུང་གི་མགོས་བརྒྱན་ཡོད་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། སྒྲགས་གླིང་བརྗེན་(བསྟན) འགྱུར་ལས། “མ་པང་(ཕམ) གི་བྱང་ངོས་ན། ཤེམ་ཕོད་ཀྱི་རི་བྱ་བ་ཡོད། ཡར་དགུང་དུ་མི་འཕར། མར་ས་ལ་མི་ལྷུང་སྟེ་བར་སྣང་ལ་གནས་སོ། དེའི་རྩེ་མོ་ན་བྱ་ཁྱུང་དང་གཡུང་དྲུང་གི་ཁྱིམ་བྱ་གཉིས་གནས་སོ།།” ཞེས་བྱུང་བས། ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོའི་བླ་བྱ་ཡིན་པ་དང་། ཡང་བྱ་ཁྱུང་ནི་བྱའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པས། སྟོབས་ཆེ་བ་མཚོན་ཏེ། དཔེར་ན་ཨ་རི་དང་། འཛར་མན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་སོགས་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ངོས་སུ་གླགས་རྒོད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

ཞང་ཞུང་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་ཞེས་པ། གངས་ཏི་སེ་དང་། ཁྱུང་ལུང་དངུལ་མཁར་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྟ་བུ་བྱས་ནས། དེང་མངའ་རིས་རྩ་ཧྲེང་རྫོང་ཁོངས་ནས། གནག་ཆུ་ས་གནས་ཉི་མ་རྫོང་དང་། ཤན་རྩ་རྫོང་སོགས་ཀྱི་ཁུལ་ལ་ཞང་ཞུང་ཆེ་བ་དང་། ཞང་ཞུང་ཆུང་བ་ནི། ཏི་ས་ལ་ཡའི་ནུབ་རྒྱུད་སྤྱི་སྡེ། ག་ཞ། ཁུ་ནུ། ལ་དྭགས། སྐར་དོ་ནས་བྲུ་ཤའི་ཡུལ་སོགས་ཡིན།།

བཞི་པ། རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མའི་དུས་རབས།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 1100-390 BCE

འདིའི་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྒྱལ་ཕྲན་ ༡༢ དང་། བསིལ་མ་ ༤༠ ཞེས་གསལ་ཡང་། ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ནང་གསལ་ལྟར་རེ་རེ་བཞིན་རྩིས་ན། རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་མ་ ༢༧ གི་ས་མིང་དང་། མཁར་གྱི་མིང་དག་དངོས་སུ་རེ་རེ་བཞིན་བགྲང་རྒྱུ་སྣང་།

དེའི་མཇུག་ཏུ་གསལ་ཁ་གཏོད་པ་འདི་ལྟར།། "རྒྱལ་ཕྲན་བཅུ་གཉིས་ན། སེ་རེ་ཁྲི་དང་བཅུ་གསུམ། བློན་པོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་ན། སྐྱང་རེ་གནག་དང་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ། མཁར་བཅུ་གཉིས་ན། དབྱུ་ལྡེ་དམ་པ་

དང་བཅུ་གསུམ། ཡུལ་བཅུ་གཉིས་ན། ཁྲང་སྐྱ་སྣམ་བརྒྱད་དང་བཅུ་གསུམ།" ཞེས་རྒྱལ་ཕྲན་བཅུ་གཉིས་བགྲངས་ཏེ། དེའི་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་ཕྲན་གཅིག་བསྣན་པས་ཆེ་བ་བཅུ་གསུམ་དུ་ངེས་ལ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རྒྱལ་ཕྲན་ནི་འདི་ལྟར། "རྒྱལ་དགུ་ཟོ་བཅུ།" ཞེས་རྒྱལ་ཕྲན་བསིལ་མ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོའི་མཚན་ཐོགས་པ་དགུ་དང་། ཟོ་བཅུ་ཞེས་དམག་དཔོན་གྱི་མིང་ཐོག་པ་བཅུ། བློན་པོའི་མིང་ཐོགས་པ་དགུ །མཆིམས་བཅུ་ཞེས་བོད་བཙན་པོའི་རུས་རྒྱུད་མ་རྒྱུད་ནས་དེད་པའི་ཞང་པོ་བཅུའི་ཁྲིམ་རྒྱུད་དག་བགྲངས། དེ་ལྟར་

བརྗེ་མཐོང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོའི་ཞང་པོའི་ཉུས་རྒྱུད་དག་གིས། རྒྱལ་ཁང་དབུས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བཀོད་རྫུས་བྱེད་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་བསིལ་མ་བཞི་བཅུ་ཞེས་པ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་སོ་སོའི་འགོ་དཔོན་གྲགས་ཆེ་བ་དག་ཡིན་དགོས།

INDIA
Sigla: = centres of the principalities
(1), (2) etc. – the yul of the rgyal phran catalogue in PT 1286
= modern frontier
= path
(1) ཞང་ཞུང་ཁྱུང་ལུང་། (2) མྱང་རོ་ཕྱེད་ཀར། (3) གནུབས་ཡུལ་གླིང་དྲུག (4) མྱང་རོ་ཤམ་པོ། (5) སྐྱིད་རོ་ལྗང་སྔོན། (6) སྟོད་རོ་ཕུང་སུམ། (7) ངས་པོ་ཁྲ་སུམ། (8) དབྱེ་མོ་ཡུལ་བཞི།
(9) འོལ་ཡུལ་སྤྱང་ག། (10) རྙེགས་ཡུལ་གྲུ་བཞི། (11) ཀྲམ་རོ་ཡ་སུམ། (12) སྐྱིབ་ཡུལ་རལ་མོ་གོང་། (13) ཉང་ཡུལ་ཏྲ་སུམ། (14) དྭགས་ཡུལ་གྲུ་བཞི། (15) མཆིམས་ཡུལ་དགུ་ཡུག
(16) སུམ་ཡུལ་ཡ་སུམ། (17) འཕྲོག་མོ་སྣ་སུམ། (18) ཀོང་ཡུལ་བྲེ་སྣ། (19) སྦོ་ཁ་ཡང་དྲུག (20) ཅང་ཀ་ནམ་བརྒྱད། (21) ཅང་ཀ་ནམ་བཞི།

ལྔ་པ། སྟོད་ལྷ་རབས་ལས། གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན།

སྤྱི་ལོ་སྔོན་ལོ་ 417 BCE- 1 ADE

གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༡༧ པ། སྤུ་རྒྱལ་ ༼༡༽ གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ།

ཕིང་བྱི་སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ་ 412-345 BCE
ཕིང་ཕག་ཁྲི་ལོ་ 394 - 345 BCE་ (འཚོ་བཞུགས་72 ཁྲི་ལོ་ 45 ཡིན།)

དེའི་ཡབ་གཙུག་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་དམུ་ལྕམ་བྲ་མའམ། སྤུ་མི་མོ་བཙུན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ། ཀོང་ཡུལ་སྤུ་བུའི་ཡུལ། ཞང་དམུ་ཡུལ་ངམ་འབྲང་ལྕང་དུ་སྐུ་བལྟམས། སྤྱི་ལོའི་གོང་ལོ་ 350 ཡས་མས་སུ་སྐུ་མཁར་ཕྱི་དབང་སྟག་རྩེ་དང་།

གསས་མཁར་གཡུང་དྲུང་ལྷ་རྩེ་བརྩེགས།

ཡང་ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ནང་། "རྒྱལ་པོ་
བཙན་པ་དང་། བློན་པོ་མཛངས་པ་དཀུ་
པོ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས། གཅིག་གིས་གཅིག་
བརྟགས་ཏེ། འབངས་སུ་བཀུག་ན། མཐའ་
མ་འོ་ལྡེ་སྤྲུ་རྒྱལ་གྱི་དབུ་རྨོག་མ་ཐུབ་སྟེ།
མནར་ནི་ལྷས་མནར་གྱིས་མནར། མཐུན་
ནི་རྗེ་མཐུན་གྱིས་མཐུན་ཏེ་བཀུག་གོ །"
ཞེས་བྱུང་བས། རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་རྐྱེན་ནི།
དཔའ་མཛངས་ལྡན་པའི་རྒྱལ་བློན་རྗེ་
འབངས་དབར་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་པས་
ཡིན་པ་དང་། དམག་རྒྱལ་བ་ནི་ལྷས་བྱས་
པ་དང་། མནར་སྟངས་ནི་ཕ་རོལ་དགྲ་བོ་
ལྷམ་གྱི་རྗོག་པའི་འོག་ཏུ་བརྫིས་པ་ལྟར་
བྱས་སོ། ཞེས་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་ཚུལ་ལ་མཇུག་

སྒྲོམ་གྱི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་སོ།།

དེ་ཡང་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་སྤུ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་གྱུར་པ། དེ་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་མཐའ་བཞིའི་རྒྱལ་པོའི་བཙན་འཛུལ་ལ་འགོག་རྒོལ་བྱེད་པ་དང་། གཉིས་ནས་བོན་ཆོས་དར་སྤེལ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཐང་ལས། "གཙུག་ལག་རྒྱལ་པོ (རྒྱ་ནག་) གདུག་པ་སྤྲུལ་ལྟར་འཁྲིལ༔ ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་(རྒྱ་གར་) ཁྱི་ལ་སྤྱང་ལྟར་འཇབ༔ ནོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ (ཏ་ཟིག་) བྱེའུ་ལ་ཁྲ་ལྟར་འཇུམ༔ ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་(ཁྲོམ་གེ་སར་) ཤིང་ལ་སྤྲ་ལྟར་འཚབ༔

ཕྱོགས་བཞི་རྒྱལ་པོ་ཕྱོགས་ནས་དར་བའི་
ཚེ༔ དེ་དུས་བོད་ཁམས་མི་ལ་རྗེ་མེད་
པས༔ རི་སྲིན་བྲག་མཁར་ཀུན་ལ་རྫོང་
ཡང་བཅས༔ གོས་དང་ཁ་ཟས་བཙན་
མཁར་ནོར་དུ་བཙུགས༔ ཀྲོལ་དུ་མི་ཐུབ་
དམག་གྲངས་ཉུང་བའི་དུས༔ “ ཞེས་
བྱུང་བ་ལས་རྟོགས་ཐུབ། དུས་དེར་བོད་
འདི་ཉམས་ཆུང་ཞིང་། མཐའ་བཞིའི་
རྒྱལ་པོའི་བཙན་འཕྲོག་འགོག་ཀྲོལ་ལ་
གདོང་ལེན་མ་བྱེད་རང་བྱེད་བྱུང་སྟེ།
བོན་ཤེས་པ་ཅན་དག་གིས་བོད་འདི་
རྡོག་རྩ་གཅིག་སྒྲིལ་གྱི་རྒྱལ་པོའི་ལམ་
ལུགས་འཛུགས་རྒྱུ་དང་། གཉིས་ནས་
བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་བྱུང་ན། བོད་ཆོས་

དེའང་བླར་གཏེགས་ཐུབ་པ་དགོས་མགོ་བྱུང་སྟེ། བོན་པོ་ཤེས་པ་ཅན་ ༡༢ སོགས་ཀྱིས་རྐོང་པོ་ལྷ་རི་གྱང་ཐོར་ལྷ་གསོལ་བྱེད་པའི་སྐབས། མི་ཡ་མཚན་ཐོད་པ་ན་འོད་འཁྲོ་བ་ཞིག་བྱུང་བར་གང་ནས་ཡོང་ཞེས་དྲིས་པར། དེས་གནམ་ལ་མཛུབ་མོ་བཙུགས་པས་དེ་ནམ་མཁའ་ནས་བབས། ཞེས་ཟེར་ནས་གཉའ་ལ་བྱམས་ཁྲི་བྱས་ནས་བཏེགས་ཡོང་ནས། རྒྱལ་པོར་མངའ་གསོལ་པས་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེ་བྱུང་།

དེ་ཡང་ཏུང་ཏོང་ཡིག་རྙིང་ལས། "ཡུལ་དང་མཐར་དུ་བཅས་པ་སོ་སོ་ཡུལ་

སྡེ་བཞི་ལས།   སྤུ་རྒྱལ་བོན་གྱི་བཙན་པོ་
ལྡེའུ་རྒྱལ་པོ་ཐོད་རྒྱལ་བྱུང་།” ཞེས་བྱུང་།
བོན་གྱི་ཡིག་ཆ་སྒྲག་གླིང་བརྟེན་འགྱུར་
ནང་། སྟོད་ཞང་ཞུང་དངུལ་དཀར་ཁྱུང་
ལུང་མན་ཆད། སྨད་སུམ་པ་གླིང་གི་གྱིམ་
ཤོད་མན། རུ་བཞི་བོད་ཀྱི་ས་སྐོར་ཡིན་ནོ།
ཞེས་དེ་སྐབས་བོད་རུ་བཞིའི་རྩིས་ཚུལ་
ལུགས། “བོན་གྱི་རྒྱལ་པོ” དེའི་གླ་མཆོད་
དུ་སྐུ་གཤེན་ཙེའུ་མཆེ་མི་གཡུ་རྒྱལ་དང་།
གཙོ་བོ་ཕྱུག་དཀར་གཉིས་ཀྱིས་བྱས་ཞེས་
བྱུང་སྟེ། སྐུ་གཤེན་དེ་གཉིས་བྲུ་ཤའི་ཡུལ་
ནས་ཡིན་པ་བོན་རིའི་དཀར་ཆག་ཚིགས་
བཅད་མ་ལས།   “གནམ་ནས་བསྐོས་པ་
འབྲུ་ཤ་གནམ་སྲས་དང་། །སྐུ་སྲུང་གཤེན་

པོ་ཙཎྜ་ཕྱུག་དཀར་དང་། །འཚོ་མེའི་སྲས་ཆུང་གཉིས་ཀྱིས་སྐུ་བསྙེན་ནས། །ཡོ་རྒྱན་རྒྱལ་པོའི་སྲོག་མཁར་རྩེ་ལ་བབས།” ཞེས་བྱུང་ངོ་།།

ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་གྱི་རྡོ་རིང་ལས། “གནམ་གྱི་ལྷ་ལས་མིའི་རྒྱལ་པོར་གཤེགས་ཏེ། གཙུག་ལག་ཆེན་པོས་ནི་ཡུན་གྱིས་སྲིད་བཙུག །ཆོས་ཁྲིམས་བཟང་པོས་ནི་ཚུལ་གནང་། བྱམས་པའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་ནི་ནང་གི་ཆོས་སྲུང་། དགྲ་ཐབས་མཁས་ནས། ཕྱིའི་དགྲ་བཏུལ་ཏེ། ཆབ་སྲིད་ནི་ཕྱིར་ཞིང་ཆེ། དབུ་རྨོག་བརྩན་པ་ནམ་ཞར་མི་འགྱུར། ཕྱིན་མི་ཉམས་པའི་གཡུང་དྲུང་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་

པོ་ནི་ཆེ། ཞེས་སོང་ངོ།།

དེ་ནས་མར་གདུང་རབས་བདུན་གྱི་རིང་ལ། གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་སྐབས་ལྷ་མི་དེ་དག་འདས་འགྲོ་བའི་སྐབས། ལྟའི་དམུ་ཐག་ཞེས་པའི་སྐས་ལ་འཛོགས་ནས་ལྷ་ཡུལ་དུ་ཡར་གཤེགས་འགྲོ་བས་ས་ལ་བང་སོ་མེད་པས་གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་ཟེར་ལ། དེ་ནི་ལྷ་རབས་ཀྱི་དུས་རབས་དངོས་གཞི་དེ་ཡིན་པ་ཤེས་སོ།།

ཆབ་མདོ་ཁ་རུབ་ཀྱི་གནའ་ཤུལ་ནས་ཐོན་པའི་རྗོ་ཆས་བར་མའི་སྐབས་ཀྱི་མདའ་རྩེ་རིགས་གཉིས།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༢༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༽ མུག་ཁྲི་བཙན་པོ།

སྐྱེ་ལོའི་གོང་ལོ་ 345 - 272 BCE

ཡབ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་གནམ་མུག་མུག་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་གཙོ་བོ་ཕྱུག་དཀར་གྱིས་བྱས། ལྷ་རི་གྱང་ཐོའི་རྩེ་ལ་གསས་མཁར་ཁོ་མ་ནེ་ཆུང་བཞེངས། བཙན་པོ་འདིས་བོན་གཤེན་རྣམས་ཐོབ་ཐང་ཆེན་པོ་བསྐུལ་སྐོར་སྒྲགས་གླིང་བརྟེན་འགྱུར་ལས། "སྐུ་ལ་གཙོགས་བྱེན་པ། དབུ་སྒྲ་བསིལ་མ་རྩེ་རྒྱན་ལ་བཅད་དེ་བཏུབ་ཏུ་མེད་པ། དབུ་ལ་དར་དཀར་པོའི་འཁྲིང་ཐོད་ལ། བྱུ་

རྒྱལ་རྒོད་ཀྱི་ལྗེམ་འཛུམ་བཙུགས་པ། གསེར་གྱི་བྱེ་རུ་དང་། གཡུའི་ལྗེམ་རྐྱང་དང་། དངུལ་གྱི་ཆབས་སྒྲོག་དང་། ཟ་འོག་གི་ལྷམ་འཕོལ་དང་། ན་བཟའ་དབྱི་དཀར་སྤྱང་དཀར་གྱི་ཐུལ་པ་ལ། སྟག་གཟིག་གུང་གསུམ་གྱི་གོང་ལག་བཏང་བ་དང་། གདན་ཐོག་ནས་ཆེབས་ལ་འབབ་འཇོགས་བྱེད་པ་དང་། གྲལ་གྱི་དང་པོ་གཡས་གྲལ་བྱེན། གསུང་ལ་གཙོགས་བྱེན་པ། གཉེན་ངག་ཚིག་གསུམ་མ་བྱོན་བར་ལ། བཙན་པོས་བཀའ་མི་སྩོལ་བ། བློན་པོས་གྲོས་མི་འཆའ་བ། གཉེན་གྱིས་གླུ་ཚིག་གསུམ་མ་བླངས་པར། རྒྱལ་བློན་སུས་ཀྱང་གླུ་མི་ལེན་པ། ཐུགས་མཉེས་

པའི་གཙོགས་སུ་སྟོང་དང་ཁྲི་གཅིག་སྟོང་། བཙན་པོ་དང་མཉམ་དུ་ལག་དམར་དངོས་སུ་དབྱུལ། གཉེན་ལ་བཞེར་ཀ་རྒྱག་མཁན་བོན་ལ་བྱེན། ནོར་རྣམས་ཁྱེར་ན་དགུ་བཅུ་འཇལ་བ་བཀའ་གནང་ངོ་།” ཞེས་བོན་པོ་ལ་ཆོས་ཕྱོགས་དང་ནོར་སྲིད། ཆབ་སྲིད་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ཐད་ལ་ཐོབ་ཐང་གང་ཆེ་གནང་བའི་གཙོགས་མཛད་པས། བོན་པོ་རྣམས་དབང་ཆེན་དུ་གྱུར། འདིའི་སྐབས་ཞང་ཞུང་ཁུལ་དུ་ཡི་གེ་(ཡིག་ནག་)བྱུང་བ་དང་། བོན་གྱི་གསུང་རབ་སོགས་སྒྱུར་འགོ་ཚུགས། འདི་ཉིད་བོན་གྱི་གྲུབ་ཐོབ་གཉེན་དགུའི་ཐོག་པ་དེ་ཡིན།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༡༩ སྤུ་རྒྱལ་ ༣ དིང་ཁྲི་བཙན་པོ།

ཡབ་མུག་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་ས་(དིང་) དིང་མ་གཉིས་སུ་སྐུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་གཙོ་བོ་སྙིན་དཀར་གྱིས་བྱས། འཛག་མོའི་རྩེ་ལ་གསས་མཁར་ཕོ་མ་ཡངས་རྩེ་བཞེངས། ཡབ་ཀྱི་བཞེད་པ་ལྟར་ཆབ་སྲིད་བསྐྱངས་སོ།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༠ སྤུ་རྒྱལ་ ༤ སོ་ཁྲི་བཙན་པོ།

ཡབ་དིང་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་སོ་ཐམ་ཐམ་གཉིས་སུ་འཁྲུངས། སྐུ་གཤེན་གཙོ་བོ་འོད་དཀར་གྱིས་བྱས། གྲམ་པ་ཚལ་དུ་

གསས་མཁར་དགུ་ར་དགུ་ཁྱུད་བཞེངས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༧༽ སྤུ་རྒྱལ ༼༥༽ དེ་ཁྲི་བཙན་པོ།

ཡབ་སོ་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་སེ་བཟའ་སྨན་གཉིས་སུ་སྐྲུ་བལྟམས། སྐྲུ་གཤེན་གཙོ་བོ་ཤང་དཀར་གྱིས་བྱས། གཙང་ཡར་ཀླུངས་སུ་གསས་ཁང་ཟོ་བོ་ཁྱུང་ལག་བཞེངས། རྒྱལ་པོ་སྐྲུ་ཚེའི་སྟོད་དུ་རྫུ་འཕྲུལ་སྨན་བཞི་བྱུང་ནས་ཁོང་མ་ནེ་ཚུང་ཡང་དཔས་རྩེ་ནས་བསེའི་སྒྲོམ་བུ་བཏོན། མོན་བོན་ཡེ་ཤེས་བླ་མ་ལ་གཏད་ནས་བོན་གྱི་བསྟན་པ་སྤེལ་ལོ།།

ལྡེའི་གདུང་རབས་ ༢༢ ། སྤུ་རྒྱལ་
གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ།

ཡབ་དེ་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་གདགས་ཀྱི་ལྷ་མོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་བཙོ་ན་མི་ཆེན་གྱིས་བྱས། གསས་ཁང་གཡུང་དྲུང་ལྷ་རྩེ་བཞེངས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༣༽ སྲུ་རྒྱལ་ ༼༧༽ ཁྲི་སྡེ་(སྲིབ་ཁྲི་)བཙན་པོ།

ཡབ་གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་སྲིབ་ཀྱི་ལྷ་མོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་གཙོ་བོ་ཞལ་དཀར་གྱིས་བྱས། གསས་མཁར་ཁོ་མ་རུ་རིང་བཞེངས། འདི་སྐབས་བོད་དུ་ཡི་གེ་བྱུང་ཚུལ་ཉང་རལ་ཆོས་འབྱུང་ནང་གསལ་ལོ།

དྲུག་པ། སྟེང་གི་སྟེང་གཉིས།
སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་102 BCE - སྤྱི་ལོ་ 1 ADE

གྲི་གུམ་བཙན་པོ།

སྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཉིས་ཏེ། གྲི་གུམ་བཙན་པོ་དང་། སྲུ་དེ་གུང་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་རྒྱལ་སྲིད་ལོ་ ༡༢ སྟོང་པས་སྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཉིས་ཟེར།

དེ་ཡང་གྲི་གུམ་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་བཙན་པོ་དང་གཤེན་བློན་དབར། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཟླ་བྱུང་སྟེ། དེ་ཡང་སྒྲག་གླེང་བརྗེད་འགྱུར་ལས། "དེའི་དུས་ན་རྒྱལ་པོ་དང་། གཤེན་པོ་རྣམས་སོ་སོ་དབང་ཆེ་སྟེ། ཆེ་གཉིས་དབང་གི་མེ་འབར་བ་ལ། ཚུང་གསུམ་སྲ་མའི་ཤིང་བསྣན་ཏེ། བློན་པོ་བཙན་བཞེར་བྱ་བ་ན་རེ། རྗེ་རྒྱལ་པོ་ལགས། དབུ་ཞྭ་ཆེ་ན་ལུས་ལ་དངུལ་གྱིས་འགེངས། །ཟས་ཞིམ་པོ་

ཟས་དྲགས་ན་མཐར་སྐྱུག་བྲོ། ཤིག་
འཁྲུམ་ཡན་ཏེ་རྐང་པ་ལ་འཇུས་ན། སྤྱི་
བོའི་གཙུག་ལ་སྙོགས་ཟེར། ཡང་རྒྱ་གར་
གྱི་སྤྲང་པོ་རཏྣ་ཤི་ཧྲི་བྱ་བ་ན་རེ། གཡུང་
དྲུང་གི་བོན་ནི་རྒྱ་ཆེ་ལ། གཏིང་ཟབ་པས་
ཤེས་པའི་དུས་མི་འོང་། གཙང་རིགས་ཀྱི་
ལྷ་ཀླུ་ཡ་ང་(འཛིགས་རུང་) ཐ་འཕྱར་
(གཤིས་ངན་) བས། ཀློ་བུར་གྱི་ཡེ་
འགྲོགས་(མི་འདོད་པའི་སྦྱོར་བ) ཐོད།
གཤེན་རྣམས་ནི་མཐུ་ཆེ་ལ་རྩལ་དྲེགས་
(ང་རྒྱལ) ཆེ། ད་ལྷ་རྒྱལ་གཤེན་དོ་མཉམ་
ཙམ་ལ་གདའ་སྟེ། སྲས་དབོན་གྱི་སྐུ་རིང་
ལ། རྒྱལ་སྲིད་བོན་གྱིས་འཁྱེར་བ་གདའ།"
ཟེར་རོ།།

དེ་དུས་རྒྱལ་པོ་གྲི་གུམ་བཙན་པོས་གཉེན་པོ་རྣམས་བཀུག་ནས་གསུངས་པ། “ཕ་བ་སྐུ་གཉེན་རྣམས་གསོན་དང་། རྒྱལ་པོ་ང་ནི་དབང་གི་དྲེགས་པ་དང་ལྡན། ཁྱོད་བོན་པོ་རྣམས་ནི་མཐུའི་དྲེགས་པ་དང་ལྡན་པས། འོ་སྐོལ་ལྷན་གཅིག་ཏུ་མི་ཤོང་བར་འདུག་པས། ལྷ་བོན་སྔོ་བཞི་དང་། གྲིམ་བུ་ལན་ཚ་དང་། ཀེ་ཁོད་ཐེས་འཕན་རྣམས་བདག་གི་སྐུ་གཉེན་དུ་ཞོག ། གཉེན་པོ་ཕྱི་མ་རྣམས་བོད་ཙུ་བཞི་ལས་འདས་པར་གཉེགས། ཡང་ན་ང་ཡི་འོག་ཏུ་བོན་རྣམས་མི་སྤྱོད་པར་སྐྱུ་བོར་སྤོད་དམ། ཡང་ན་ཆབ་(འབངས་སུ་)གསོལ་སྐད།” ཞེས་

གསུངས།

མཐར་གྲི་གུམ་བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་༣༨ གི་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་གཤིན་དབར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཐླ་བྱུང་ནས། བོན་གྱི་བླ་ཆེན་དྲན་པས་ཀྱང་། "གྲི་གུམ་བཙན་པོ་བདུད་ཀྱི་བུ། །ངམ་རྗེ་ནག་པོ་བདུད་ཡིན་པས། །འདི་ལ་བསྒྲལ་ཐབས་མ་བགྱིས་ན། །བོན་ལ་སྐྱོད་དབང་དཀའ་བར་མཆིས། །" ཞེས་བྱུང་བས་མཐར་རྒྱལ་ཕྲན་བསིལ་མའི་སྐབས་ཀྱི་ཡུལ་མྱང་རོ་ཤམ་པོའི་མཁར་དགུ་རྩེགས་(རྒྱལ་རྩེ་བརྩེ་ཆེན་) ནང་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་ལོ་ངམ་གྱི་རྒྱུད་ཚར་དེ། སྐབས་དེར་ལོ་ངམ་རྟ་རྫི་ཞེས་རྒྱལ་པོའི་ཆིབས་དཔོན་གྱི་གོ་

གནས་བཟུང་ནས་ཡོད་པས། དེས་རྒྱལ་པོ་ལ་ཤེད་ངོམས་བྱས་པས། རྒྱལ་པོས་ང་གཉིས་བགྲབ་དགོས་གསུངས་ཏེ། མཐར་དམག་འཐབ་བྱས་ཚུལ་ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་དུ། “སྐྱང་རོ་ཐལ་བ་ཚལ་དུ་གཡུལ་བྲེས་ནས། བཙན་པོ་གྲི་གུམ་བཙན་པོ་

གྲི་གུམ་བཙན་པོ། རྩེ་པོ་ཏཱ་ལའི་ལྷེབ་བྲིས།

ཡང་དེ་ར་བསྒྲིངས་ནས། སྤུར་ཟངས་རྒྱ་ཁ་སྤྲོད་ཀྱི་ནང་དུ་བཅུག་སྟེ། གཙང་ཆུའི་གཞུང་ལ་བཏང་ངོ་།” ཞེས་སོགས་བྱུང་ངོ་།།

ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ལས། “སྲམས་མཆེད་གཉིས་ནི་ཤ་ཁྲི་དང་ཉ་ཁྲིར་བཏགས་ཏེ། ཀོང་ཡུལ་དུ་སྐྱུགས་ཏེ་བཀྱེའོ།” ཞེས་བྱུང་། དེར་ལོ་ངམ་ཁྲི་ལ་དགའ་བས། སྤུ་རྒྱལ་ལ་རྒྱལ་ཞེན་ཅན་གྱི་རྟ་རྗེ་རྡུ་མོ་རྡུལ་བཞི་ཁུག་དང་། སྣ་ནམ་བཙན་ཞང་རྒྱལ་གཉིས་ནས་སྨྱུང་རོ་ཤམ་པོའི་དྲུང་དུ། སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ཆེན་པོ་འོན་ཟུགས་ཡར་གྲགས་དང་། འཇང་གི་ཟུ་ལེ་མ་འཇང་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུ་ལ་དུག་བྱུགས་ཏེ། ཐབས་

མཁས་ཀྱིས་རྟའི་སེང་ནས་ལོ་ངམ་ངལ་
གསོ་སའི་ཁྲིས་ནས་འཁྲིད་དེ་ཕྱིན་པར།
ལོ་ངམ་གྱིས་ཁྱི་ལ་ལག་པས་བྱུགས་ལོ་
བྱས་པས་ལག་པར་དུག་ཐོག་ནས་ཤི་
བས་དགྲ་ཤ་དེ་ལྟར་བླངས་སོ།།
དེའི་རྗེས་སུ་བཀྲག་ཀྱི་བུ་རུ་ལས་སྐྱེས་པ་
ཚན་དང་། རྒྱས་པ་ཚན་(ལོ་ངམ་ཤོག་ཁ)
འཐབས་ནས་བཀྲག་རབ་ཆད་ཁར་ཆུང་
མ་ཕྲུག་གུ་འཁྱེར་བ་ཞིག་བྲོས་ཐར་ནས།
དེ་ཚར་ལོངས་བྱུང་བ་བུ་རུ་ལས་སྐྱེས་བྱ་
བ་བྱུང་། དེས། “ངས་མི་ལྷག་གི་ནི་རྗེས་
གཙོད། ཆུ་ལྷག་གི་ནི་དབྱེས་(ལྷག་
མཚམས་)འཚོལ་དུ་འགྲོ་ཞེས་མཆིས་
ནས་ཆས་ཏེ་སོང་ངོ་། ཀོང་པོ་བྲེ་སྣར་

སྲས་ཤ་ཁྲི་དང་ཉ་ཁྲི་དང་ཡང་མཛལ་ལོ།” ཞེས་བྱུང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཉ་ལྷ་གཉིས་ཀྱིས་བཙན་པོའི་སྲུར་(ཁྲི་གུམ་)བཟུང་ངོ་། གུང་ཐོ་བླ་འབུབས་ཀྱི་མགུལ་དུ་བང་སོ་བརྩིགས་སོ། གཙུང་ཉ་ཁྲིས་ནི་ཡབ་ཀྱི་འདད་(གདུང་མཆོད་)བཏང་ངོ་།།

གཅེན་ཤ་ཁྲི་ས་ནི་ཡབ་ཀྱི་སྐུ་ཚལ་(དགྲ་ཤ་)གཉེར་དུ་གཤེགས་སོ། ཉ་ཁྲི་ནི་ཀོང་རྗེ་དཀར་པོ་ལགས་སོ།” ཞེས་བྱུང་། དེ་ནས་ལག་དཔོན་རུ་ལས་སྐྱེས་ཀྱིས་བྱས་ནས། དམག་ ༣༣༠༠ དང་བཅས་མྱང་རོ་ཤམ་པོར་འཐབ་པས། ལོ་ངམ་ཕོ་བརྒྱ་ནི་ཟངས་སྡོང་མགོ་ལ་གོན་ནས་རྒྱ་ལ་

ལྟེབས། ལོ་ངམ་མོ་བརྒྱ་ནི་ལྕགས་སྐྱང་བྲང་ལ་སྦྱར་ནས་ས་ལ་ཁ་སྦྱབས་ནས་ཡོད་པར་སྙིང་དུ་བརྗེས་ནས་སོང་། མཁར་མྱུང་རོ་ཤམ་པོ་ཕབ་པོ། དེའི་རྩལ་ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ལས། “འཁྲེང་(མི་)ནི་བཙོན་དུ་བཟུང་། དུད་(འགྲོ་)མནངས་(གྲངས་)སུ་བཅད། ནླ་རྡུངས་(ནླ་བཀུགས་)སྤྱར་བཏབ།” ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “བཞོས་ན་ནི་སྤྱ་དེ་གུང་རྒྱལ། གྲོང་ན་ནི་གྲང་མོ་གནམ་བསེའ་བརྩེགས། འཁྲེང་མགོ་ནག་གི་རྗེ། དུད་རྫོག་ཚགས་ཀྱི་རྐྱེན་དུ་གཤེགས་སོ།” ཞེས་བྱུང་བས། ཡུམ་ཀླུ་སྲིང་མེར་ལྕམ་དང་བཞོས་པའི་མཚན་ལ་སྤྱ་དེ་གུང་རྒྱལ་

དང་། དེ་གྲོངས་ནས་སྤུར་གྲང་མོ་གནམ་
བསིལ་ཏུ་བཅུགས་པས་མཚན་དེ་ལྟར་
གྲགས་སོ།།

ཡང་སྔགས་གླིང་བརྟེན་འགྱུར་སོགས་
ནས། གྲི་གུམ་བཙན་པོ་དེས་ཚེ་སྨད་ལ་
བོན་བསྣུབས་པས་བདུད་ཡིན་པ་བཤད་
ཀྱང་། རྒྱལ་པོས་བོན་གྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་མུ་
མཐུད་དང་འདུན་བྱས་ཏེ། གཤེན་པོ་
རྣམས་ལ། ལྷ་བོན་སྒོ་བཞི་དང་། གྱིམ་བུ་
ལན་ཚ་དང་། ཀ་ཁོད་ཐེས་འཕན་རྣམས་
བདག་གི་སྐུ་གཤེན་ཞོགས་ཞེས་གསུངས་
པ་དང་། དེ་ཕྱིན་གྱི་བཙན་པོའི་གདུང་
བརྒྱུད་རྣམས་ལ་སྐུ་གཤེན་མུ་མཐུད་དེ་
བྱུང་བ་མ་ཟད། གསས་ཁང་བཞེངས་

ཚུལ་སྔར་ལྟར་བྱུང་འདུག་ན་བོན་གྱི་ཆོས་མ་བསྟུབས་པར་སྒྲུ་མཐུད་དེ་བསྐྱངས་སོ།།

དེ་ལྟར་གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་གྱི་མཐའ་མ་གྲི་གུམ་བཙན་པོ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་བང་སོ་བཏབ་སྲོལ་ཐོག་མ་དེ་བྱུང་སྟེ། ཡར་ལུང་ཆོས་འབྱུང་ལས། "དེ་ནས་སྤུར་དེ་འཕྱོང་པོ་གྲང་མོ་གྲང་ཚུང་གི་ཟོམ་ལ་སྦས།" ཞེས་བྱུང་བ་ད་ལྟའང་མཆོད་པ་མ་ཉམས་པར་གནས་ཡོད་པས། རྗེས་འཇུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད་ཤུལ་སྔོག་བཤེར་གྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔང་བརྟགས་དངོས་སུ་བྱུང་ནས། སྤུར་རྒྱལ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་དུས་ཀྱང་ཁ་

གསལ་ཁུངས་བཙན་ཡོང་རྒྱུར་འབད་འབུངས་མཛོད་ཅིག །

བོད་ཀྱི་བང་སོ་སྟོང་ཆོ་སྐོར་རྙེད་སོན་བྱུང་བའི་
ཁོངས་ནས། ཚོང་ཁ་རྫོང་ཁོངས་དར་ལམ་ས་
འོག་ནས་རྙེད་པའི་དངུལ་ཆས་ཀྱི་རྟ།

བདུན་པ། ས་ཡི་ལེགས་དྲུག །
སྤྱི་ལོ་ 1 - 142 ADE

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༦༽ སྤྱི་རྒྱལ་ ༼༡༠༽
ཐོ་ལིགས་བཙན་པོ།

སྤྱི་ལོ་གོང་ལོ་ 102EBC- སྤྱི་ལོ་1ADE

ཡབ་སྤུ་དེ་གུང་རྒྱལ་དང་། ཡུམ་འབྲུམ་ཐང་སྨན་མཚོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། གསས་ཁང་ཁྲི་སྐོར་ལྡེམ་རྩེགས་བཞེངས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༧༽ སྤྱི་རྒྱལ་ ༼༡༡༽
ཨོ་ལིགས་བཙན་པོ།

ཡབ་ཐོ་ལིགས་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་དམུ་ལྷ་བྲ་མ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཤེན་སྟོབས་ར་ཤིབ་ཤང་གིས་བྱས། གསས་ཁང་ཁོ་མ་ཡངས་རྩེ་བཞེངས། དེའི་རིང་ལ་གླུ་དང་བྲོ་དར།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༨༽ སྤྱི་རྒྱལ་ ༼༡༢༽

གོར་བུ་ལེགས་བཙན།

ཡབ་ཞོ་ལེགས་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་ཀླུ་སྨན་མེར་མོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཞེན་གཙོ་བོ་ཤང་དཀར་དང་མི་མོ་ཚུང་གིས་བྱས། གསས་ཁང་རིན་ཆེན་བྲུར་མང་བཞེངས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༠༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༡༣༽

འབྲོ་ཞི་ལེགས་བཙན།

ཡབ་གོར་བུ་ལེགས་བཙན་དང་། ཡུམ་བཙན་མོ་གུང་སྨན་གཉིས་སུ་བལྟམས། སྐུ་གཞེན་མཆེས་པ་གནམ་འདུལ་གྱིས་བྱས། གསས་ཁང་ཁྲི་རྩིགས་འབུམ་སྟུག་བཞེངས་སོ།།

ལྷའི་གདངས་རབས་ ༣༠ སྐུ་རྒྱལ་ ༡༨
ཐི་ཤོ་ལེགས་བཅོས།
ཡབ་འབྲོ་ཞི་ལེགས་བཅོས་དང་། ཡུམ་ཆེ་
སྣན་འབྲང་མ་གཉིས་སུ་བསྟམས། སྐུ་
གཤེན་ཡེ་གཤེན་བདུད་འདུལ་གྱིས་བྱས།
གསས་ཁང་ས་ལེ་བང་བང་བཞེངས་སོ།།
ལྷའི་གདངས་རབས་ ༣༡ སྐུ་རྒྱལ་ ༡༩
ཨེ་ཤོ་ལེགས་བཅོས།
ཡབ་ཐི་ཤོ་ལེགས་བཅོས་དང་། ཡུམ་ས་
སྣན་བུ་མོ་གཉིས་སུ་བསྟམས། སྐུ་གཤེན་
འཛིན་དཔོན་ཁ་དོར་གྱིས་བྱས། གསས་
ཁང་མཐོང་རྩེ་ཕོ་བྲང་ཆེན་མོ་བཞེངས།
སྐུ་རྒྱལ་འདིའི་གཅེན་པོ་ཞང་ཞུང་ཞུ་བྱ་བ་
ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ་ཞེས་བྱུང་བ་འདི་

ནས་བཟུང་བཙན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་གཅེན་གཅུང་རྣམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆའི་ཆེད་དུ་འགན་ཟླ་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཐག་རིང་ཞིག་ལ་ཟུར་བཞུགས་བྱེད་བཅུག་སྟེ། སྲིད་དབང་ལ་ཧུས་གཏོགས་མེད་པར་བཀོད་སྒྲིགས་བྱེད་སྲོལ་དར་འགོ་ཚུགས་སོ། གོང་གསལ་བཙན་པོ་རྡུག་པོ་འདི་དག་གི་བང་སོ་རེའི་མགུལ་དུ་བཏབ་པས་ན་ས་ཡི་ལིགས་རྡུག་ཅེས་གྲགས་སོ།།

བརྒྱད་པ། ཆུ་ལ་སྡེ་བརྒྱད།
སྤྱི་ལོ་ 142-304 ADE

བཙན་པོ་ཟླ་གནམ་ཞིན་ལྡེ།

ཡབ་ཨེ་ཨོ་ལེགས་བཙན་དང་། ཡུམ་དམུ་ལྕམ་སྨད་ལེགས་གཉིས་སུ་བལྟམས། ཞང་ཞུང་གཡུང་དྲུང་རྒྱལ་པོས་སྐུ་སྲུང་བྱས་ཞེས་གསལ་བས། བཙན་པོ་འདིའི་སྐབས་ནས་བོན་གྱི་བསྟན་པའི་ནུས་ཤུགས་ཆུང་དུ་བཏང་བར་མངོན་ཏེ། གཤེན་པོའི་ཚབ་ཏུ་སྐུ་སྲུང་གི་གནས་བབས་སུ་བཏང་། དེ་དག་ཀྱང་ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་ཁོ་ན་ནས་བྱུང་འདུག་པས། དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་གཤེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གྲྭ་མི་འགྲིགས་པ་ཞིག་བྱས་ཡོད་ཚོད་རེད།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༣༣༽ སྲོ་རྒྱལ་ ༼༡༧༽
ལྷེ་འཕྲུལ་པོ་གནམ་གཞུང་བཙན།

ཡབ་ཐྭ་ཐེ་གནམ་ལྷེ་དང་། ཡུམ་མཚོ་ན་

ཁྲི་དཀར་གཉིས་སུ་བལྟམས། སློན་ཆེན་འདར་གྱི་བུ་སྟོང་དང་རྗེས་བྱུས། ཞང་ཞུང་འཚོ་མི་ཀུན་སྣང་གིས་སྐུ་སྲུང་བྱུས། བཙན་པོ་འདིའི་སྐབས་ནས་རྒྱལ་ཁང་གཞུང་དོན་འཛིན་སྐྱོང་ལ་ཕྱར་བྱུང་མ་སྒྱོང་བའི་བཙོས་སྒྲིགས་ཤིག་བྱུང་སྟེ། ཕྱར་སྲུ་དེ་གུང་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་གཞུང་འཛིན་འགན་ཁུར་བ་གཙོ་བོའི་མིང་ལ་ལག་དཔོན་ཞེས་བྱུང་བ་དེའི་ཚབ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་འདྲ་མཚུངས་ཀྱི་སློན་པོ་དང་། སློན་ཆེན་ཞེས་prim Minster ཞེས་པའི་མཚན་ཐོ་བྱུང་ཞིང་། མཚན་གཞུང་དེ་དག་ལ་བསམ་ན། དེ་དུས་བོད་ཡིག་མེད་ན་མིང་ཐོ་དེ་དག་ཇི་

ལྷར་བྱས་ནས་འགོད་པར་བྱེད། སྐབས་འདི་ནས་བཟུང་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ནང་། "བར་སྡུ་དར་སྡུ་ཕྱི་བར་གསུམ་" ད་དབྱེ་བར་བྱེད་ན། འདི་བར་"སྡུ་དར་སྡུ་བ་"དེར་འཛོག་པར་བྱེད་དོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༣༤༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༡༢༽ བཙན་པོ་ལྡེ་གོལ།

ལྡེ་འཕྲུལ་པོ་གནམ་གཞུང་བཙན་དང་། ཡུམ་སེ་གཉན་མང་མོ་གཉིས་བལྷམས། སློན་ཆེན་ཇེགས་དུས་རྗེས་བྱས། ཞང་ཞུང་དོན་ཧྲོགས་རྒྱལ་པོས་སྐྱ་སྲུང་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༣༥༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༡༣༽ བཙན་པོ་གནམ་ལྡེ་རྡོལ་ནམ།

ཡབ་བཙན་པོ་ལྔེ་གོལ་དང་། ཡུམ་ཀླུ་ཐང་མེར་མོ་མཚོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སློན་ཆེན་ལྷ་བུ་མགོ་དཀར་གྱིས་བྱས། ཞང་ཞུང་ཨ་ལ་དན་ཅེས་སྐུ་སྲུང་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༣༦༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༢༠༽

བཙན་པོ་བསེ་རྣོལ་པོ།

ཡབ་གནམ་ལྡེ་རྣོལ་པོ་དང་། ཡུམ་འོད་བཟའ་ཏྲི་མོ་མཚོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། སློན་ཆེན་ལྷོ་ཐང་འབྲིང་ཡ་སྟེང་གིས་བྱས། ཞང་ཞུང་ཨ་ས་གཙུག་ཕུད་ཀྱིས་སྐུ་སྲུང་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༣༧༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༢༡༽

བཙན་པོ་ལྡེ་རྣོལ་པོ།

ཡབ་བཙན་པོ་བསེ་རྣོལ་པོ་དང་། ཡུམ་བྲི་

སྨན་རྗེ་མོ་གཉིས་སུ་བལྟམས། ཀློན་ཆེན་རྗེག་ཐ་ང་ཡོང་ཐང་རྗེས་བྱུས། ཞང་ཞུང་ད་ར་མ་ཏ་ཏིས་སྐྱུ་སྲུང་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༣༤ སྤྱི་རྒྱལ་ ༢༢

བཙན་པོ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ།

ཡབ་ལྡེ་རྡོལ་པོ་དང་། ཡུམ་ས་བཙུན་གཞན་རྗེ་གཉིས་སུ་བལྟམས། ཀློན་ཆེན་གནུབ་སློན་ཏོ་རེ་སྤྲུང་བཙན་གྱིས་བྱས། ཞང་ཞུང་ང་ས་ཏ་ཏིས་སྐྱུ་སྲུང་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༣༥ སྤྱི་རྒྱལ་ ༢༣

བཙན་པོ་ལྡེ་སྤྲིན་བཙན།

ཡབ་བཙན་པོ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་དང་། ཡུམ་སྨན་བཙུན་ལུག་གོང་གཉིས་སུ་བལྟམས། ཀློན་ཆེན་སྣ་ནམ་འབྲིང་ཏོག་རྗེས་བྱས། ཞང་

ཞིང་སྐུ་ལ་མ་ཧོས་སྐྲུ་སྲུང་བྱས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙུང་པོ་ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ་པོ།།

གོང་གསལ་བཙན་པོ་བརྒྱད་པོ་འདི་དག་གི་བང་སོ་རྒྱ་བོའི་འགྲམ་སོགས་སུ་བཏབ་པས་རྒྱ་ལ་སྒྲེ་བརྒྱད་ཅེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་སོ།།

དགུ་པ། ཚོགས་ལ་བཙན་ལྷ།
སྐྱེ་ལོ་ 304-452 ADE

བཙན་པོ་རྒྱལ་ཧྲོ་རི་ལོང་བཙན།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༤༠༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༢༤༽ བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན།

ཡབ་བཙན་པོ་ལྡེ་སྲོང་བཙན་དང་། ཡུམ་གཉན་བཙུན་མང་མ་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་ཁྲི་དོ་རེ་མཐོང་པོས་བྱས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཏ་ར་ལ་ཏ་རེས་བྱས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙུང་པོ་ལྷབ་ནག་ཅེས་པ་ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ། དེའི་རྒྱུད་ཚར་ལ་ཞང་ལྷ་གཙུང་པར་གྲགས་སོ།།

འདིར་ཚིགས་ལ་བཙན་ལྷ་ཞེས་པ་རུས་རྒྱུད་འདེད་ཚུལ་ལ་གསུངས་ཤིང་། དག་ཡིག་མ་ནོར་ལམ་བཟང་ལས། “ཕ་རྒྱུད་གཉེན་གྱི་མི་ཚིགས་ལྷ་དང་། མ་ཚིགས་གཉེན་གྱི་མི་ཚིགས་བདུན་” ཞེས་

གསུངས་པ། ཕ་རྒྱུད་ལས་མ་རྒྱུད་གཅིགས་ཆེ་བར་འཛིན་སྲོལ་དེ། སྤུ་རྒྱལ་གྱི་རུས་རྒྱུད་ནི་མ་རྒྱུད་ནས་འདེད་པས་དེ་གཅིག་ཆེ་བར་འཛིན་པ་མཚོན།

འདིར་ཚིགས་ལ་བཙན་ལྡའི་སྐབས་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཙུན་མོ་འབངས་ཕལ་པ་དང་མཉམ་བསྲེས་བྱུང་བས། བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཚན་མཐོང་ལ་དོ་ཕོག་བྱུང་ཚུལ་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས། “འདི་ཡན་ཡུམ་རྣམས་ལྷ་མོ་ཀླུ་མོ་ཡིན། བཙུན་མོའི་རྟེན་དོག་ལ་མི་འཆེར་ཞེས་སྲུར་མི་ཡོང་སྐད། དེ་ཕྱིར་ལྷ་སྲས་ལྡེ་སྲས་ཞེས་པར་གྲགས། འབངས་དང་གཉེན་

བསྲེས་མན་ཆད་ལྡེ་སྲས་བཞག །དེ་ཡི་
འོད་དུ་ལྷ་སྲས་བཙན་པོ་བྱུང་། །སྲས་
ཀྱིས་རྗེ་ལ་ཞང་དུ་འབོད་པ་ཡིན། །ཞང་
དུ་ནི་ལྡེ་རུས་ལ་དེ་མིང་ཆགས། །དེ་ཡན་
ཆད་ཞང་པོ་ལ་རྗེ་བོ་ཞེས་འབོད་སྐད།”
ཞེས་བྱུང་བས། ཚིགས་ལ་བཙན་ལྡེ་
འདིའི་གོང་དུ་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཙུན་
མོ་རྣམས་ལྷ་ཀླུའི་རིགས་ཡིན་པས། ཡབ་
ཀྱི་གཅེན་གཅུང་རྣམས་ལ་ལྷ་སྲས་ཞེས་
ཞུ་པ་དང་། བཙུན་མོའི་གཅེན་གཅུང་
རྣམས་ལ་རྗེ་མོ་ཞེས་ཞུ་ཡང་། བཙན་ལྡེ་
འདི་ནས་བཟུང་བཙུན་མོ་རྣམས་ཕལ་
པའི་བུ་མོ་བླངས་པས། སྒྲོ་ཚོགས་ཐོག་
མཐོང་ཆགས་ནས། ཡབ་ཀྱི་གཅེན་གཅུང་

དག་ལ་ལྡེ་སྲུས་ཞེས་འབོད་པ་དང་། ཡུམ་གྱི་གཅེན་གཅུང་དག་ལ་ཞང་པོ་ཞེས་པ་འབོད་སྲོལ་བྱུང་། དེའི་རྐྱེན་གྱིས་འདིའི་གོང་དུ་བྱུང་བའི་ཞང་ཞུང་གི་སྐུ་སྲུང་དག་ཀྱང་སྤུར་དང་འདྲ་བའི་གཉེན་པོའི་གོ་གནས་སླར་བཟུང་བ་བྱུང་འདུག།

དེ་ལྟར་བོད་བཙན་པོའི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་གདུང་རྒྱུད་ལ་དོ་ཕོག་བྱུང་བར་བརྟེན། སླར་རུས་རྒྱུད་རྒྱ་དཀར་ནག་དང་མཚུངས་པ་ལྟ་བུ་ཕ་རྒྱུད་ཀྱི་རུས་རྒྱུད་འདེད་འགོ་ཚུགས་ཏེ། བོད་མིའུ་གདུང་དྲུག་ཅེས། རུས་ཆེན་བཞི་སྟེ། སེ་དང་། རྨུ། ལྡོང་། སྟོང་། དེའི་སྟེང་དུ་དབྲ་དང་། འབྲུ(འགྲུ་)བསྣན་པས་བོད་མིའུ་གདུང་དྲུག

ཅེས་གྲགས་པ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ཀྱང་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བྱུས་པ་ཅན་གྱི་དཔའ་བོ་དང་། མཛངས་བློན་དག་གི་ཉུས་རྒྱུད་དེད་དེ། དཔེར་ན་ཕྱོང་དང་སྟོང་ལ་མཚོན་ན། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ལྷམ་སྲིང་སད་མར་དཀར་གྱིས་ཞང་ཞུང་དབང་དུ་བསྡུ་དགོས་པའི་འཕྲིན་གླུའི་ནང་། ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོ་འབྲོང་ལ་དཔེ་བཞག་ནས་དེ་བསད་ནས་ནང་ཚེ་བགོས་སྐོངས་སོགས་གསུང་པའི་གླུའི་ནང་། "བྱང་འབྲོག་གི་འབྲོང་གསོད་ན། །ཕུ་ནས་ནི་ཀི་འདེབས་མཁན། །ཕྱོང་སྟོང་ནི་ཕན་གྱིས་ཐོབ། །མདོ་ནས་ནི་གཡབ་བོར་མཁན། །སྐྱིད་ཀྱི་ནི་ཤེའུ་དང་སྤྲུག །" ཞེས་

དང་ཡང་དེ་ཉིད་དུ། "སྙིང་བཅུད་ནི་ཕྱི་དབང་བཅུད། །རུ་རྒྱུས་ནི་ཕྱོང་སྟོང་སྐྱོལ། །ཤ་ལྤགས་ནི་རྗོ་ཇེགས་གདོད། །ནང་ཆ་ནི་ཤའུ་སྲུག་བསྐྱལ།" ཞེས་སོགས་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་དུས་སྐབས་སུ་དཔའ་བོ་ཕྱོང་དང་། སྟོང་གི་རུས་རྒྱུད་བྱུང་བ་གསལ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཚོགས་ལ་བཙན་ལྷའི་སྐབས་འདི་ནས་བཟུང་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བཙུན་མོ་འབངས་ཕལ་པ་དང་གཉེན་བསྲེས་པའི་དབང་གིས། བོད་ཀྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་རུས་རྒྱུད་འདིད་ཚུལ་དེ་ཉམས་ཆག་སོང་བས། བུད་མེད་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཉམ་ཆུང་

ངའང་གྱུར་སྟབས། དེ་ལ་ཁ་གཏད་ཚིག་མཁན་བོད་ཀྱི་ས་མཐའ་ཤར་ནུབ་གཉིས་སུ་བུད་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པ་བྱུང་། དེའི་སྐོར་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་རྒྱལ་རབས་ནང་མ་གསལ་ཡང་། རྒྱ་ནག་ཐང་གི་རྒྱལ་རབས་ནང་བོད་ལ་བུད་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཤར་ནུབ་གཉིས་སུ་བྱུང་སྐོར་ཞིབ་ཙམ་འཁོད་འདུག །

དེ་ཡང་ཤར་བུད་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ལྡོང་རིགས་ནུབ་མར་གཏོགས་ཤིང་། དེའི་ཤར་དུ་མི་ཉག་ལ་ཐུག་ཡོད། གྲོང་བརྡལ་ཆེ་ཆུང་ ༨༠ སྐོར་ཡོད་པ་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ ༤༠༢༥ ཡོད་པ། ཡུན་ནན་ནས་ཟེ་ཁྲོན་མངའ་སྡེའི་བར་དུ་

གནས་ཡོད། བྱང་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་སྤྱི་ལོ་ 386-586 AD བར་ཁྱོན་ལོ་ངོ་ 200 རིང་གནས་པ་ཐང་དེབ་ནང་དུ་གསལ་པོ་འཁོད་ཡོད།
དེའི་སྐོར་རྟོང་ཀོང་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན་ཀྲོའོ་ཧྭ་ཧྲན་周华山དང་། བོད་རིགས་རྩོམ་པ་པོ་ལྷ་མོ་ཀཿ་ཐོག་དང་། ཧྲེ་ཅན་ཆོའན་和建全དང་། སོག་པོ་ཏིང་ཕོ་ལེ། 丁鳳来 རྦྱིང་ཞོ་མི། ཧྲེ་ཅན་ཆའོ་སོགས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གིས་དཔྱད་རྩོམ་བྲིས་པ་མང་ཡང་། བོད་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་གནས་པའི་བྱང་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་སྐོར་ལ་ཐང་དེབ་ནང་ཞིབ་ཙམ་འཁོད་པ་མ་གཏོགས། གཞན་ཞིབ་འཇུག་

བྱེད་མཁན་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་། འོན་ཀྱང་མཁས་དབང་ཀྲང་ཡུན་张云གྱི་བོད་དང་ཏ་ཟིག་གི་དཔལ་ཡོན་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ལ་ཀ་ཤཱནྟི་རིའི་ཡིག་རྙིང་ནང་དུ་དུམ་ཙམ་འཁོད་པ་དེ་ནི། ཧི་མ་ལ་ཡའི་བྱང་ཕྱོགས་དང་། ཀ་ཤཱནྟི་རིའི་ཤར་ཕྱོགས། ལི་ཡུལ་གྱི་ལྷོ་ངོས་འདུས་མཚམས་སུ་གནས་པ་འཁོད། ཡང་མཁས་དབང་ཏོ་ཤའོ་道宣གི་བརྩམས་པའི་ནང་། བྱད་མེད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་སྐོར་བཤད་དེ། དེ་རྒྱ་གར་གྱི་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པར། ཞང་ཞུང་ཆེན་པོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཞེས་བཤད། ཞང་གཞུང་ཆེན་པོ་ནི་ཏི་སེ་དང་། པུ་ཧྲང་། གུ་གེ། སོགས་

ཀྱི་ཁྱུལ་དུའོ།།

ཁོ་བོས་༢༠༠༨ ལོར་རྩད་ཞིབ་བྱས་པའི་ནང་པུ་ཧྲང་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཤང་བཞི་དང་། གྲོང་ཚོ་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན་ཡོད་སར་བུད་མེད་ཀྱིས་ས་ཁང་ཁྱིམ་བདག་བྱེད་པའི་མ་སྲོལ་གྱི་ལམ་ལུགས་གནས་ཡོད་ཐོག །མཚན་འགྲུལ་བྱེད་པའི་རང་དགར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ལམ་སྲོལ་དེ། མཚན་མོ་དགའ་རོགས་བུ་མོའི་ནང་དུ་ཉལ་པོ་བྱས་ནས། ནམ་ལངས་མཚམས་ཁང་ཁྱིམ་དེ་ནས་ཁ་བྲལ་དགོས་པ་དང་། ཕྲུ་གུ་ཞིག་འཁྱོར་ན་མ་ཁྱིམ་ནས་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་ལ། འགྲོ་སོང་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་ནས་འགན་འཁུར་བ་དང་། སྟོན་

དཔྱིད་ལས་འབྲེལ་སྐབས། ཕྲ་གུའི་ཨ་ཕས་མཉམ་དུ་ལས་རོགས་བྱེད་པ་འདུག་ཟེར་རོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༣༧༽ སྤྲུ་རྒྱལ་ ༼༢༥༽ བཙན་པོ་ཁྲི་བཙན་ནམ།

ཡབ་ཧོ་རེ་ལོང་བཙན་དང་། ཡུམ་འོད་མ་ལྡེ་བཟང་ཁྲི་བཙུན་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་སྟུབས་ཁྲི་དོག་རྗེ་གཙུག་བློན་གྱིས་བྱས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་མུ་ལ་ལ་ཏ་རྒྱལ་གྱིས་བྱས། དེ་སྐབས་རྒྱལ་ཁང་གྲུ་རྒྱས་སུ་སོང་བའི་རྟགས་ལ་བློན་པོ་དང་། བློན་ཆེན། གཙུག་བློན་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བྱུང་ངོ་།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༡ སྤུ་རྒྱལ་ ༢༦
བཙན་པོ་ཁྲི་དགྲ་དཔུང་བཙན།

ཡབ་བཙན་པོ་ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་། ཡུམ་སྨན་བཟའ་ཁྲི་དཀར་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་གནུབས་གཉེན་ཧོ་རེ་ང་མེས་བྱས། སྐུ་གཤེན་ཤུ་མཐུད་དེ་ཞང་ཞུང་སུ་ལ་ཧ་རྒྱལ་གྱིས་བྱས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༢ སྤུ་རྒྱལ་ ༢༧ བཙན་པོ་ཁྲི་ཐོ་རྗེ།

ཡབ་ཁྲི་དགྲ་དཔུ་བཙན་དང་། ཡུམ་སྨན་བཟའ་ཀླུ་སྟེང་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་ཤུད་པུ་རྒྱལ་ཧོ་རེས་བྱས། བློན་པོ་གཙོན་པ་གནུབས་སྐྱེས་ཐོག་རྗེ་མོར་བཙན་གྱིས་བྱས། སྐུ་གཤེན་དཔོན་གསས་

ལྗོང་ཚང་འཕན་སྣང་དང་། ལྷ་བོན་སྣད་ཚ་ཁོག་མཁར་གཉིས་ཀྱིས་བྱས། སྤྲུ་རྒྱལ་འདིའི་གཙུང་པོ་དགུང་མཐའ་དང་། སྐབས་མཐའ། འབྲིང་སྨ། སྨ་འབྲིང་བཞི་ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ།

སྤྲུ་རྒྱལ་ ༼༡༦༽ ནས་ ༼༢༦༽ བར་སྐྲུ་སྲུང་དང་། སྐྲུ་གཤེན་གཉིས་ཀ་ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་ནས་བྱུང་ཡང་། བཙན་པོ་འདིའི་སྐབས་ནས་སླར་སྐྲུ་གཤེན་དང་། ལྷ་བོན་ཞེས་པ་གཉིས་ཀ་ཡུལ་དབུས་ནས་བྱུང་བ་མངོན་ནོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༨ སྤུ་རྒྱལ་ ༡༢༨ ལྷ་ཐོ་དོ་སྙ་བཙན།

ཤིང་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་ 373-452 AD ལྕགས་ཁྱི་ (འཚོ་ལོ་ 79)

ལྷ་ཐོ་དོ་སྙ་བཙན།

ཡབ་ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཙན་པོ་དང་། ཡུམ་ཏུ་
ཡོང་བཟའ་སྟོང་རྒྱལ་གཉིས་སུ་བལྟམས།
སློན་ཆེན་མོང་ཁྲི་དོ་རེ་སྣང་ཚབ་ཀྱིས་
བྱས། སྐུ་གཉེན་གཙོ་བོན་གཡང་བསྐྱེད་
དང་། མཆེ་བོན་འདུས་སྲོང་གཉིས་ཀྱིས་
བྱས། འདིའི་གཙུག་པོ་ལྷ་བཟང་ཐང་
མཚམས་སུ་ཕབ། བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་
༨༠ ཐོག་དམ་པའི་ཆོས་དབུ་བརྙེས་ཞེས་
ཡོངས་གྲགས་པ་མ་ཟད། "སྐུ་མཁར་ཡུ་
མོ་བླ་མཁར་གྱི་སྟེང་དུ་སྲང་གོང་ཕྱག་
རྒྱ་དང་། གསེར་གྱི་མཆོད་རྟེན་ཁྲུ་གང་པ་
གཅིག །མདོ་ཟ་མ་ཏོག །སྙིང་པོ་ཡི་གེ་
དྲུག་པ། ཙིནྟ་མ་ཎི་རྐོས་ཕོར། སྤུ་ཏྲའི་
ཕྱག་རྒྱ་རྣམས་ནམ་མཁའ་ལས་བྱོན།"

ཞེས་བྱུང་ཡང་། རྒྱལ་རབས་འཕྲུལ་གྱི་
ལྡེའུ་མིག་ནས། ཉེལ་པའི་ཚེས་འབྱུང་གི་
ལུང་དྲངས་ཏེ། བོན་པོ་གནམ་ལ་དགའ་
བས། དེ་ནས་བབ་པ་ཡིན་ཟེར་བ་ཡིན་གྱི།
དོན་དུ་པཎྜི་ཏ་བློ་སེམས་ཚོ་དང་། ལོ་ཙཱ་
བ་ལི་ཐེ་སེས་ཁྱེར་ཡོང་བར་གསུངས།
གང་ལྟར་དེ་སྐབས་དངོས་སུ་རྒྱལ་ཁང་
ནང་བོན་ཆོས་ནང་ཆོས་ལ་སྒྱུར་རྒྱུའི་
བསམ་བློ་ཐོག་མར་བྱུང་བ་ཤེས། དེ་ཡང་
རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི། རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་
པོ་ཛ་ཆེན་པོའི་སྲས་སྨན་པ་བི་བྱི་དགའ་
བྱེད་དང་། ཡུམ་ཐ་དད་པའི་སྲས་མོ་སྨན་
པ་བི་ལྷ་དགའ་མཛེས་མ་གཉིས་བོད་དུ་
བྱུང་ནས་ནད་བཅོས་ལ་གྲགས་པ་བྱུང་

བས། དེ་དག་བཙན་པོ་ལྷ་ཐོ་དོ་སྙ་བཙན་གྱི་བླ་སྨན་པར་གྱུར་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན། དེ་དག་ས་མཐོ་དཀའ་ངལ་ཅན་གྱི་སར་མི་ཚེ་བློས་བཏང་ནས་གཞིས་ཆགས། རིམ་པས་བཙན་པོའི་སྲས་གསོས་དང་གཉེན་བསྲེས་ནས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བརྒྱུད་དེ་མཐར་བཙན་པོ་གླང་དར་མའི་བར་བླ་སྨན་པ་བྱས་འདུག་པས། རྒྱ་གར་བ་དེ་དག་གིས་རྒྱལ་ཁང་ནང་ནས་བོན་ཆོས་ནང་ཆོས་སུ་བསྒྱུར་རྒྱུར་ཤུགས་རྐྱེན་ཏན་ཏན་བཏང་ཡོད་སྲིད། དེ་མིན་”བོད་ཡུལ་མཐའ་འཁོབ་མུན་པའི་དམག་རུམ་ན། །དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྒྲོན་མེ་ལེགས་གཏམས་པ།” ཞེས་པ་

སོགས་རྒྱ་དཀར་ནག་ནི་ལྷའི་ཞིང་ཁམས་ལྟ་བུ། བོད་ཁམས་ནི་མཐའ་འཁོབ་མུན་པའི་གླིང་ཡིན་པ་དུས་ཕྱིས་སུའང་བོད་མིའི་གཏམ་དཔེ་ལྟ་བུར་གླེང་བཞིན་འདུག་ན། དེ་ལྟ་བུ་བོད་མི་རང་གིས་རང་ཡུལ་ལ་སྨོད་པར་བྱེད་པ་གླད་པ་འཁྲུས་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་འདི་ཏ་ལས་པ་རེད།

མདོར་ན་ནིའུ་པཊ་ཏེ་ཏའི་ཆོས་འབྱུང་སོགས་ནས། "ཁྲི་བདུན། སྟེང་གཉིས། ལེགས་དྲུག །སྡེ་བརྒྱད། བཙན་ལྔ་བཅས་ཉི་ཤུ་རྩ་བརྒྱད་རྫོན་གྱི་ཡིག་རྙིང་དག་ལས་བྱུང་གསུངས་སོ།།

བཅུ་པ། ཕུན་ཚོགས་བོན་རྒྱལ་བཞི།

སྤྱི་ལོ་ 452 - 629 ADE

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༢༩ སྐུ་རྒྱལ་ ༤༢༩ ཁྲི་སྙ་ཟུ་བཙན།

ཡབ་ལྷ་ཐོ་དོ་སྙ་བཙན་དང་། ཡུམ་གནོ་བཟའ་མང་མོ་རྗེ་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་ཐོན་མི་འབྲིང་པོ་རྒྱལ་མཚན་ནས་ཀྱིས་བྱས། སྐུ་སྲུང་ཁུ་བོན་སྲ་ལེགས་པས་མཛད། ཡང་འདིའི་སྐབས་ནས་སྐུ་གཉེན་དག་སྐུ་སྲུང་དུ་གྱུར་འདུག །རྒྱལ་པོའི་བླ་སྨན་པ་གཉིས་པ། བེ་བྱི་དགའ་བྱེད་དང་། ལྷ་ཐོ་དོ་རེའི་སྲས་མོ་ཡིད་ཀྱི་རོལ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་ཚངས་པ་དུང་གི་ཐོར་ཅོག་གིས་བྱས་སོ།།

བཅུ་གཅིག །བར་གྱི་སྟོང་གཉིས།
ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༤༡༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༠༽ འབྲོ་གཉན་ལྡེ་རུ།

ཡབ་ཁྲི་སྣ་ཟུ་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་དུང་འཕྱང་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་ཐོན་མི་འབྲིང་པོ་རྒྱལ་མཚན་ནུས་དང་། མགར་སྲ་འཛིན་རྨུན་གྱིས་བྱས། སྐུ་སྲུང་ཁུ་མང་རྗེ་ལོད་པོས་མཛད། རྒྱལ་པོའི་བློ་སྣོན་པ་གསུམ་པ། བློ་གྲོས་མཚུངས་མེད་ཀྱིས་བྱས། བཙན་པོ་འདིའི་གཙུང་པོ་དགུ་བཙན་དང་། མོན་བུ་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ། བཙུན་མོ་མ་བཞེས་གོང་ཚུང་དུས་སུམ་པའི་ཡུལ་དུ་བོན་མོ་རྒྱ་མོ་ཆ་ལྕམ་དང་

འབྲེལ་བ་བྱུང་ནས་སྲས་སུམ་རི་རིང་པོ་འཁྲུངས། ཕྱིས་མཛེ་ནད་སྣུངས་ཏེ་གདུང་རྒྱུད་ལ་ནད་འགོས་དོག་ནས། ཡར་ལུང་ཞང་མདར་བཙུན་མོ་མཆིམས་བཟའ་ཀླུ་རྒྱལ་དང་། བོན་པོ་སྔགས་ཐང་པ་ཡར་རྗེ་ལྷན་དུ་གསོན་པོར་དུར་དུ་བཞུགས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༣༡༽ ཀླུ་རྒྱལ་ ༼༣༢༽ བཙན་པོ་སྤྲུག་བུ་སྙ་གཟིགས།

ཡབ་འབྲོ་གཉེན་ལྡེ་རུ་དང་། ཡུམ་མཆིམས་བཟའ་ཀླུ་རྒྱལ་གཉིས་སུ་སྲས་སྤྱན་ལོང་བར་འཁྲུངས། བློན་ཆེན་སྦྱང་སྟོན་ཧོ་རེ་ཙེང་སྐུས་བྱས། སྐུ་སྲུང་ར་སངས་ཁྲི་ནེ་ཁོད་ཀྱིས་བྱས། རྒྱལ་པོའི་བླ་སྨན་པ་བཞི་པ། བློ་གྲོས་རབ་གསལ་གྱིས་

བྱས། ཡབ་ཀྱི་ཞལ་ཆེམས་ལྟར་འ་ཞའི་ཡུལ་ནས་སྨན་པ་མཁས་པ་གདན་དྲངས་ནས་སྤྱན་ཕྱེས། བཙན་པོ་ཡབ་སྲས་འདིའི་རིང་ལ་ཡབ་ལ་མཛོ་སྟུང་། སྲས་ཡོང་བར་འབྲུངས་པ་སོགས་ཀྱིས་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་སྨད་དུ་སོང་སྟབས། མཐའ་སྐོར་གྱི་རྒྱལ་ཕྲན་གྱི་རྒྱུད་ཚར་ལྷོ་བྲག་རྒྱལ་པོ་དང་། ཕན་པོའི་ཤར་ཕྱོགས་ཉེན་ཀར་རྙིང་པར་ཟིང་པོ་རྗེ་སྟག་སྐྱ་བོ་དང་། མཁར་སྤྱར་བར་ཟིང་པོ་རྗེ་ཁྲི་པང་སོགས་ཀྱིས་དབང་ཤུགས་ལང་ཡོང་དུ་ཕྱུར། དེའི་སྐབས་སུ་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཞེན་ཅན་གྱི་བློན་ཆེན་མྱང་སྟོན་ཏོ་རེ་རྩེང་སྐྱུ་དང་། (༥༨༢-༥༧༢) ཕང་ཏོ་

རེ་དབྱེ་ཚབ། ཞང་གནོན་བཟང་ཧོ་རེ།
ཚེས་སྲོང་ནག་སེང་རྣམས་ཀྱིས་ཟིང་པོ་
རྗེ་སྟག་སྐྱ་པོར་ཕར་གྲོལ་བྱེད་རྒྱུའི་
འཆར་གཞི་བཏིང་ནས་བཙན་པོའི་དྲུང་
དུ་མནའ་བཞག་དམ་བཅའ་བྱས། སྟབས་
མི་ལེགས་ལར་བཙན་པོ་མཛེ་སྣང་ནས་
གསོན་དུར་དུ་ཞུགས་དགོས་བྱུང་། སྲས་
ཡོང་བར་འཁྲུངས་ནས་སྤྱན་མ་ཕྱེ་བའི་
བར་དུ་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལོ་ ༢༧
རིང་སྐྱོང་པས། བར་གྱི་སྐྱོང་གཉིས་ཞེས་
གྲགས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༼༣༢༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༢༽

གནམ་རི་སྲོང་བཙན།

ཆུ་རྟ་སྐྱེ་ལོ་ 562-629 AD ས་གླང་

གནམ་རི་སྲོང་བཙན།

(འཚོ་ལོ་ 67)ཤིང་ལུག་སྤྱི་ལོ་ 580-629 AD ས་གླང་ (ཁྲི་ལོ་ 49)

ཡབ་སྟག་བུ་སྙ་གཟིགས་དང་། ཡུམ་འོད་གོད་བཟའ་སྟོང་བཙུན་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་མྱང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྣང་ (༥༧༩-༦༢༨) གིས་བྱས། དེའི་འོག་ཏུ་བློན་པོ་མགར་མང་ཞང་སུམ་སྣང་ (༦༢༩-༦༣༠) གིས་བྱས། སྐུ་སྲུང་ཟ་ལྷ་དབང་ཕྱུག་གིས་བྱས། རྒྱལ་པོའི་བླ་སྨན་པ་ལྷ་པ། བློ་གྲོས་མཚུངས་མེད་ཀྱིས་བྱས། བློན་ཆེན་མྱང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྣང་དང་། ཕང་ཧོ་རེ་དབྱི་ཚབ། ཞང་གནོན་བཟང་ཧོ་རེ། ཆོས་སྐྱོང་ནག་སེང་རྣམས་ཀྱིས་དགུ་ཁྲི་ཟེན་པོ་རྗེ་སྟག་སྐྱ་པོར་ཕར་གོལ་

བྱེད་རྒྱུ་སྔར་ཡབ་བཙན་པོའི་དྲུང་དུ་
མནའ་བཞག་དམ་བཅའ་བྱས་པ་བཞིན།
གནམ་རི་སྲོང་བཙན་ལ་གསོལ་པར།
བཙན་པོའི་ཞལ་ནས། ངའི་སྲིང་མོ་ཞིག་
ཀྱང་ཟིངས་པོ་རྗེའི་གན་ན་འདུག་མོད་
ཀྱི། ཁྱོད་ཚོས་ཟེར་བ་བཞིན་བྱའོ། ཞེས་
གསུངས་ནས་དམག་རྒྱུག་གི་ལས་བགོས་
མཛད་དེ། གནམ་རིའི་གཙུང་པོ་སློན་
ཀོལ་དང་། ཡུམ་གཉིས་རྒྱལ་ཁང་སྐྱོང་
བས་བཞག །མྱང་ཚེང་སྐྲ་དང་། གཉེན་
འདྲོན་པོ་གཉིས་ནི། སྟག་པ་ཤ་ཐུ་འི་ཚུན་
ཚད་དུ་བསྲུང་བྱ་དང་། གནས་ཚུལ་ཉུལ་
བར་བཏང་། གནམ་རི་སྲོང་བཙན་སྐུ་ངོ་
མས། དམག་ཁྲི་ཕྲག་དང་བཅས། དཔས་

དབྱེ་ཚབ་དང་། ཆོས་སྐྱོང་ནག་སེང་གཉིས་ཀྱིས་བཙན་པོའི་དཔུང་སྤྱན་འདྲེན་ཏོ། ལྷ་སའི་སྐྱིད་ཆུ་རབས་དོན་ནས་མཁར་ཡུ་སྣ་ཕབ། དགུ་ཁྲི་ཟིངས་པོ་རྗེ་རྩ་བརླགས་བཏང་། མང་པོ་རྗེ་སུམ་བུ་ནི་བྲུ་གུའི་ཡུལ་དུ་བྲོས། ཕག་གི་ཡུང་བའི་སྣ་མན་ཆད། ཁོང་པོ་བྲེ་སྣ་ཡན་ཆད་བཙན་པོའི་ཕྱག་ཏུ་སོན་ཏོ།།

དེ་ནས་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་མཛད་སྒོ་བསྐྱངས་སྟེ། དབས་དབྱེ་ཚབ་ལ་སོགས་པས། བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་གནམ་ལས་མཐོ་བ་དང་། དབུ་རྨོག་རི་ལས་བཙན་པས་ན། གནམ་རི་སྲོང་བཙན་ཞེས་མཚན་གསོལ་ཏོ།།

བཙན་པོས་སྐྱུང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྣང་གི་
བུ་དགར། གཉན་འཛི་ཟུང་གི་མཁར་
སྲུར་བ་དང་། བྲན་ཁྲིམ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་
བསྐུལ། དབས་དབྱི་ཚབ་ཀྱི་བུ་དགར། ཟ་
གད་གཤེན་གྱི་ཡུལ་ས་དང་། མལ་ཏྲོའི་
ཕྱོགས་ནས་བྲན་ཁྲིམ་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་བསྐུལ་
ཏོ། མནོན་ཏྲོན་པོའི་བུ་དགར། ཁོ་རང་གི་
བུ་ཚ་གནོན་ལ་སོགས་པར་བྲན་ཁྲིམ་
སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་བསྐུལ་ཏོ། ཚེས་སྤོང་ནག་
སེང་གི་བུ་དགར། འོན་གྱི་མོན་མཁར་
ནས་བྲན་ཁྲིམ་སུམ་བརྒྱ་བསྐུལ་ཏོ། སྐྱུང་
རྩེང་གཙུང་དང་། ཕ་སྤུན་སུ་གསེང་
གཉིས་རྒྱལ་ཁང་གི་མནའ་འབྲེལ་དུ་
གཏོགས་ནས་ནང་བློན་ནང་མར་ཚུད།

དབས་དབྱེ་ཚབ་ཀྱི་ཚ་བོ་སྟག་པོ་རྗེ་མེས་སྣང་དང་། མང་པོ་རྗེ་བུ་ཚབ་གཉིས་དང་། དེ་བཞིན་ཆོས་སྐྱོང་ནག་སེང་གི་ནུ་བོ་ན་གུ་ཡང་རྒྱལ་ཁང་གི་མནའ་འབྲེལ་དུ་གཏོགས་སོ།།

དེ་རྗེས་ཁྲུང་པོ་སྤུང་སད་ཟུ་ཙེས་གཙང་བོད་ཀྱི་རྗེ་བོ་མར་མུན་མགོ་བཅད་དེ། གཙང་བོད་ཀྱི་དུད་ཁྲིམ་ཉིས་ཁྲི་བཙན་པོའི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་བར། དུད་ཁྲིམ་དེ་དག་སློ་ཉེ་བའི་ཁྲུང་པོ་སྤུང་སད་ཟུ་ཙེའི་བྱ་དགར་བསྩལ་ཏོ།།

དེའི་འོག་ཏུ་དྭགས་པོ་ལྷ་དེ་ངོ་ལོག་པར་དེ་དགུག་པར་བཀའ་གྲོས་མཛད་དེ། མཐར་སེང་མགོ་མི་ཆེན་དམག་སྤྱིར་

བསྐོས་ནས་དགས་པོ་ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྡུས། དེ་སྐབས་དམག་དཔོན་ཕྱོགས་ཛེགས་སུམ་བཙན་ཁེར་རྒྱང་གིས་མི་བརྒྱ་བསད་པར་གྲགས། སེང་གེ་མི་ཆེན་གྱི་བྱ་དགར་གསེར་གྱི་བཟོས་པའི་མི། རེའུ་ལས་ཆེ་ཙམ་གཅིག་དང་། དངུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་འཁོར་ཆེན་གྱི་རྭ། དེ་བཞིན་འབྲོག་དུད་བཅས་གནང་། དེ་དུས་མི་རྣམས་ཀྱི་སྙིང་གཏམ་དུ། སེང་མགོ་མི་ཆེན་གྱིས། དགས་ཀྱི་བསེན་མཁར་ལ་མདུང་མོ་འཐབ་ཐེངས་གཅིག་ལ། འབྲོག་མོ་ཐང་གང་ཐོབ། ཞེས་ཀྱང་ཟེར་བ་བྱུང་ངོ་།།

དེ་ལྟར་ཡབ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་གྱི་

སྐབས་ནས་བཟུང་དཔའ་མཛངས་ལྡན་
པའི་བློན་པོ་དེ་དག་གི་བྱས་རྗེས་ལ་དེང་
དུས་ལྷར་བླ་ཕོག་རྒྱུག་མི་དགོས་པར།
དམག་ས་ནས་ས་ཁུལ་སོ་སོར་ཕོབ་པའི་
ས་ཁང་དེ་དག་རང་འཛུགས་བྱ་དགར་
བསྐུལ་སྒྲོལ་འདི་ནི། བློན་ཆེན་དེ་དག་མུ་
མཐུད་བྱས་རྗེས་འཇོག་རྒྱུར་སེམས་
ཤུགས་དང་ཁེ་ཕན་ཡོང་རྒྱུ་སྨོས་ཅི། །དེ་
ལས་ལྷག་པའི་བོད་ས་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་།
འགྲིམས་འགྲུལ་མི་བདེ་བ་སོགས་ཀྱི་དུས་
སྐབས་དེར། རྒྱལ་ཁང་ནས་འཛིན་སྐྱོང་
བྱེད་སླ་བ་དང་། དེའི་སྟབས་ཀྱིས་དམག་
དཔོན་དེ་དག་བློ་ཚིམས་པ་བྱུང་ནས་
སྲིད་སྐྱུར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཉེན་ཁ་ལས་

གཡོལ་ཐུབ་བྱུང་བས། དེ་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་དང་བསྡུར་ན། སྤུ་རྒྱལ་གདུང་རྒྱུད་གཅིག་གིས་རྒྱལ་རབས་ ༤༢ བར་སྲིད་སྐྱོང་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་འདི། གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་སྟངས་ཐབས་བྱུས་བཟང་པོའི་འདི་ལས་བྱུང་བ་སྙམས་སོ། བཙན་པོ་འདི་དུས་ནས་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་བར་མཇུག་དར་"བར་མ" ་དེ་འགོ་ཚུགས་སོ།།

བཅུ་གཅིག་པ། བསོད་ནམས་དར་བའི་སྤུ་རྒྱལ་ལྷ།

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༼༡༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༣༽ སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ།

མེ་གླང་སྐྱེ་ལོ་ 617- 650 AD ལྕགས་ཁྱི་ (འཚོ་ལོ་ 33)

ས་གླང་སྐྱེ་ལོ་ 629- 650AD ལྕགས་ཁྱི་ (ཁྲི་ལོ་ 21)

ཡབ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་དང་། ཚེ་སྤོང་བཟའ་འབྲི་མ་ཐོད་དཀར་གཉིས་སུ་མལ་ཏྲོ་གུང་དཀར་རྫོང་རྒྱ་མ་ཁྲི་ཁང་དུ་སྐུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་ཁྱུང་པོ་སྤུང་སད་ཟུ་ཙེས་བྱས། (སྤྱི་ལོ་ ༦༢༧ -༦༣༣) རྒྱལ་པོའི་བློ་སྨན་པ་དྲུག་པ། བློ་གྲོས་བཤེས་གཉེན་གྱིས་བྱས། སྲོང་བཙན་དགུང་གྲངས་བཅུ་དྲུག་པ་སྤྱི་ལོ་ 632 ལོར་བལ་

བཟའ་ཁྲི་བཙུན་བཞེས། ལྷ་སར་ཇོ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ་སྤྱན་དྲངས།

སྤྱར་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་འོག་ཤོད་དུ་ཡོད་པའི་
བལ་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་གྱི་འཇིམ་བཟོའི་སྐུ་འདྲ།

དེའི་འོག་ཏུ་སྤྱི་ལོ་ 635 ལོར་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་ཁྲི་བཙུན་ལ་སོགས་བཙུན་མོ་རྣམས་ཀྱིས་མདུན་དུ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་ཆོས་ཀྱི་འཕེལ་བ་དུ་ཕྱེད་ཅིག་མཛད་ཐུགས་ཐད་ཟིན་རྗེ་ཉིད་དུ།

སྤྱི་ལོ་ 636 ལོར་རྒྱལ་ས་ཡར་ཀླུང་ནས་རྗེ་པོ་ཏ་ལར་སྤོ་བཤུག་མཛད་པས། ཡུལ་སྐྱིད་ཀྱི་མིང་ནས་ལྷ་ས་ཞེས་པའི་མིང་བྱུང་། སམ་ཧྭོ་ཏ་སོགས་གཞོན་ནུ་ཤེས་རིག་བརྒྱ་བ་ཁག་ཅིག་རྒྱ་གར་དུ་བོད་ཡིག་གི་ཚད་ལྡན་བཟོ་བར་བཏང་།

སྤྱི་ལོ་ 640 ལོར་སྲོང་བཙན་གྱི་གཙང་པོ་

བཙན་སྲོང་སློ་ཁ་གཉལ་གྱི་རྩ་ཐང་དུ་བྱུར་བཞུགས་བྱེད་བཙུག་སྟེ་མཐར་བཀྲོངས།

སྤྱི་ལོ 641 ལོར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབ་ཆེད། ཁོས་དཔོན་ཁག་ཅིག་བསྐོ་བཞག་མཛད་དེ། རྩ་ཁྲིམས་ཁག་བཟོ་འགོ་ཚུགས།

སྤྱི་ལོ641 ལོར་ཀོང་ཇོ་བོད་དུ་བསུས། ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་སྤྱན་དྲངས། བཙན་པོས་ཐོག་མར་ར་སའི་པེ་ཧར་(ཕྲི་ཧར་) ཞེས་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། ཀོང་ཇོས་ས་དཔྱད་བརྟག་ནས། བོད་ཀྱི་ས་གཞི་སྲིན་བུ་གན་རྐྱལ་དུ་ཡོད་པ་གཟིགས་ནས་དེའི་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ཐམས་

སྤྱར་ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་ཁང་འོག་སྡོད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོའི་འཛེམ་བཟོའི་སྐུ་འདྲ།

ཅད་ལ་མཐའ་འདུལ་ཡང་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ ༡༢ བཞེངས། གཞན་ཡང་བཙུན་མོ་མི་ཉག་རུ་ཡོང་བཟའ་དང་། ཞང་ཞུང་བཟའ་ལི་ཐིག་སྨན། མོང་བཟའ་ཁྲི་མོ་གཉེན་ལྗོང་བཅས་ཀྱང་

བཞེས།

ལོ་དེར་བལ་པོ་རྒྱལ་པོའི་ཚབ་སྲིད་བློན་པོ་ཡུག་སྣ་ཀུག་ཏེས་ Vishnu Gupta གཡོ་བཟུང་བྱས་པའི་སྐབས། བལ་པོའི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་ན་རན་རྡའི་ཚ་བོ། ལྷ་ན་རན་རྡས་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ལ་སྐྱབས་རོགས་ཞུས་པར། བོད་ཀྱིས་དམག་དྲངས་ཏེ། ཡུག་སྣ་ཀུག་ཏི་བཀུམ། ཚབ་སྲིད་རྒྱལ་སྲས་ཀྱི་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་སྐོར་བལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་རབས་གསར་པར་གསལ་ལ། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་སུའང་དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་བལ་ཡུལ་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཕྲན་དུ་གྱུར་པར་བཤད།

སྔོན་དུ་སྲོང་བཙན་གྱི་སྲིད་མི་ཞང་ཞུང་

རྒྱལ་པོ་ལིག་མི་རྒྱ་ཡི་བཙན་མོར་སྦྱར་ཡང་། ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོར་བཟུར་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཁབ་སོའི་བུ་སྲིད་མ་མཛད། མཐར་ཞང་ཞུང་དབང་དུ་བསྡུ་རྒྱུའི་གསང་ཐབ་སྲུག་གྱིམ་བཙན་རྨང་ཚུང་ལ་བསྐུར་ནས་སྤྱི་ལོ་ 644 ལོར་དམག་དྲངས་ནས། ཞང་ཞུང་དབང་དུ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་ 648 ལོར་རྒྱ་ནག་གི་བློན་ཆེན་ཞིག་རྒྱ་གར་གྱིས་འཛོན་བཟུང་བྱས་པར། བོད་ལ་རོགས་སྐྱོར་དགོས་ལུགས་ཞུས་པ་ལྟར། བོད་ཀྱིས་རྟ་དམག་ ༡༢༠༠ དང་། བལ་ཡུལ་གི་རྟ་དམག་ ༧༠༠༠ མངགས་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་སྡེ་ཨ་

སམ་དང་། བདྒྲ་ལ་ནང་གི་མཁར་དང་གྲོང་ཚོ་ ༥༠༠ སྐོར་དབང་དུ་བསྡུས་ཚུལ་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནས་བཤད། ཆུ་བོ་ཆེན་པོ་གདྒྲའི་མཚམས་སུ་འཕགས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་བཅད་དེ། ལྷུགས་ཀྱི་ཀ་བ་བརྩུགས་ཚུལ་དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་སོགས་ལས་གསུངས།

སྲོང་བཙན་དགུང་གྲངས་སོ་བཞིའི་ཐོག་འབྲོང་གཡག་རྫོན་པར་ཕེབས་ནས། བྱང་གངས་ལ་རིང་དུ་ཞུང་གཡག་ཐལ་ཁ་རུ་རིང་དུ་གྲགས་པ་བསད་དེ། ཤ་ཆ་འགོད་པ་གསོལ་བས་ཞལ་སྐྱོམས། ཆུ་གང་མོ་གསོལ་དྲགས་ཏེ་བྱང་ཐང་དུ་སྟུང་ནས་སྐུ་གཤེགས་པར་ཐོས་རྒྱུད་མ་བྱུང་ངོ་།

བོད་ཀྱི་ལོ་ཐལ་ཆེ་བར་ཡབ་གནམ་རི་ལ་བཞད་ཀྱང་། གནམ་རི་ནི་དུག་བཏང་ནས་བཀྲོང་ལུགས་ཁུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་དུ་གསལ་ལོ།།

ཁུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ནས། “བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་རིང་ལ་ཡབ་འབངས་ཀྱིས་ངོ་རྒོལ་ཞིང་། ཡུམ་འབངས་ཀྱང་ངོ་ལོག །དེ་བཞིན་གཉེན་ཞང་ཞུང་དང་། མཛོ་སུམ་པ། ཉ་གཉི་དྭགས་པོ། རྐོང་པོ། མྱང་པོ་ཀུན་ཀྱང་ངོ་ལོག །ཅེས་བྱུང་བས། ཡབ་ཡུམ་གྱི་འབངས་དག་གིས་བཙན་པོ་ལ་ངོ་ལོག་པ་འདི་ཡན་མཚན་སྐྱེ་དགོས་པ་ཞིག་འདུག་ནའང་། དེ་ཐལ་ཆེར་བཙན་པོའི་བཙུན་མོ་དག་ཕྱི་རྒྱ་བལ་གྱི་

མི་རིགས་དང་གཉེན་བསྒྲེས་པ་འདི་སློར་
ཤོང་མ་ཐུབ་པས་ཡིན་ཚོད་རེད། དེ་མིན་
སུམ་པ་དང་། དགས་པོ་མྱང་རྐོང་སོགས་
ནི། སྤུར་ཡབ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་གྱི་
སྐབས་སུ་དམག་གིས་ཕབ་པར་བརྟེན།
འཁོན་ལན་དུ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་དུག་
བཏང་ནས་བཀྲོངས་པ་དང་། སྲས་སྲོང་
བཙན་སྐུ་ན་མ་སོན་པའི་སྐབས་དང་
བསྟུན་ནས་སླར་རོ་ལངས་རྒྱུག་རྩིས་བྱས་
པ་ལྟར་དུ་སྣང་ཡང་། དཔའ་མཛངས་
ལྡན་པའི་བློན་པོ་དག་གིས་དེ་དག་རིམ་
པར་རྩ་བརླགས་བཏང་ནས་དབང་དུ་
བསྡུས། དེ་རྗེས་མྱང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྣང་
གིས། སུམ་པ་མཐའ་དག་ཐབས་མཁས་

ཀྱིས་དམག་རྒྱག་མི་དགོས་པར་དབང་དུ་བསྡུས།

གནམ་རི་སྲོང་བཙན་ཡབ་སྲས་ཀྱི་སྐབས་ནས་རྒྱལ་བློན་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལ་ནང་གཅིག་ལྟ་བུའི་ཚུལ་དུ་སྣང་ཞིང་། དཔེར་ན་བཙན་པོའི་རྒྱལ་སྟོན་སྐབས་ཀྱི་གླུ་ལས་ཀྱང་། "ཁྱོད་ཀྱིས་ནི་ང་མ་བཏང་། ང་ཡིས་ནི་ཁྱོད་མི་བཏང་། ང་ཡིས་ནི་ཁྱོད་བཏང་ན། དགུང་མཐའ་ནི་སྤྱང་དུ་ཐུང་། ཁྱོད་ཀྱིས་ནི་ང་བཏང་ན། ངད་པོ་(བོད་ཡུལ)ནི་རྨད་དུ་ཐུང་།" ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་བཙན་པོས་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་བའི་མཐུ་ལ་

བརྟེན་ནས། སྤྱི་རྒྱལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་སྨད་དུ་གྱུར་སྐབས། མཛངས་བློན་དག་གིས་སྲོག་ལྟར་བསྲུངས་པ་འདི་བྱུང་འདུག །

དེ་སྐབས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བློན་དབར་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་མནའ་བཞག་དམ་བཅའ་བྱེད་སྲོལ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ཉིན་ཀར་ནས་ལྷ་སར་གཤེགས་ཁར། ཕང་ཧོ་རེ་དབྱེ་ཚབ་ཀྱིས་སྟན་ཞུ་གཙུག་བློན་སྣ་དོ་རེ་བརྒྱུད་དེ་གསོལ་དོན། གནའ་བྲིངས་པོ་རྗེ་རྒྱབ་ཏུ་དོར། སྤྱིར་རྒྱལ་སྲུང་དུ་ལེན་ལེན། ཆབ་སྲིད་རིང་དུ་བསྲིངས་ཏེ། ཞིང་དུ་བསྐྱེད་བསྐྱེད། མྱང་གིས་སྲིད་མ་ཐུབ་

པར་སྐྱོན་ཕོག །བདག་ཅག་ཕ་ཚན་གྱིས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་གློ་མ་ལོག །ཞབས་མ་འདྲེན། ད་རེ་ལུས་ལ་བལྟས་ན་ཉམས་ཆུང་། རྨ་ལ་བལྟས་ན་ཕོག་སྣ་ཆེ། ད་བདག་རྒན་པོ་མ་ཤི་གོང་དུ་བདག་གི་བུ་ཚ་རྒྱུད་ཚར་དང་བཅས་པ་མཉམ་དུ་མནའ་སྐྱལ་དམ་བཅའ་ཞིག་འབུལ་རྒྱུ་ཨེ་ཡོང་། དེ་ལྟར་གྱུར་ན་ཕེབས་ཞོར་དུ་ལ་མོ་ཆག་པ་ཕྲུམ་བདག་གི་ཁང་ཁྱིམ་དུ་གསོ་སྟོན་ཞིག་འབུལ་ཚོག་པར་ཞུས་པར་སྲོང་བཙན་གྱིས་བཀའ་བསྩལ་པ། མི་དྲིན་ཅན་གྱི་སྙིང་མི་བཅད། ཏ་ཏེཨུའི་སྒྲ་མི་དབྱུང་། སྤུ་ནས་ངའི་ཡབ་ཀྱི་རིང་ལ། འབྲིང་ཐོ་རེ་དཔུང་བཙན་དང་། ཕངས་

ཧོ་རེ་དགེ་ཚབ་གཉིས། ཚབ་ཕ་རོལ་ཚུ་
རོལ་གྱི་གུང་བློན་ཆ་གཅིག་ཏུ་གནས་པ་
ལས། འབྲིང་ཐོ་རེ་དཔུང་བཙན་ནི་
འདས། ཁྱོད་ནི་རྒས་ཏེ་ཉི་མ་འདེར་
གནང་སྟེ་བཞག །སོགས་གསུངས་ནས།
ཕྱུག་ཐབ་གསོལ་ནས་དབུ་སྙུང་ཡང་
གནང་ངོ་ཞེས་བཀའ་ཕེབས་པར། རྫང་
ཕྱེད་ཕུབ་ཅེས་ཐང་སྟེང་དུ་གུར་དང་།
དར་གྱི་ཡོལ་བ་བཏང་ཆང་སྟོན་ཆེན་
བཤམས་ནས། བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་
པོར་སྐུ་རྟེན་དུ་ཁྲབ་བསེ་སྨ་བཅུ་དང་།
ཕྱོང་ཕྲོམ་གྱི་རལ་གྲི་མདོར་གཅོད་གཉིས་
གསོལ། སྟོན་མོའི་མཛད་ཆེན་ཐོག་སྲོང་
བཙན་སྒམ་པོ་དང་། དབས་དགེ་ཚབ་སོ་

སོ་ནས་ཕན་ཚུན་གླུ་མཆིད་གསུང་རེས་གནང་།

དེ་ནས་མནའ་བཞག་མཛོད་ཚུལ་ནི་བཙན་པོ་དང་། ཞང་བློན་ཞབས་འབྲིང་གི་ཁོངས་ནས། ཁུ་དོ་རེ་སྤྱང་ཟུང་དང་། གནུབས་སྣ་དོ་རེ་གཙུག་བློན། རྗེགས་རྒྱལ་འབྲིང་ལན་ཧོན། ཆོས་སྦྱོང་ཁྲི་ཁོང་སྒོ། འོ་མ་སྔེ་ཁྲི་བཟང་ལོད་བཙན། ཁུ་སློན་ཧོ་རེ་ཕངས་ཚབ་དང་བཅས་བདུན་ནས་དབུ་སྣང་དོན་ཚན་ ༤ ཅན་གནང་། མནའ་སྐྱལ་དམ་བཅར་ཞུགས་མཁན་དབས་དབྱི་ཚབ་དངོས་དང་། བྲུ་བསེ་དོ་རེ་ཤ་ཧོ། སྣང་ཧོ་རེ་སུམ་སྣང་། ཁྲི་སུམ་རྗེ་ཚུང་། མང་རྗེ་བཙན་ཟུང་། ཚ་བོ་སྟག་པོ་

ཛེ་མེས་སྣང་། མང་པོ་ཛེ་པུ་ཚབ་དང་
བདུན་ནས་དོན་ཚན་ ༡༢ ཡོད་པ་དམ་
བཅའ་བྱས།
དབྱི་ཚབ་གློ་བ་ཉེ་བས་གསུམ་ན་མཆེད་
པའི་ནང་རྒྱལ་པོ་སྐྱུ་ངོ་མས་རྫོ་དཀར་པོ་
ཞིག་བང་སོའི་རྩེགས་པར་བཙུག་མཛད་
རྒྱུ་དང་། རྟ་བརྒྱ་ཐམ་པ་དགུམ་པར་
གནང་ངོ་། བུ་རྒྱུད་གང་རུང་བ་ཞིག་ལ་
གསེར་གྱི་ཡི་གེ་མི་ཆད་པར་བཀའ་
བསྩལ་ཏོ། ཞེས་བྱུང་བ་སྒྲིགས་འཛུགས་
ཀྱི་ཁྲིམས་སྲོལ་དེ་དག་དེང་དུས་ཀྱི་
ཚོགས་པའི་ལུགས་དང་འདྲ་མཚུངས་སུ་
མངོན་ནོ།།

གུང་སྲོང་གུང་བཙན།

ལྕགས་སྦྲུལ་སྤྱི་ལོ་ 621- 640 AD
ལྕགས་བྱི་ (འཚོ་ལོ་ 19)
སྤྱི་ལོ་ 635- 639 AD (4)

ཡབ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་དང་། ཡུམ་མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྕམ་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་མྱང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྣང་དང་། བློན་ཆེན་སྟུབས་བཙན་ཧོ་རེས་བྱས། སྐུ་གཤེན་ཞང་ཞུང་ཁྱུང་སྐར་གྱིས་བྱས། རྒྱལ་པོའི་བླ་སྨན་པ་བདུན་པ། འདྲེ་རྗེ་རྒྱ་གར་བརྫོས་བྱས། སྤྱི་ལོ་ 634 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་སློང་བར་སོང་བར་སྤྱོད་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་བྱུང་ཡང་། དེ་རྗེས་འ་ཞས་རྒྱལ་ཁང་དུ་

སོང་ནས་སྲས་མོ་སློང་བར་འགྱུངས་སོང་
པར་སྲོང་བཙན་ཁྲོས་ནས་སྐུ་ངོ་མས་འ་
ཞ་དང་རྒྱ་ལ་དམག་ཐབས་ལོ་ 4 རིང་
བསྐྱངས་པའི་རིང་ལ་ཡབ་གནམ་རི་
དང་། ཡུམ་ཐ་དད་པའི་སྲོང་བཙན་གྱི་
གཅུང་པོ་གུང་རི་གུང་བཙན་ལམ་སློན་
ཀོལ། བཙན་སྲོང་ཞུ་བ་དགུང་གྲངས་ ༧༥
ལ་ཕེབས་པ་ཡུམ་དང་ལྷན་དུ་ཁབ་སྐྱོང་
བར་བཞག །ཁྲིམས་ཐང་མཚམས་སུ་ཕབ་
ནས། ཞྭོ་ཀ་མཉན་གྱི་གཟེན་དུ་བློན་པོ་ཏ་
མཁས་སྲེགས་ཀྱིས། ཏ་ཐོད་བཏུལ་བའི་
སྐབས་དང་བསྡུན་ནས་བཀྲོངས་
སོ། །འདི་ཡུམ་དང་ལྷན་དུ་ཁབ་སོ་སྐྱོང་
བར་བཞག་ཚུལ། གོང་དུ་མེས་གནམ་

རེའི་སྐབས་གཙང་པོ་སྟོན་ཀོལ་དང་། ཡུམ་གཉིས་རྒྱལ་ཁང་སྐྱོང་བ་མ་གཏོགས། རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་བའི་གྲལ་དུ་མ་བགྲངས་སོ།།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༥༠༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༥༽ མང་སྲོང་མང་བཙན།

ས་ཁྱི་སྐྱེ་ལོ་ 638- 676 AD མེ་བྱི་ (འཚོ་ལོ་ 42)

ལྕགས་ཁྱི་སྐྱེ་ལོ་ 650 - 676 AD མེ་བྱི་ (ཁྲི་ལོ་ 26)

ཡབ་གུང་རི་གུང་བཙན་དང་། ཡུམ་འ་ཞ་བཟའ་ཁོང་ཅོ་མང་མོ་རྗེ་ཁྲི་དཀར་གཉིས་སུ་བལྟམས། དེ་རྗེས་སྲིད་མོ་སྣ་མོ་སྙིང་འཁྲུངས། དགུང་གྲངས་བཅུ་གསུམ་

ཐོག་ཁྲིར་ཕེབ། བློན་ཆེན་མགར་སྟོང་
བཙན་ཡུལ་བཟང་(༦༣༨ - ༦༥༤) གིས་
བྱས། དེ་རྗེས་འོ་མ་ལྡེ་ལོད་བཙན་གྱིས་
བློན་ཆེན་ལོ་གཉིས་(༦༥༤-༦༦༧) བར་
བྱས། སྐུ་གཤེན་ཁྱུང་པོ་སྤུག་སྒྲས་བྱས།
བཙུན་མོ་ཁྲི་མ་ལོད་ཁབ་ཏུ་བཞེས། རྒྱལ་
པོའི་བླ་སྣན་པ་བརྒྱད་པ། ཁྱུང་པོ་རྗོ་རྗེས་
བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 652 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་
བལ་བོད་ས་མཚམས་ཀྱི་གློ་བོ་རྒྱལ་པོ་
དང་། གཙང་གི་རྒྱལ་པོ་དབང་དུ་བསྡུས།
སྤྱི་ལོ་ 654 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་
མོང་བུ་སྲལ་ཛོང་དུ་རྒོད་དང་གཡུང་
ཞེས། ཞི་དྲག་སོ་སོར་དབྱེ་ནས། དྲག་པོའི་

དམག་དཔུང་ཟུར་འཛུགས་ཐོག་མ་བྱས།
དེ་ཡང་ལྗེའུ་ཆོས་འབྱུང་ལས། “ཚན་བཅུ་
དང་ནི་སྡེ་བཅུ་དང་།” ཞེས་པའི་ཚན་
བཅུ་ནི་བོད་རུ་བཞིར་རྫོང་ཁག ༨༩
དབྱེ་སྟེ། “གཡུང་གི་མི་སྡེ་ཁེང་དང་ཡང་
ཁེང་འབྱེད་” ཅེས་བྱུང་། སྡེ་བཅུ་ནི། བོད་
རུ་རེ་རེ་ལ་སྡེ་བརྒྱད་བརྒྱད། སྟོང་བུ་ཆུང་
དང་དགུ། སྐུ་སྲུང་རེ་དང་བཅུའོ།” ཞེས་
སྔོན་མའི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ཏུ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་
དྲུག་ཅུ་རེ་བཞི་བགྲངས་པ་ཙམ་ལས།
དམག་སྡེ་ཟུར་དུ་མེད་པ་ལྟ་བུའི་མཐོང་
སྣང་བྱུང་འདུག ཀྱང་། ”གོད་ཀྱི་སྟོང་སྡེ་
དྲུག་ཅུ་རྩ་གཅིག་ཕྱེ། །དཔའ་སྡེ་གསུམ་
གྱིས་མཐའ་ཡི་སོ་ཁ་སྲུང་།” ཞེས་ཀྱང་

བྱུང་ངོ་།
སྤྱི་ལོ་ 655 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་
འགོ་ཁྲིད་བོད་བཙན་པོའི་བཀའ་ཁྲིམས་
བཟོ་འགོ་ཚུགས།
སྤྱི་ལོ་ 655 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་
འ་ཞའི་ཡུལ་དུ་བསྐྱོད། དམག་དཔོན་(ད་
རྒྱལ་མང་པོ་)རྗེས་མདོ་སྨད་མཚོ་ནག་
སྟོང་ཏུར་རྒྱ་སེའུ་དེ་པང་དང་དམག་
འཐབ་བྱས། བོད་དམག་སྟོང་གཅིག་ལ་
རྒྱ་དམག་ཁྲི་གཅིག་དང་ཐུག་ནས་
དམག་དཔོན་ད་རྒྱལ་དམག་སར་འདས།
སྤྱི་ལོ་ 655 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་གྱིས་
ཞང་ཞུང་གི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།
སྤྱི་ལོ་ 655 ལོར་མགར་སྟོང་བཙན་སྐར་

འ་ཞའི་ཡུལ་དུ་བསྐྲོད།

སྤྱི་ལོ་ 666 ལོར་བློན་ཆེན་མགར་སྟོང་བཙན་འ་ཞའི་ཡུལ་ནས་སླར་འཁོར། ཟིད་མདར་འབྲས་ནད་ཕོག་དེའི་ཕྱི་ལོར་འདས་སོ།

སྤྱི་ལོ་ 669 ལོར་བཙན་པོའི་དྲུང་དུ་འ་ཞ་མང་པོས་ཕྱག་བཙལ་ཏེ། ལོ་སྐྱེས་མང་པོ་འབུལ་རྒྱུའི་ལོ་དུས་བཟུང་།

སྤྱི་ལོ་ 670 ཧེ་མ་ཁོལ་ 吉闖閻 དུ་རྒྱ་མང་པོ་བསད། ཅེས་པ་མཆོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན། སྤྱི་མཐུན་རྫོང་། ཚོས་རྗེ་ཤང་གི་གྲོང་བརྫལ་ནང་དམངས་ཁྲིད་དུ་རྒྱའི་དམག་དཔོན་ཆེའི་རེན་ཀུ་དམག་ཕམ་པའི་ངག་རྒྱན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་དེང་

བར་དུ་གནས་ཡོད་འདུག།
སྤྱི་ལོ་673 ལོ་ནས་བཟུང་ཟླ་ ༨ རེའི་མཚམས་སུ་དབྱར་འདུན་དང་། དགུན་འདུན་ཞེས་པ། ལོ་འཁོར་ཚོགས་ཆེན་ཚོགས་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་དོན། ནོར་སྲིད་ཀྱི་ལས་དོན་ཐོག་ལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་ཚགས་ཚུད་པའི་ལས་འགོ་བཟུང་། འདི་སྐབས་ནས་བཟུང་མགར་སྟོང་བཙན་གྱི་བུ་རྒྱུད་ཚོས་བོད་བཙན་པོའི་དམག་དོན་དང་། ཆབ་སྲིད། དཔལ་འབྱོར་སོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་བཟུང་བས་ན། བློན་པོ་གཞན་པ་ཁག་ཅིག་དང་དབང་ཆའི་དབར་འགལ་ཟླ་བྱུང་བ་མངོན་ཐུབ།

སྤྱི་ལོ་ 673 ལོར་མུན་དམག་གི་ཀང་ཧོན་བགྱིས་ཞེས། མུན་དམག་ནི་ཡུལ་དམག་དང་། ཀང་ཧོན་ནི་དམག་ཁྲལ་དང་། ཕ་ལོས་ནི་དམག་ཁྲལ་འཕར་མ་བསྡུས་པར་བཤད།།

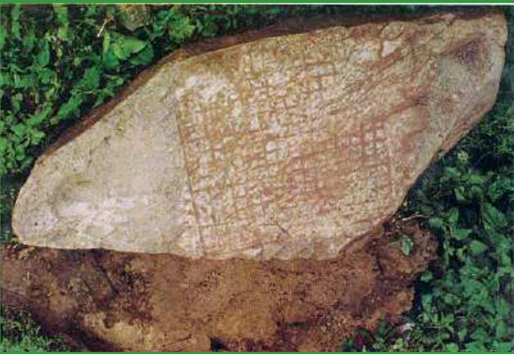

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་འཁྲུངས་ཡུལ་མལ་དྲོ་རྒྱ་མ་ཁྲི་ཁང་གི་གནའ་ཤུལ་ནས་
རྙེད་པའི་རྡོ་བཀོས་ཀྱི་མིག་མངས་འཁྲབ་གཞིའི་པར་གཞི།
མཁས་དབང་དགྲ་ལྷ་ཟླ་བ་བཟང་པོའི་པར།

ལྷ་རྒྱལ་མོ་ ༼༣༥༽ འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད།

སྐྱེ་ལོ་ ? -721 ཆུ་བྱི་ (འཚོ་ལོ་ ?)

མེ་བྱི་སྐྱེ་ལོ་ 676-689 ས་སྐྱང་(ཁྲི་ལོ་ 13

འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད།

བཙན་མོ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད་འཁྲུངས་ཡུལ་མཚོ་སྔོན་ཤར་མཐའ་ནས་ཡིན་པར་བཤད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་གི་ཐང་དེབ་ནང་དེ་ཞང་ཞུང་ཁུལ་ནས་ཡིན་པ་བཤད། རུས་རྒྱུད་འབྲོ་ཡིན། དེ་སྐབས་མགར་སྟོང་བཙན་ཡུལ་བཟུང་གིས་བློན་ཆེན་ཡང་སྐྱུར་བྱས་ཤིང་། (སྤྱི་ལོ་༦༦༢-༦༦༦) བློན་ཆེན་མགར་སྟོང་བཙན་ཡུལ་བཟུང་འདས་ནས་བློན་ཆེན་གྱི་གོ་གནས་མགར་གྱི་བུ་ཁྲན་པ་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུས་བྱས། (སྤྱི་ལོ་ ༦༦༦-༦༨༥)ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ནང་། “མགར་གྱི་བུ་བཙན་སྙ་ཕྱི་ཚུལ་དུ་བློན་ཆེན་དང་མཚུངས་རིགས་སུ་བསྐོས་ཀྱང་། ནང་དོན་དུ་དབས་སུམ་སྣང་བློན་

ཆེན་དུ་བཙུག །” ཞེས་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 675 ལོར་མང་སྲོང་སྐུ་སྟོང་བས་བཙན་མོ་ཁྲི་མ་ལོད་ཀྱིས་གསོལ་སྟོན་ཆེན་པོ་བཤམས་ཏེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆ་བཞེས། དེ་ལོར་བློན་ཆེན་མགར་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུས་ཞང་ཞུང་གི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།

སྤྱི་ལོ་ 676 ལོར་མང་སྲོང་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། གདུང་སྲས་འདུས་སྲོང་མང་རྗེ་འཁྲུངས་པ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་བྱུང་། ཡབ་ཀྱི་གདུང་མཆོད་མ་བཏང་གོང་བློན་ཆེན་མགར་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུས་དྲུ་གུའི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས་ཏེ། ཕྱུམ་བུ་ཁྲི་བཞོས་སུ་དམག་སྐར་བཏབ།

སྤྱི་ལོ་ 676 བཙན་པོའི་ཡབ་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། བློན་པོ་རྩེ་ཤེན་ཁུ་བུའི་བུ་དང་། ཧྲོག་ལ་རིང་ཚུག་གཉིས་བློ་ལོག ། ཞང་ཞུང་གི་ཡུལ་ཡང་ངོ་ལོག །

སྤྱི་ལོ་ 680 ལོར་བློན་ཆེན་མགར་ཁྲི་བཙན་སྙ་ཕྱོམ་བུས་རྟ་རིངས་སུ་འདུས་མ་བསྡུས་ཏེ། ངོ་ལོག་པ་བློན་པོ་ཁུ་ཁྲི་སྙ་ཟུང་དང་། ཞང་ཞུང་ར་སྔང་རྗེ་སྤུང་རྩེ་རྟང་གི་རྒྱ་ནོར་ཞུང་བཞེས་བཏང་ནས་ཆད་པ་བཅད།

སྤྱི་ལོ་ 681 ལོར་བློན་པོ་གཉུབ་མང་གཉེན་བཞི་བཙན་དང་། མགར་མང་ཉེན་སྟག་ཚབ་གཉིས་ཀྱིས་ཞིང་གི་བོག་མ་བསྡུས་པར་འབྲུའི་ཐོན་འབབ་འབོར་

ཆེན་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 682 ལོར་བྱུང་བ་ལྷོ་འབྲིང་པོ་
རྒྱལ་ཁམས་སྡེགས་ཀྱིས། (༦༨༢-༧༠༧)
རང་ཡུལ་ཉེན་ཀར་དུ་བཙན་པོར་ཆང་
སྟོན་ཆེན་པོ་བཤམས་ཞེས་ཁོད་པ།
བཙན་པོའི་དྲུང་དུ་གནས་པའི་སྨྱུན་
གསལ་ལྷ་བུ་གསར་པ་ཞིག་བྱུང་བས།
དེས་རང་བཞིན་གྱིས་སློན་ཆེན་གཞན་
དག་གི་དབང་ཤུགས་ཆུང་དུ་སོང་།

སྤྱི་ལོ་ 683 ལོར་བཙན་པོ་ཉེན་ཀར་ན་
བཞུགས། དགུན་དུས་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོའི་
ཕྱང་མཆོད་བཏང་།

སྤྱི་ལོ་ 684 ལོར་ཁུ་འདུས་བཙན་དང་།
ཇེགས་ཁྱི་མ་རེ། འ་ཞ་གསུམ་ཁྲིམས་ལ་

སྒྲར། ཕྱུགས་ནད་ཆེན་པོ་བྱུང་། གཙང་ཆེན་གྱི་མཛོད་གཉེར་གསར་པ་བཞི་བསྐོས།

སྤྱི་ལོ་ 685 ལོར་བློན་ཆེན་མགར་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུ་དང་། མང་བཙན་སྟག་ཚབ་གཉིས་གཉེན་ནང་འཛིངས་ཤོར་ནས་བློན་ཆེན་མགར་བཙན་སྙ་བསད། དེའི་ཚབ་ཏུ་བློན་ཆེན་མགར་ཁྲི་འབྲིང་བཙན་(༦༨༥-༦༩༨)བཙུག །དེ་ལྟའི་བོད་བཙན་པོའི་ཕྱི་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་གཞན་ཐང་སྐབས། བཙན་ལོ་ཁྲི་མ་ལོད་ཀྱིས་ཞུམ་པ་མེད་པའི་སྙིང་སྟོབས་དང་མཛངས་པའི་ཐབས་ཇུས་ཀྱིས། སྤུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་མ་བཙུག་

པར། གདུང་སྲས་དགུང་གྲངས་ ༡༣ ལ་ སོན་པ་དང་ཁྲི་འདོན་བྱས་ནས་ཆབ་སྲིད་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ།

ལྷའི་གདུང་རབས་ ༥༡༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༥༽ བཙན་པོ་འདུས་སྲོང་མང་རྗེ།

བཙན་པོ་འདུས་སྲོང་མང་རྗེ།

མེ་བྱི་སྤྱི་ལོ་ 676- 704 AD ཞིང་འབྲུག (འཚོ་ལོ་ 28)ཞིང་བྱ་སྤྱི་ལོ་ 685 - 704 AD ཞིང་འབྲུག་ (ཁྲི་ལོ་ 19)

ཡབ་མང་སྲོང་མང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མ་ལོད་གཉིས་སུ་བལྟམས། བཙུན་མོ་མཆིམས་བཟའ་བཙན་མ་ཏོག་དང་། འ་ཞ་བཟའ་ག་ཏུན་ཁབ་ཏུ་བཞེས། གཅེན་པོ་ལྷ་བལ་པོ་དང་། གཅུང་མོ་ཁྲི་འབང་འབྲུངས། བློན་ཆེན་མགར་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུ་དང་། དབས་སུམ་སྣང་ཏོ་རེ་ཁྱོང་ལོད་གཉིས་ཀྱིས་བྱས། སྐུ་གཉེན་སྤྲེ་ཉེ་གྲུ་ཡིས་བྱས། བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་༧༠ སྤྱི་ལོ་ 685 ལོར་ཁྲི་སྲོལ་གྱི་མཛོད་སྒོ་བསྐྱངས་ནས། མཚན་འདུས་སྲོང་མང་རྗེ་

ནས་བཙན་པོ་ཁྲི་འདུས་སྲོང་དུ་གསོལ།

སྤྱི་ལོ་ 685 ལོར་བདེ་འཇགས་གསང་བའི་ལས་བྱེད་པས། དུག་པ་མང་པོ་བཟུང་ནས་སྲོག་ཐོག་བཏང་།

སྤྱི་ལོ་ 687 ལོར་བློན་མགར་ཁྲི་འབྲིང་བཙན་བྲོད་ཀྱིས་དྲུ་གུ་གུ་ཟན་གྱི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས། གཙང་ཆེན་གྱི་ངོ་ལོག་པ་དག་ཐེངས་དང་པོ་བཙོན་འཇུག་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 688 ལོར་བཙན་མོ་ཁྲི་མོ་སྟེང་དྒགས་ཡུལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལ་གཤེགས།

སྤྱི་ལོ་ 689 ལོར་བཙན་མོ་ཁྲི་འབངས་འཞ་ཧྲེ་ལ་བག་མར་གཤེགས།

སྤྱི་ལོ་ 690 ལོར་ཡུལ་དམག་ལ་གྲངས་བཤེར་བྱེད་པའི་ལས་འགོ་བཟུང་། གཙང་

ཆེན་ཁུལ་དུ་སྐུ་སྲུང་དམག་གི་ཁྲམ་ཤིང་དམར་པོ་བཏབ།

སྤྱི་ལོ་ 691 ལོར་ཞིང་གི་དཔྱ་ཁྲལ་དང་། གྲོང་ཁྱིམ་སྟོང་པའི་ས་ཞིང་ལ་ཞིབ་བཤེར་དང་རྩིས་སྒྲོད་རྩིས་ལེན་བྱེད་འགོ་ཚུགས། མི་ཁྲལ་གྱི་ཤིང་བྱང་དམར་པོ་བཟོས།

སྤྱི་ལོ་ 692 ལོར་དཔལ་འབྱོར་གྱི་བློན་པོ་ ༨ གསར་དུ་བསྐོས། སྐུ་སྲུང་དམག་མི་ཁ་སྐོང་བྱས་ཏེ་ཁྲམ་ཤིང་དམར་པོ་བཏབ། དེ་ལོར་སུམ་པའི་ཡུལ་གྱི་སྒོ་ཁྲལ་བསྡུ་རྒྱུའི་དུས་ཚིགས་བཟུང་འགོ་ཚུགས། དེ་ལོར་སྐྱིད་ཆུ་རྟག་ཚལ་དུ་དམག་སྡེ་ལྔ་བརྒྱ་ཆེན་པོའི་དམག་དཔོན་གསར་

བསྐོས་དང་། གཙང་ཆེན་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་འགོ་ཁྲི་བསྐོ་བཞག་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 695 ལོར་མགར་གྱི་བུ་མཐའ་ཚུང་བཙན་སྙན་གུང་སྟོན་གློ་ལོག་པར་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ནས། བཙན་པོའི་བཀས་ཁྲིམས་བཅད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་སྒོ་བྱང་ཐོག་བཀལ་ནས་སྲོག་ཐོག་བཏང་། དེའི་དབང་གིས་མགར་གྱི་བུ་རྒྱུད་དག་བློ་ཕམ་བྱུང་ནས་བཙན་པོའི་དབར་འབྲེལ་ཐག་རིང་དུ་སོང་། བློན་ཆེན་མགར་ཁྲི་འབྲིང་པོ་འ་ཞའི་ཡུལ་དུ་མཆིས་ཤིང་། སྟག་ལ་རྒྱ་དུར་དུ་རྒྱའི་དམག་དཔོན་ཤང་ཞང་ཤོ་དང་王尚書གཡུལ་སྤྲད་དེ་རྒྱ་དམག་མང་པོ་བསད་དེ་ས་གནས་དེར་སྟག་ལ་རྒྱ་དུར་

ཞེས་མིང་ཆགས།

སྤྱི་ལོ་ 696 ལོར་བཙན་མོ་མང་པོ་རྗེས་རྒྱལ་ཁང་ཁབ་སོའི་ལས་བྱེད་པ་གསར་པ་མང་པོ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་ 697 ལོར་བཙན་པོ་བལ་པོ་(འཕྱིང་གྲུར་) ན་བཞུགས་ཤིང་། ལི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཕྲན་ཅེ་དོག་པན་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ།

སྤྱི་ལོ་ 698 ལོར་དགུན་བློན་ཆེན་མགར་ཁྲི་འབྲིང་པོས། མདོ་སྨད་ཚོང་ཁ་ཆེ་ཚུང་དུ་དམག་དྲངས། རྒྱའི་དམག་དཔོན་ཐུག་པུ་ཤི་都護使འཛིན་བཟུང་བྱས།

རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་། “མགར་ཁྲི་འབྲིང་སྣུན་མཆེད་ཀྱིས་དམག་གི་བྱ་བ

གཉེར་བ་ནས་བཟུང་ཁྲི་འབྲིང་གིས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ཁོང་གི་སྤྱན་མཆེད་རྣམས་ཀྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་དཔོན་དུ་བསྐོས། མགར་བཙན་བྲོད་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཆ་རྣམས་བདག་ཏུ་གཉེར་ཏེ། ལོ་སུམ་ཅུ་ལྷག་གི་རིང་ལ་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་མཚམས་ཀྱི་ཆག་སྒོའི་གེགས་སུ་གྱུར། མགར་ཁྲི་འབྲིང་སྤྱན་མཆེད་རྣམས། འཛོན་ཐང་ཆེ་བ་དང་། ཐབས་རྩུས་མཁས་པས། བོད་མི་རྣམས་ཀྱང་འཇིགས་སྣང་བྱེད།" ཅེས་བྱུང་།

དེ་སྐབས་ཞང་ཞུང་ནས་ཡིན་

པའི་བཙན་མོ་ཁྲི་མ་ལོད་དང་། དབུས་གཙང་ནས་ཡིན་པའི་མགར་སྟོན་ཆེད་དབར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཆའི་ཐད་ལ་འགན་ཟླ་ཆེས་ཆེར་གྱུར། སྤྱི་ན་སྤྱི་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བུད་མེད་ཀྱིས་སྲིད་དབང་འཛིན་མཁན་དེ་བར་མ་བྱུང་བས། མི་རྣམས་ཀྱི་ བློར་ཧོང་དཀའ་བའི་རང་བཞིན་དང་། དེའི་ཐོག་ཕོང་གི་འཁྲུངས་ཡུལ་ནི་ཡུལ་མཐའ་ནས་བྱུང་བས་དབུས་ནས་བྱུང་བའི་མགར་ཧོག་ཁག་དབར་འབྲེལ་ཐག་རིང་བར་གྱུར། ལྟག་པར་དུ་སྟབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་སྔ་རྗེས་གཉིས་སུ་ཡབ་རྒྱལ་པོ་སྐུ་འདས་པ་དང་སྲས་འཁྲུངས་པ་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་

སྟབས། ཕྲལ་དུ་བཙན་པོ་ཁྲི་འདོན་བྱེད་ཐབས་མེད་པར་བཙན་མོ་རང་གིས་ཆབ་སྲིད་མ་བསྐྱང་རང་བསྐྱང་བྱུང་། ཡིན་ནའང་སྟོབས་ཤུགས་ཅན་གྱི་མགར་སྤུན་མཆེད་ནས་བཙན་པོ་མང་སྲོང་གི་གཅེན་པོ་ལྷ་བལ་པོ་ཞུ་བའམ། ཡང་ན་མགར་བཙན་སྲོད་ཀྱི་བུ་མང་པོ་རྗེ་སྟག་རྩབ་ཞུ་བར་སྲིད་དབང་འབུལ་རྒྱུའི་ལྐོག་གཡོ་བཅང་བཟོ་ལ། འགན་ཟླ་དེ་ཕྱིར་ཐོག་མར་མངོན་པ་ནི། མགར་གྱི་བུ་རྒན་ཤོས་བཙན་སྙ་ལྡོམ་བུ་བློན་ཆེན་དུ་ཡོད་པར་དེ་མང་བཙན་སྟག་ཅབ་ཀྱིས་གྲི་འཇོངས་བྱས་ནས་བསད་པ་དེ་ཡིན། དེ་རྗེས་མགར་བུ་ཆུང་ཤོས་བཙན་སྙན་གུང་

སྟོན་བཙན་པོར་གློ་ལོག་པར་བཙན་པོས་ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ནས་སྲོག་ཐོག་བཏང་། དེ་ནས་བཟུང་བཙན་པོ་དང་མགར་སྟོན་དབར་ལ་འགན་ཟླ་ཇ་དྲག་ཏུ་གྱུར།

སྤྱི་ལོ་698 ལོའི་དགུན་དུས་བཙན་པོས་ལོ་གསུམ་ཙུའི་རིང་རྒྱ་ནག་ཐང་ལ་ཁ་གཏད་ཅོག་མཁན། མགར་སྟོན་མཆེད་ཀྱི་དམག་སྐར་དེ་དབང་འོག་ཏུ་བསྡུ་རྩིས་མཛད་དེ། ནང་བློན་ལོན་ཡང་དཔོན་ད་རྒྱལ་ཁྲི་ཟུང་དང་གསང་གྲོས་ཀྱིས། དེ་ལོར་ཁྱུང་རོལ་དུ་འབྲོང་སོད་པར་ཁ་གཡར་ཏེ། དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་མཚོ་སྔོན་ཕྱོགས་སུ་བཏེགས་ནས། གློ་བུར་དུ་མགར་གྱི་དམག་སྐར་ཐོག་ཏུ་གཏོལ་བརྡུང་

བཏང་། མགར་ཁྲི་འབྲིང་ལ་གློ་དཀར་བའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཉིས་སྟོང་ལྷག་བཟུང་ནས་བསད། བཙན་པོས་མགར་ཁྲི་འབྲིང་དང་། མང་པོ་རྗེ་སོགས་མཐའ་མཚམས་སུ་འཁྱུག་འབོད་ཀྱི་ཕོ་ཉ་བཏང་བར་བཀའ་ལ་མ་བཅྟིས། དེར་བཙན་པོའི་དམག་དྲངས་པར། གཡུལ་སྤྲད་མ་དགོས་པར་མགར་འབྲིང་བཙན་རྩང་སྟོན་རང་སྲོག་བཅད་དེ། ཁོ་པའི་བློས་ཁྲབ་ཀྱི་དམག་དཔོན་བརྒྱ་ཕྲག་ལྷག་ཀྱང་དེ་མཉམ་དུ་རང་སྲོག་བཅད། བློན་ཆེན་མགར་བཙན་བྲོད་ཀྱིས་དམག་དཔུང་སྟོང་ཕྲག་དང་བཅས། བུ་མང་པོ་རྗེ་སོགས་ཁྲིད་དེ་རྒྱ་ནག་ཐང་ལ་མགོ

བཏགས་ཞུས། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་རྗེ་ཐན་
གྱིས་སྐུ་སྲུང་དམག་མཁར་གྱི་ཕྱི་རོལ་དུ་
བསུ་བ་བྱས། བྱ་དགའ་མང་པོ་དང་། ཚོ་
ལོ་མང་པོ་སྤྲད་དེ། མཐར་འཁོར་བཅས་
ཏུ་ཡོང་ན་ཀུཙུ་བྱ་བར་བཏང་ནས་བོད་
དམག་དང་འཐབ་དགོས་ཞེས་བཀའ་
ཕབ་ཀྱང་། མི་རིང་བར་འདས་སོ། །སྤྱི་ལོ་
699 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་ཕར་ནས་
བལ་པོ་བྲིཙུ་ཐང་དུ་གཤེགས་ཤིང་། རྒྱ་
ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཇེཙུ་ཞང་ཤོས་ཕྱག་འཚལ།
དགུན་ལྷག་བསམ་ཅན་ལ་བྱ་དགའ་
བསྩལ། ཧོར་ཡ་བགོ་ཁ་གན་གྱིས་ཕྱག་
འཚལ།
སྤྱི་ལོ་ 700 ལོར་བཙན་པོ་མོང་ཀར་ནས་

ཚབ་སྲིད་དུ། ཤ་གུ་ཉིང་སུམ་ཁོལ་དུ་གཤེགས། གྲུ་གུ་རྗེ་དོན་ཡ་བགོ་ཁ་གན་དྲུ་གུའི་ཡུལ་དུ་བཏང་། སྟོན་བཙན་པོས་དམག་ཁྲིད་དེ། ཀན་སུའུ་ག་ཆུར་河洲 ལ་དམག་དྲངས། རྒྱའི་ཕོ་ཉ་འབའ་ད་ཤིས་ཕྱག་འཚལ།

སྤྱི་ལོ་ 701 ཟེ་ཁྲོན་ཟོང་ཆུ་松洲དང་། ཀན་སུའུ་ཐེའུ་ཙུར་洮洲དམག་དྲངས།

སྤྱི་ལོ་ 702 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་པོང་ཁྲི་མོ་སྟེང་ན་བཞུགས་ཤིང་། ཡུམ་ཁྲི་མ་ལོད་ཡར་འབྲོག་གི་འཇོན་ན་བཞུགས། སུམ་པ་རུ་ཡི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས་ཏེ། ཤིང་བྱང་ཆེན་པོར་བཀལ།

སྤྱི་ལོ་ 703 ལོར་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཀམ་

ཀེང་གིས་ཕྱག་འཚལ། ཁྲུ་བྱུར་ཡོད་
བཙན་སྲོག་ཐོག་བཏང་། བཙན་པོ་ལྗང་
ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས་ནས་དབང་དུ་
བསྡུས། ལྗང་མོ་ཁྲི་བཙུན་ཁབ་ཏུ་བཞེས།
སྤྱི་ལོ་ 704 ལོར་གདུང་སྲས་རྒྱལ་གཙུག་
རུ་འཁྲུངས། བཙན་པོ་ཆབ་སྲིད་སཱུ་ལ་
གཤེགས་ནས་སཱུ་ནག་པོ་འབངས་སུ་
བཞེས། སཱུ་དཀར་པོར་དཔྱའ་བཅད།
བཙན་པོ་ཡང་དེ་ལོར་ལྗང་ཡུལ་དུ་
འདས་སོ། དེ་ལོར་སྣར་བཙན་མོ་ཁྲི་མ་
ལོད་ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཆབ་
སྲིད་ལོ་ ༨ རིང་བསྐྱུངས།
སྤྱི་ལོ་ 705 ལོར་ལྷེག་རེན་པ་མཉོན་སྣང་
གྲགས་དང་། ཁེ་རྨད་མདོ་སྣང་སོགས་ཅོ་

ཡོག །ངོ་ཡོག་པ་བོན་མོ་ན་ལ་ཅེར་སྲོག་ཕོག་བཏང་། བློན་ཆེན་ཁུ་མང་པོ་རྗེ་ལྷ་ཟུང་བློན་ཆེན་དུ་བསྐོས་ནས་ (༧༠༥ ལོ་གཅིག་ཀྱང་མ་སོང་བར་ལྗོ་འདུས་སྲིགས་ལ་སོགས་པ་མཉམ་དུ་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་གཡོ་འཁྲུག་བྱེད་རྒྱུའི་ཀློག་གཡོ་བཤམས་པར། ཁྲིམས་ལ་སྦྱར་ནས་རྩ་བརླགས་བཏང་། པོང་ལག་རང་དུ་རྒྱལ་པོའི་གཅེན་པོ་ལྷ་བལ་པོ་རྒྱལ་ས་ནས་ཕབ། ལྷག་བསམ་ཅན་ལ་བཀའ་ཡིག་དང་བྱ་དགའ་བསྩལ། དབས་ཁྲི་གཟིགས་ཞང་ཉེན་(༧༠༠ - ༧༢༡) བློན་ཆེན་དུ་བསྐོས། བལ་བོད་ས་མཚམས་སེབ་རི་པས་ངོ་ཡོག །དེའི་ཕྱི་ལོ་ལྗོ་འདུས་བསྲིགས་ལ་

བཀྱོན་ཕབ།

སྤྱི་ལོ་ 707 ལོར་རྒྱལ་ཁང་གི་ནོར་སྲིད་འགོད་ཐོ་ཤིང་བྱང་གསར་པར་སྤྲོས། བྲང་པ་གཉུབས་ཁོ་རེ་མ་འདས་ནས་ཚབ་ཏུ་རྗོ་འཕན་ཀོང་བཙུགས། །(༧༠༧-༧༡༢)སྐུ་སྲུང་དམག་སྟོང་བུ་ཆུང་ནས་བུ་རྗེར་བསྐྱེད།

སྤྱི་ལོ་ 708 ལོར་སྐུ་སྲུང་དམག་གི་དཔུང་རྟགས་དམར་པོར་རྩིས་བཞེར་བྱས། རྒྱ་ནག་གི་སྲས་མོ་སློང་ཚང་ཆེད་འབབས་ལ་གསེར་ཁྲལ་མང་པོ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་ 709 ལོའི་ཟླ་ ༡༡ པར་བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་ ༥ ལ་ཕེབས་པ། ཞང་བཙན་ཏོ་རེ་ལྷས་བྱིན་ལ་སོགས་མངགས་

ཏེ། རྒྱ་རྗེའི་སྲས་མོ་སློང་བར་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་ཁྲང་ཨན་དུ་འབྱོར། གཡོན་རུའི་འབྲོག་ཁག་གི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས། རུ་ལག་གི་སྐུ་སྲུང་དམག་གི་དཔུང་རྟགས་དམར་པོར་རྩིས་བཤེར་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 710 ལོར་ཞང་བཙན་ཧོ་རེ་ལྷས་བྱིན་ལ་སོགས་པས་གཉའ་བོ་བྱས་ནས། རྒྱ་ནག་གི་སྲས་མོ་གྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་ར་ས་ཤ་ཚལ་དུ་གཤེགས།

སྤྱི་ལོ་ 711 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་བལ་པོ་ན་བཞུགས། ཕྱི་དྲོན་ན་བཞུགས། ཅོག་རོ་ཁོང་གེ་ལ་སྐྱོན་བབ། མི་ཁྲལ་འཕར་མ་མང་པོ་བཀུགས།

སྤྱི་ལོ་ 712 ལོར་བཙན་མོ་ཁྲི་མ་ལོད་

ཀྱིས་བོད་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལོ་ངོ་
༢རིང་སྲོག་དང་བསྡོས་ནས་བསྐྱངས་
མཐར་གདུང་སྲས་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་གྱི་
ཕྱག་ཏུ་ཕུལ་ནས་དེ་ལོར་མྱ་ངན་ལས་
འདས་སོ།།

མདོ་སྨད་ཅོང་ཁ་དུར་ལམ་ཁུལ་ནས་བརྙེད་པའི་བཙན་པོའི་
བང་སོའི་ནང་གི་རིང་སྐམ་ངོས་ཀྱི་རི་མོའི་ཆ་ཤས་འདི། བོད་
བཙན་པོས་འབྲོང་གཡག་སྒྲོག་ཏུ་བཅིངས་པའི་དཔའ་རྩལ་
སྦྱོང་སྦྲོལ།

བཅུ་གཉིས་པ། ཤིན་ཏུ་སྐྱིད་པའི་གཏུང་རབས་ལྔ།

ལྷའི་གཏུང་རབས་ ༥༢༽ སྲུ་རྒྱལ་ ༼༣༦༽ བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན།

བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན།

ཉིང་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་ 704 - 755 AD ཉིང་ལུག (འཚོ་ལོ་ 51)ཆུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་ 712 - 755 AD ཉིང་ལུག་ (ཁྲི་ལོ་ 43)

ཡབ་བཙན་པོ་འདུས་སྲོང་དང་། ཡུམ་མཆིམས་བཟའ་བཙན་མ་ཐོག་གཉིས་སུ་དཔྱིད་ཕོ་བྲང་ལྷན་དཀར་དུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་དབས་ཁྲི་གཟིགས་ཞང་ཉེན་དང་། སྣས་སྐྱེས་བཟང་སྟོང་བཙན་དང་། འབྲོ་ཆུ་བཟང་འོར་མང་སོགས་ཀྱིས་བྱས། བླ་སྨན་པ་དགུ་པ། གཡུ་ཐོག་རྙིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོའི་སྲས་ཁྱུང་པོ་རྡོ་རྗེས་བྱས། བཙུན་མོ་སྣ་ནམ་བཟའ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པར་སྲས་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་འཁྲུངས། ཏུང་ཧོང་ཡིག་རྙིང་དུ། "རྒྱལ་

པོ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་གྱི་རིང་ལ། རྗེད་གཞོན་མཆེད་འཛམ་སྐྱེ། སྤྱི་ཡོངས་ཀྱིས་སྐྱིད་དོ།” ཞེས་བྱུང་། གདུང་སྲས་དགུང་གྲངས་ ༩ པ། སྤྱི་ལོ་ 712 ལོར་ཐོག་ཁྲི་གསོལ་བྱས་ཏེ། བཙན་པོའི་མཚན་རྒྱལ་གཙུག་རུ་ལས། ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་དུ་མཚན་གསོལ། ཕྱིས་ཞལ་ར་འཇོག་པར་མཛད་པས་མཚན་ལ་མེས་ཨག་ཚོམ་དུ་གྲགས་སོ།།

སྤྱི་ལོ་ 712 ལོར་བཙན་མོ་ཕྱི་ཁྲི་མ་ལོད་འདས། རུ་གསུམ་གྱི་སྐུ་སྲུང་དམག་མིར་གྲངས་བཞེར་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 713 དབོན་དེ་རྒྱལ་དང་། བློན་ཆེན་ཁྲི་གཟིགས་ཞང་ཉེན་གཉིས་ཀྱིས་

དབྱར་འདུན་བསྡུས་ནས། ལྷ་བཀྲིའི་དམག་དཔོན་བསྐོ་བཞག་བྱས། དབྱར་རྩ་དགུན་རྩའི་རྩ་ཐང་གཏན་འབེབས་བྱས། ཀྲིའི་ཕོ་ཉ་ཡང་ཁིང་杨卿གིས་ཕྱག་འཚལ། ཁྲིད་པ་ཆེན་པོ་གནུབས་ཁྲི་གཉེན་མོ་བཙན་ (༧༠༥-༧༡༢) འདས་ནས་དེའི་གོ་གནས་འབངས་ཁྲི་སུམ་རྗེ་རྩང་བཞེར་ལ་ཕུལ། (༧༡༣- ༧༢༡) དེ་སྐབས་ཁྲིད་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་གོ་གནས་གསར་པ་ཞིག་བྱུང་བར། དེས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དམག་སྲིད་ཡོངས་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པས། བློན་ཆེན་དེ་དག་དབང་བྱ་ཆེས་ཆུང་དུ་སོང་ཡོད།

ཉང་རལ་ཆོས་འབྱུང་ལས། "ཨག་ཚོམ་གྱི་རིང་ལ་རྒྱ་ནག་ནས་ཧྭ་ཤང་སྤྱན་དྲངས། ལྷ་ཁང་བཞེངས་པ་ནི། ལྷ་ས་མཁར་བྲག་(དར་བུའི་མཁར་)དང་། བྲག་དམར་མགྲིན་བཟང་། ཀ་ཚུ།(བན་ཚུང་) མཆིམས་ཕུ་གནམ་རལ། གླིང་(བཙུ་)བྲི་རྩེ། ལྷ་བཞེངས་" བོད་རྒྱལ་གདུང་རབས་པདྨ་དཀར་པོའི་ཕྲེང་བ་ལས། "བྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་མེས་ཨག་ཚོམ་རྒྱལ་པོས། བྲན་ཁ་དགུ་ཤོ་ཀ་དང་། སྣེགས་རྣོ་ན་ཀུ་མ་རས་ལོ་ཙྪ་བྱས་ཏེ། མདོ་གསེར་འོད་དམ་པ་དང་། ལས་བརྒྱ་པ་གཉིས་བསྒྱུར། པེ་ཅེ་ཙནྟི་ཤྲས་སྨན་སྤྱད་དང་རྩིས་ལ་སོགས་པ་བསྒྱུར་ནས་ཆོས་སྒྲོལ་ཆེན་པོ་

བརྩུགས་སོ།” ཞེས་བྱུང་ངོ་།།
ཞེས་བྱུང་བ་ནི་བོད་དུ་ནང་པའི་བསྟན་པ་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་མཚོན་རྟགས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 714 བྱུང་བ་རྗེ་ཕན་གོང་གནས་དབྱུང་བཏང་། ཞང་ཚེས་པོ་ཏྲེ་གོང་ཚབ་ཏུ་བཙུག །(༧༡༢-༧༥༤) དབོན་ད་རྒྱལ་དང་། ཞང་བཙན་ཏོ་རེ་ལྷས་བྱིན་གཉིས་ཀྱིས་སིལ་གུ་ཅིན་གྱི་འོ་ཁོལ་དུ་འ་ཞའི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས། དབོན་ད་རྒྱལ་དང་། བློན་ཆེན་དབས་ཁྲི་གཟིགས་སོགས་ཀྱིས་བོད་དམག་འབུམ་གཅིག་ལྷག་གིས་དམག་ལེན་ཐའོ་ཅུན་临洮军དང་། ལན་གྲོའོ 兰州། ལྷེ་གྲོཝུ་渭州 དུ་དམག་བྲངས། སྒོ་ཟོག་མང་པོ་

འཕྲོག །རྒྱ་རྗེས་རང་སྐྱོན་ལ་འཛིགས་ནས་དུག་བཏུང་ནས་གྲོངས།

སྤྱི་ལོ 715 ཡོར་སློན་ཆེན་ཁྲི་གཟིགས་ཀྱིས་མདོ་སྨད་ཀྱི་དགུན་འདུན་ཚོད་དུ་བསྡུས་ཏེ་མདོ་སྨད་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།

སྤྱི་ལོ 717 ཡོར་སློན་ཆེན་ཁྲི་གཟིགས་ཀྱིས་གཞུང་གི་ནོར་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མ་དེབ་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱས།

སྤྱི་ལོ 718 ཡོར་སློན་ཆེན་ཁྲི་གཟིགས་ཀྱིས་དབྱར་དགས་པོ་ཁྱུལ་དུ་སྐུ་སྲུང་དམག་སྒོང་བསྡུ་བྱས། དགུན་དུས་ཉ་གསུམ་གྱི་བཙན་པོའི་ཞང་གྱི་ཁྲལ་འབབ་དང་། རྩྭ་ཁྲལ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་ 719 ལོར་བྲང་པ་ཏུ་ཡོང་ཕྱི་སེང་
འདས་ (༧༡༢ - ༧༡༩) ནས་ཚབ་ཏུ་
སེང་གེ་མོན་བུ་བཙུག །(༧༡༩ - ༧༢༥)
ཞང་ཞུང་དང་། མར་གྱི་མི་ཁྲལ་ཕར་མ་
བསྡུས།
སྤྱི་ལོ་ 720 ལོར་དྲུ་གུ་འབྲུག་ཅོར་གྱི་ཕོ་
ཉས་ཕྱུག་འཚོལ། གཙང་ཆེན་རྗེ་ཞིང་གི་
ཁྲལ་འབབ་རྩིས་རྒྱག་བྱས། ཞང་བློན་
གཙང་ལ་ཆིབས་ཀྱི་ཟན་ཆས་ཕབ། རྒྱ་
ནག་གི་མཁར་སོ་ག་སོང་素格藏ཕབ།
སྤྱི་ལོ་ 721 ལོར་འདུས་མ་བློན་ཆེན་ཁྲི་
སུམ་རྗེ་རྩང་ཞེར་གྱིས་བསྡུས། རྒྱལ་ཁང་
ཁབ་སོའི་གཏོང་ཡོང་ལ་རྩིས་རྒྱག་བྱས།
དགུན་འདུན་བློན་སུམ་རྗེས་བསྡུས་ནས།

སླུང་སྟོད་སྨད་ཀྱི་ནོར་སྲིད་འགོད་ཐོ་ཤིང་བྱང་དུ་ཕབ། དབས་ཁྲི་སུམ་རྗེ་རྩང་བཞེར་བློན་ཆེན་དུ་ (༧༢༡- ༧༢༥) བསྒོ་བཞག་བྱས་ཏེ་ལོ་གསུམ་ནས་འདས།

ཡུམ་བཙན་མ་ཐོག་སྐྱ་འདས།

སྤྱི་ལོ་ 722 ལོར་བློན་ཆེན་ཁྲི་གཟིགས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁང་གཏོང་ཡོང་གི་ཆད་ལྷག་རྩིས། དེ་ལོ་བོད་དམག་གིས་བྲུ་ཤའི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས་པར་རྒྱ་ནག་ལ་རོགས་སྐྱོར་ཞུ་ལུགས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་སུ་གསལ།

སྤྱི་ལོ་ 723 ལོར་ནོར་སྲིད་བློན་པོ་ལང་གྲོ་སྣ་བཙན་ཁོང་ལོད་དང་། སེང་མགོ་འབྲིང་བཙན་མོན་ཚུང་གཉིས་གནས་

དབྱིང་བཏང་། ཚབ་ཏུ་ཅོག་རོ་སྣ་ཞིན་ཀོན་དང་། གནུབས་ཁྲི་སུམ་རྗེ་སྟག་བཙན་གཉིས་བཙུག །ཁུད་པ་ཆེན་པོའི་གོ་གནས་ཁྲི་སུམ་རྗེས། ཞང་ཁྲི་མཉེན་སྨོན་ཟུང་ལ་ཕུལ་བའི་རྗེས་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 724 ལོར་དབྱར་བཙན་པོ་བྱང་རོལ་ཏུ་གཤེགས། གཡག་ཐོད་སྒྲོག་ཏུ་བཙུག །བློན་སྣ་གུ་རི་ཙབ་ཀྱིས་ཞང་ཞུང་གི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།

སྤྱི་ལོ་ 725 ལོར་བློན་ཆེན་དབས་ཁྲི་སུམ་རྗེ་རྩང་བཞེར་འདས། དགུན་བློན་སེང་མགོ་མོན་ཚུང་གནས་དབྱིང་བཏང་།

སྤྱི་ལོ་ 726 དཔྱིད་རྗེགས་མང་ཞང་སྟག་ཙབ་བློན་ཆེན་དུ་བསྐོ་བཞག་བསྟུལ།

(༧༢༥ - ༧༢༧) ཀྱང་། ལོ་གཉིས་ནས་བཀྱོན་ཕབ། ནོར་སྲིད་བློན་ཆེན་བརྒྱུད་ལས་བཞིར་བཅོས་པའི་རིང་ལུགས་བཟློས། དངོས་ཟློག་གི་རིན་ཐང་གཏན་འབེས་བཟློས། རྒྱལ་ཁང་ཁབ་སོའི་ཁྲལ་པ་བསྐོས། ནོར་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་སྲ་བརྟན་སོང་བའི་མངོན་རྟགས་བྱུང་།

སྤྱི་ལོ་ 727 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་འ་ཞའི་ཡུལ་དུ་གཤེགས། ཕེབས་ཤུལ་དུ་དབས་སུམ་བུ་སྐྱེས་ཀྱིས་བཀའ་འགྲོད་ལ་བཤགས་པ་ཞུས་པར་གནང་བ་ཐོབ། རྒྱ་ནག་གི་མཁར་ཀཱ་ཆུ་ཕབ། བློན་ཆེན་མང་ཞམ་གུམ། དགུན་དབོན་འ་ཞ་རྗེ་དང་། ཞང་དབོན་གདན་འཛོམས། དབས་སྟག་

སྒྲ་ཁོང་ལོད་སློན་ཆེན་དུ་བཀའ་བསྩལ། (༧༢༧ - ༧༢༨) ནས་ལོ་གཅིག་ནས་བཀྱོན་ཕབ། འ་ཞ་ཕལ་པོ་ཆེར་བྱ་དགའ་བསྩལ།

སྤྱི་ལོ་ 728 ལོར་བཙན་པོ་བོད་ཡུལ་དུ་འཁོར། དགུན་སློན་ཆེན་དབའ་སྟག་སྒྲ་ཁོང་ལོད་ལ་བཀྱོན་ཕབ་ནས། སློན་ཆེན་འབྲོ་ཅུ་བཟང་འོར་མང་ (༧༢༨ - ༧༥༧) ལ་བཀའ་བསྩལ། ཞེས་བྱུང་བ་སློན་ཆེན་དབའ་སྟག་སྒྲ་ཁོང་ལོད་ལ་བཀྱོན་ཕབ་པ་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་གཡོ་འཕྲུལ་འོག་ཏུ་བཙན་པོས་ཕྲུག་ཉེས་ཕོར་བ་ཡིན། དེའི་སྐོར་རྒྱ་ནག་གི་ཐང་དེབ་རྙིང་མའི་ནང་དུ། “སྟག་སྒྲ་ཁོང་ལོད་སྙན་གྲགས་ཕྱིན་

ཏུ་ཆེ་བས། ཝེ་ཤུང་萧嵩གི་གཡོ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས། སྟག་སྒྲ་ཁོང་ལོད་ཐང་དང་ཁོག་འབྲེལ་འདུག་ཅེས་བསྒྲགས་པས། བཙན་པོས་སྟག་སྒྲ་ཁོང་ལོད་སྐུ་མདུན་དུ་བོས་ཤིང་། བཀྱོན་ཕབ་ནས་བསད་དོ།” ཞེས་འཁོད་དོ།།

སྤྱི་ལོ་ 729 ལོར་བློན་སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་ཙབ་ལ་སོགས་ཀྱིས་ཟླ་ལེ་ཙུ་ལེར་གཡུལ་སྤྲད་དེ་རྒྱ་མང་པོ་བསད། རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལི་ཙོང་ཀན་李總管གྱིས་ཕྱག་འཚལ། བློན་ཆེན་ཚུང་བཟང་གིས་སྐྱིད་ཤོད་མ་རར་ཡུལ་དམག་གི་ཁ་གྲངས་ལ་ཆད་ལྟག་རྩིས། དྲུ་གུའི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས་ནས་ཕྱིར་འཁོར།

སྤྱི་ལོ་ 730 ཐང་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཙྭ་དེ་ཕུས་催大夫སོགས་པའས་ཕྱག་འཚལ། ལྷམ་ལྷ་སྤང་འདས། གྱིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོའི་བློན་ཅོག་རོ་ཞེན་ཀོང་གནས་དབྱུང་བཏང་། དེའི་ཚབ་ཏུ་ལང་གྲོང་ཁོང་བཙན་བཙུག །བློན་ཆེན་ཆུང་བཟང་གིས་མདོ་སྨད་གཏོང་སོད་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།

སྤྱི་ལོ་ 731 ཐང་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཅང་སྣེ་བཞིས་张内侍ཕྱག་འཚལ།

སྤྱི་ལོ་ 732 ཐང་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལི་ཁིང་李卿དང་། ཏ་ཟེག་དང་། ཏུར་གྱི་(ཏུར་གི་) ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ།

སྤྱི་ལོ་ 733 ཐང་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལི་ཞང་

ཤོ་དང་། 李尚书ལྷང་རྒྱལ་པོ་སྒྲ་ཀག་ལ་
སོགས་པས་ཕྱག་འཚལ། རུ་བཞིའི་དུད་
ཁྲིམ་སྲོང་པར་རྩིས་བཤེར་བྱས།
སྤྱི་ལོ་ 734 ལོར་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལྷང་
མདོ་ཞི་王内侍ཕྱག་འཚལ། ཇེ་བ་དྲོན་མ་
ལོད་དུར་གྱི་རྒྱལ་པོར་བག་མ་བཏང་།
དགུན་འདུན་མདོར་བསྡུས་ཏེ། འ་ཞའི་
མི་ཁྲལ་འཕར་མ་བཟོས། བློན་སྐྱེས་བཟང་
ལྡོང་ཙབ་ཀྱིས་ཁྲི་ཤ་ཙན་ཕབ།
སྤྱི་ལོ་ 735 ལོར་གཙང་འོད་ཡུག་ཏུ་
ཚེབས་སྤེ་བཞི་བཙན་པོར་སྤྱན་སྔར་གྱིས་
ཁྲལ་འབུལ་ཞུས། རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཇེའུ་
ཇང་ཤི་竇常侍ཕྱག་འཚལ། སྤྱི་ལོ་736
ལོར་ཅོག་རོ་མང་པོ་རྗེས་དྲུ་གུའི་ཡུལ་དུ་

དམག་དྲངས། རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལི་ཞང་ཤོ་
དང་། 李尚书ཕྱག་འཚལ།
སྤྱི་ལོ་ 737 བློན་སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་ཙབ་
ཀྱིས་འབྲུ་ཤའི་ཡུལ་དུ་དམག་དྲངས།
འབྲུ་ཤའི་རྒྱལ་པོ་ཕབ་ཏེ་ཕྱག་འཚལ། རྒྱ་
ནག་གི་ཕོ་ཉ་ལི་ཞང་ཤོས་ཕྱག་འཚལ། རྒྱ་
ནག་གིས་ཆབ་སྲིད་བཤིགས། རྒྱ་ནག་གི་
རྒྱལ་རབས་ནང་དེ་ལོར་བློན་ཆེན་འབལ་
སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་ཙབ་ཀྱིས་མཐར་འབྲུ་
ཤའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་བོད་ཀྱིས་བསྡུས། ཞེས
འཁོད།
སྤྱི་ལོ་ 738 ལོར་ཕོ་བྲང་གི་ཚད་ལྷག་
རྩིས། སྐུ་མཁར་ཟ་ཚེ་སྣར་ཕྱག་ཏུ་སོན།
སྤྱི་ལོ་ 739 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་ཟེ་ཁྲོན་

ཐེག་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ལ་གཤེགས། སྲས་ལྷ་དབོན་འདས། དགུན་བོད་དུ་འཁོར། བཙན་མོ་ཀིམ་ཤིང་ཀོང་ཇོ་འདས།
སྤྱི་ལོ་ 740 ལོར་བཙན་པོ་ཕོ་བྲང་མཚར་བུའི་སྣ་དང་མོ་གླིང་ན་བཞུགས་ཏེ། ཛེ་བ་ཁྲི་མ་ལོད་བྲུ་ཞ་རྗེ་ལ་བག་མར་བཏང་། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་སྲིད་སྐྱོང་མེ་ལོང་ནས། "བོད་ཀྱི་སྲས་མོ་བྲུ་ཤ་ཆུང་བའི་རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོར་བག་མ་བཏྲངས་ཏེ། རྒྱལ་ཁམས་དེ་དང་། དེའི་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཚང་མས་བོད་ལ་སྐྱབས་བཅོལ། ཐང་ལ་བསྐྱེད་འབུལ་མཚམས་བཞག །" ཅེས་གསལ།
སྤྱི་ལོ་ 741 ལོར་བཙན་པོ་དབྱར་ཆབ་

སྲིད་ལ་གཤེགས་ཏེ། རྒྱའི་མཁར་དར་ཁྲ་
རྫུན་达化县ཕབ། ལོ་དོན་གྱི་ཞང་ཚལ་དུ་
བཙན་པོའི་སྤྱན་སྔར་དམག་གི་བཀའ་
ཁྲིམས་ཆེན་མོ་བཟོས། དགུན་བྲག་དམར་
དུ་འཁོར། བཟོ་ཞལ་བཙོས་ཀྱིས་དམག་
བཀྲལ་ཏེ། མཁར་ལྷུགས་རྩེ་སླར་ཕོབ།
སྤྱི་ལོ་ 742 ལོར་རྒྱའི་ཕོ་ཉ་ཨན་ད་ལང་
དང་། སྨྲ་ནག་པོ་ཉ་ལ་བྲིས་ཕྱག་འཚལ།
ལོ་འཁོར་གྱི་རྩིས་མཇུག་བྱས་ནས་ཤིང་
བྱང་ལ་ཕབ། ཁུ་ཉེན་མོན་གངས་སུ། བློན་
མང་པོ་རྗེས་འ་ཞའི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས།
བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་སྡེ་བཙན་བྲག་དམར་
དུ་བལྟམས། ཡུམ་མང་མོ་རྗེ་འདས།
སྤྱི་ལོ་ 743 ལོར་བློན་ཆེན་ཚུང་བཟང་

གིས་མི་ཁྲལ་འཕར་མའི་མིང་བྱང་མེད་པ་བཟོས། སྙིད་རྣམས་སུ་རྐོད་གཡུང་གི་མི་ཁྲལ་ཆེན་པོ་བསྡུས། (ཁྲུ་ལེར་ཆེབས་བསྡུས། མི་ཁྲལ་འཕར་མ་བཟོས།) རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཀྱག་ཙུང་ལང་郭中郎གིས་ཕྱག་འཚལ།
སྤྱི་ལོ་ 744 ལོར་(མཚར་དུ་ཕོ་བྲང་གསར་པ་བཏབ་ཏེ། བཙན་པོ་དབྱར་བྱང་རོལ་དུ་འབྲོང་གཡག་རྗོན་པར་ཕེབས། བློན་ཆེན་ཚུང་བཟང་དང་། འབལ་ལྡོང་ཙབ་གཉིས་ཀྱིས་དགུན་འདུན་བསྡུས་ཏེ། རྩ་བཞིའི་མཁོས་བཀྱིས) རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཙང་གན་འགེད་དང་། དུར་གྱི་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ། ཡུལ་སོ་སོར་

དམག་མིའི་མིང་བྱང་སྐྱ་བོར་རྩིས་བཞིར་བྱས། དམག་མིའི་བཀའ་ཁྲིམས་ཆེན་པོ་བཟོས། བཙན་པོའི་བཀས་སྐུ་སྲུང་དམག་མིའི་བྱང་བུ་དམར་པོ་ལས་སེར་པོར་བསྒྱུར།

སྤྱི་ལོ་ 745 ཡོར་བྲུང་པ་ཞང་ཏྲེ་གོང་གནས་དབྱུང་བཏང་། ཅོག་རོ་ རྨ་གོང་བཙུག (༧༤༣ - ?) པ་དང་། སེང་གེ་འཕན་སྐྱེས་གནས་དབྱུང་བཏང་། སྲུང་འདུས་ཁོང་ཚུར་བཙུག་ནས་རྩིས་སྤྲོད་རྩིས་ལེན་བྱས། (རྒྱའི་དམག་དཔོན་འབའ་ཙང་ཀུན་馬將軍གོག་ཡུལ་ 郭域གྱི་རྒྱའི་སོ་དམག་གིས་དམག་དྲངས། དཔོན་འ་ཞ་རྗེ་དང་། བློན་མང་པོ་རྗེ་

གཉིས་ཀྱིས་མཁར་ཇེ་པ་ལས་བརྒལ་བར། རྒྱའི་ར་མདའ་ཇེད་པ་མཁར་པོ་ཆེར་དྲངས་པར་རྒྱ་དམག་ཕལ་ཆེར་བསད།) སྤྲེ་ལོ་ 746 ལོར་བཙན་པོ་མར་ན་བཞུགས། （གསེར་ཁྲུང་རོལ་པར་གཤེགས།）དགུན་བློན་ཆུང་བཟང་དང་། སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་བཙན་གཉིས་ཀྱིས་ཧུ་བཞིའི་ཞིང་འབྲོག་གི་བཀའ་ཁྲིམས་བཟོས། (འབྲོག་སོག་གི་མཐོས་བགྲེས་) བཙན་པོའི་བཀས་སྟོང་སྡེ་དམག་མི་ཕོག་ཞིང་ཐད་ལ་མི་ཁྲལ་བྲུར་དུ་བཙུགས། དགུ་ཁོལ་གྱི་ཁྲལ་ཕབ་པ་བསྡུས། བློན་ཆེན་མན་ཆད་ཁྲལ་སྟོན་མི་བྱེད་པའི་མནའ་བཞག་དང་། འབངས་མི་སེར་གྱི་

ཁྲལ་ཉུང་འཕྲི་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 747 ལོར་བཙན་པོའི་ཕོ་བྲང་མར་ན་བཞུགས་ཏེ། ཞིང་འབྲོག་གི་ཡོང་འབབ་གཙོད་པའི་རིང་ལུགས་ཡུལ་སོ་སོར་བཟོས། (ཀོག་ཡུལ་གྱི་རྒྱའི་སོ་དམག་གིས་དམག་བྱུང་ནས་བྲུ་ཤ་དང་། གོག་གཏོར། འབྲོག་སོག་(རྫ)གི་རྗེས་མཇུག་བཅད། ཞིང་གི་འགོད་ཕོ་ཤིང་བྱང་དུ་སྤྲོས།)

སྤྱི་ལོ་ 748 ལོར་འབལ་སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་ཚབ་བློན་ཆེན་དུ་བསྐོས། (༧༤༨- ༧༥༥) ལོ་བདུན་བྱས་ནས་དེས་བཙན་པོ་བསྐྱངས། དེ་ནས་བློན་ཆེན་དབས་སྣང་བཞེར་ཟླ་བཙན་གྱིས་(༧༥༥-༧༦༣) ལོ་

བརྒྱད་བྱས།
སྤྱི་ལོ་756 ལོར་ཡབ་བགྲོངས་མཁན་གྱི་ལག་དམར་བ་བློན་པོ་འབལ་ལྗོང་ཚབ་དང་། ལང་མེས་གཟིགས་གཉིས་དམག་མིས་ཕབ། སྟོང་སར་སྟོང་སྡེ་གསུམ་གྱི་སྟོང་དཔོན་བསྐོས། ལང་འབལ་གྱི་བྲན་དག་གཏོང་སོད་དུ་བཅུག །བློན་ཁྲི་བཟང་དང་། ཞང་སྟོང་བཙན་གཉིས་ཀྱིས་མཁར་ཏེའུ་ཏུ་ཕབ། རྨ་ཁྲོམས་ཕྱིར་བཙུགས་ཏེ། ཞང་མདོ་ཞེར་རྨ་ཁྲོམས་གྱི་དམག་སྤྱིར་བསྐོས་སོ།།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༥༣༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༧༽ བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན།

བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན།

ཆུ་རྟ་སྤྱི་ལོ་ 742 - 797 AD མི་གླང་ (འཚོ་ལོ་ 55)མི་བྱ་སྤྱི་ལོ་ 757 - 797 AD མི་གླང་ (ཁྲི་ལོ་ 40)

ཡབ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་དང་། ཡུམ་སྣ་ནམ་བཟའ་མང་པོ་རྗེ་གཉིས་སུ་བོད་ཟླ་གཉིས་པར་བལྟམས། བཙུན་མོ་འབྲོ་བཟའ་བྱང་ཆུབ་དང་། ཚེ་སྤོང་བཟའ་སྨ་རྒྱལ་ལྗོང་དཀར་བཞེས་ནས། སྲས་མུག་ཁྲི་བཙན་པོ་འཁྲུངས་ནས་ཆུང་དུས་ནས་འདས། དེ་རྗེས་མུ་ནེ་བཙན་པོ། མུ་ཏིག་(རུག)བཙན་པོ། ཆུང་བདག་ལྡུ་པ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་འདི་ཡིན།

འདིའི་བར་དུ་ཏུང་ཧོང་གི་དོན་ཆེན་ལོ་དུས་ཆད། རྒྱལ་རབས་གཞན་དུ་ཁྲི་སྲོང་

ལྡེ་བཙན་སྐབས། བློན་ཆེན་དབས་སྣང་
ཞེར་བྲུ་བཙན་གྱིས་བྱས། གཞན་ཡང་
བློན་ཆེན་གཞོན་པ་སྐྱེས་བཟང་རྒྱལ་གོང་
སོགས་ཀྱིས་བྱས། བསམ་ཡས་ཀོར་མཛོད་
དུ་བཞག་པའི་ཡིག་ཚགས་ནང་། ཞང་
བློན་ཆེན་པོ་དགུ་དང་། ནང་བློན་བཅུ་
གཅིག །ཕྱི་བློན་བཅུ་གསུམ། སྟོད་སྨད་ཀྱི་
དབང་པོ་ལྔ། དམག་དཔོན་བཅས་ཁྲོན་
མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ ༧༨ ཀྱི་མཚན་ཐོ་
བྱུང་ཞིང་། འདིར་བློན་པོའི་མཚན་
བགྲངས་སྐབས། ཐོག་མར་”ཞང་བློན་
ཆེན་པོ་དགུ་དང་”ཞེས་བྱུང་།
བཙན་པོ་འདིའི་སྐབས་སུའང་། སྤྱི་རྒྱལ་
བཙན་པོའི་མ་རྒྱུད་འདེད་པའི་ཁྲིམས་

སྒྲོལ་མ་ཉམས་པར་གནས་པ་ནི། "ཞང་བློན་ཆེན་པོ་དགུ" ཞེས་མཚན་གཞུང་འགོ་ཐོག་མར་བྱུང་བ་དེས་ཤེས། བཙན་པོའི་ཞང་པོའི་རྒྱུད་ཚར་དེ་དག་གིས་གུང་བློན་དང་། གཙུག་བློན། ཁྱད་པ་ཆེན་པོ་དང་། བྲུང་པ་སོགས་ཀྱི་གོ་གནས་བཟུང་སྟེ། རྒྱལ་ཁང་དབུས་ཀྱི་དམག་སྲིད་ཀྱི་འཆར་བཀོད་དང་ཐབས་ཇུས་འདིང་མཁན། མར་བཀའ་ཕབ་མཁན་དག་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ཕྱིར་དམག་ས་སོགས་ལ་བསྐྱོད་པའི་མཚན་མ་མཐོང་། བློན་ཆེན་ནན་གཞོན་དེ་དག་ནི། དབུས་གཞུང་གི་བཀའ་རྒྱ་དག་ལག་སྟར་བྱེད་མཁན་སྟེ། ནང་དུ་འདུན་མ་བསྡུས་ནས་

ཁབ་གསོ་བ་དང་། ཕྱིར་དམག་འདྲེན་ནས་སོ་མཐའ་བསྲུང་བ་སོགས་བྱེད་པར་འདུག །

སྤྱི་ལོ་ 757 ལོར་ཟུང་ཀར་དུ། བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་ ༧༥ པར་མཚན་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དུ་གསོལ་ཏེ། ཆབ་སྲིད་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་པ་འབངས་མཐའ་བཞི་ལ་བཀའ་ཤོག་ཆེན་པོ་བསྒྲགས། དགུན་བློན་སྐྱེས་བཟང་རྒྱལ་གོང་དང་། རྒྱལ་ཏ་ཁྲི་གོང་གཉིས་ཀྱིས་བན་ཛགས་ནག་པོ་དང་། 仆迦那གོག་དང་། 廓州ཤིག་ནིག་ 识匿ལ་སོགས་པ་སྟོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ། བློན་ཁྲི་བཟང་དང་། ཞང་སྟོན་བཙན། ལྗང་རྒྱལ་ཀག་ལ་བོང་闍羅鳳

གསུམ་གྱི་དམག་གིས་ཟེ་ཁྲོན་སེ་ཅུ་巂ཕབ། ཅེ་ཅི་孜吉མན་ཆོད་འབངས་སུ་བཀུག །འབངས་གསར་བུ་ཕལ་ཆེ་བ་འདུས།

སྤྱི་ལོ་ 758 ལོར་རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ། བློན་སྐྱེས་བཟང་རྒྱལ་གོང་བློན་ཆེན་འོག་དཔོན་གྲོངས། བློན་ཆེན་སྣང་ཞེར་ལ་སོགས་པས་རྒྱ་ནག་གི་མཁར་ཙོང་ཁ་ཆེན་པོ་དང་། སེག་ཞིང་ཀུན་制勝軍དབང་དུ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་759 ལོར་མདོ་སྨད་ཁྲུལ་གྱི་ཡུལ་དང་ཡུལ་གྱི་ཆད་དོན་རྩིས་རྒྱག་བྱས། བློན་སྐྱེས་བཟང་སྟག་སྣ་ལ་སོགས་པས་མཁར་བཙན་ལེན་ཅུར་凉州དམག་

ཐངས།
སྤྱི་ལོ་760 ལོར་སུམ་པའི་རྟ་ཕལ་པོ་ཆེར་བཀའ་རྒྱ་བསྩལ། བློན་ཁྲི་བཟང་དང་། ཞང་སྟོང་བཙན་གཉིས་འ་ཞའི་ཡུལ་དུ་བསྐྱོད། བློན་ཁྲི་བཟང་དང་། ཞང་སྟོང་བཙན། ཞང་བཙན་པ་གསུམ་གྱིས་ཙོང་ཁ་ཆུང་ངུ་དབང་དུ་བསྡུས།
སྤྱི་ལོ་761 ལོར་དབྱར་བཙན་པོའི་ཕོ་བྲང་གསར་པ་ལྷོ་ཁར་སྦྱང་གྲོམ་བཏབ། སྲས་མུ་ནེ་བཙན་པོ་འཁྲུངས། སྟོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ། དེ་ལོར་བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་ ༢༠ ཕེབས་པ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྤེལ་བའི་བཀའ་གཙིགས་གཉིས་མཛད། ནང་དོན་གཙོ་

གནད་འདི་ལྟར། "སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་བསྟན་པ་དང་སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པ་དང་བདེ་བར་འགྱུར་བའི་ལམ། དམ་པ་འདི་བསྒྲུབ་པ་ལས། གཞན་དམ་པའི་ཆོས་ལྟར་བཅོས་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་གི་སྤྱོད་པ་དག་ནི་སྤང་བར་འོས་པ་ཡིན་པས། སྔགས་ལོག་པ་དང་། ལུང་དང་མན་ངག་ཏུ་གསོལ་བའི་ཆོས་ནོར་བ་དང་། ཕྱི་རོལ་བའི་ལྟ་བ་དང་། གཞུང་དང་། ཨ་ཧི་པ་དང་། བོན་དང་། མོ་དང་། ཞང་ཞུང་གི་གཙུག་ལག སྐར་རྩིས་ལོག་པ་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། ཚད་མ་དང་འགལ་བའི་མ་དག་པ་རྣམས་མི་སློབ། གཞན་ལ་ཡང་མི་སྨྲ། ཡི་གེ་ཡང་མི་

བཅང་། གལ་ཏེ་སློབ་པའམ། འཚལ་བ་
བྱུང་ན། ཆོས་བཞིན་དུ་ཆད་པས་བཏབ་
པ། ཆུང་བ་ལ། ལྕག་ཐུག་བརྒྱ་ཡན་ཆད་
བཀྱེད་དུ་འཚོལ། མ་མཆིས་ན་ཐལ་མར་
བསྲེས། ཐེས་འདི་ལྟ་བུ་མ་སྤྱོད་ཅེས་ལན་
གསུམ་བཀའ་བསྒོས། སྐྱེད་མ་མཆིས་ཞིང་
གློ་ངན་མ་ཞི་ན། ལོག་པར་སྤྱོད་པ་འདི་
ལྟ་བུ་ལགས། ཅེས་ཡི་གེར་བྲིས་ཏེ་རྒྱལ་
ཁམས་གཞན་དུ་དབྱུག་གོ །” ཞེས་བྱུང་།
དེར་གསལ་སྣང་བལ་ཡུལ་དུ་བཏང་ནས་
བརྙེ་ས་ཏྲ་སྤྱན་འདྲེན་པར་བཏང་། བརྙེ་
ས་ཏྲས་ཀྱང་། པདྨ་སམ་བྷ་བ་དང་། ལྷ་
ཁང་གི་རྩིགས་དཔོན་དང་གསུམ་པོ་མང་
ཡུལ་ནས་རྫིང་བཅས་ཏེ། ཆུ་བོའི་གཞུང་

ནས་གདན་དྲངས། བསམ་ཡས་སུ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་བསུ་བ་ཟབ་རྒྱས་མཛད་ཀྱང་། བཙན་པོ་དང་སློབ་དཔོན་ཕན་ཚུན་ཕྱག་འཚལ་རེས་མ་མཛད། ཆུ་སྟག་སྤྱི་ལོ་ ༧༦༢ ལོར་བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་༢༡ པར་བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་གཙུག་ལག་ཁང་གི་རྨང་གཞི་གཏིང་ནས། མེ་རྟ་སྤྱི་ལོ་ ༧༦༦ ལོར་ལེགས་པར་གྲུབ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྗེ་རིང་ཐོག་མ་དེ་བསླངས་ནས། རྗེ་བློན་ཀུན་གྱི་ད་ནས་བཟུང་བོན་ཆོས་མི་བྱེད་པར་ནང་ཆོས་བྱེད་པའི་དབུ་སྐྱུང་བཞེས་པ་རྗེ་རིང་ངོས་སུ་མིང་རྟགས་བཀོད། མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོའི་དྲུང་དུ་སད་མི་

བདུན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་འདི་དག་གིས། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་རྩ་བོད་དུ་ཐོག་མར་ཚུགས་པའི་དངོས་རྟགས་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་762 ལོར་དབྱར་ཕོ་བྲང་ཟུ་སྲུག་དང་། དགུན་བྱར་གྱི་ལྷང་ཙུ་ན་བཞུགས། རྒྱ་མཁར་བཙན་པ་མགོ་དང་། ཀུ་ཤན་交河县གཉིས་དབང་དུ་བསྡུས།

སྤྱི་ལོ་763 ལོར་བློན་ཆེན་འགོས་ཁྲི་བཟང་ཡབ་ལྷག་དང་། (༧༤༣-༧༨༤) རྒྱ་ནག་གི་ཕོ་ཉ་ཡང་སྦྲེ་བཞིས། 楊内侍 ལ་སོགས་པས་ཕྱག་འཚལ། རྒྱ་ནག་གི་དཔུང་ཁྲལ་དར། ཁྲུལ་སོ་སོར་སྡོང་དཔོན་ཡན་ཆད་ལ་བྱ་དགའ་བསྩལ།

དཀུན་སྨད་ལ་རྒྱ་རྗེ་འདས་ནས་རྒྱ་རྗེ་གསར་པ་广平王འཁོད། དེས་དཔྱ་ཁྲལ་དང་། ས་རིས་འབུལ་མ་ཉན་ནས་ཚོད་དོན་བཞིགས། ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་དང་། ཞང་སྟོང་བཙན་པ་ལ་སོགས་པས། བྱམ་ལིང་鳳林（临夏）ལྕགས་ཟམ་བཅག་ནས་དམག་ཆེན་དྲངས་ཏེ། འབྲུ་ཞིང་ཀུན་དང་། ཟེན་ཅུ་成州ལ་སོགས་པ་མཁར་མང་པོ་ཕབ། ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་དང་། ངན་ལམ་སྟག་སྒྲ་ཀླུ་ཁོང་། ཞང་སྟོང་བཙན། ཞང་བཙན་པ་སོགས་ཀྱིས་ཐང་གི་རྒྱལ་ས་ཀེང་ཤི་（長安）དབང་དུ་བསྡུས། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་唐代宗བྲོས། བོད་ཀྱིས་རྒྱ་རྗེ་གསར་པ་གྱིམ་ཤིང་ཀོང་

ཇོའི་ཚ་བོ་པུན་ཕང་གི་སྲས་ཀོང་ལྷའུ་ཕང་ལི་ཁྲོན་བྱེ་བ་རྒྱལ་པོར་བསྐོས། བོད་དམག་རྣམས་བོད་དུ་ལོག།

ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་བོད་དུ་བཀའ་གྲོས་ཆེན་མོར་ཕེབས། སྤྱི་ལོ་764 ལོར་བློན་ཆེན་སྣང་བཞེར་ལ་ཉེར་བུ་ཀེ་ཀེ་རུའི་བཀའ་ཡིག་བསྐུལ་ཏེ། བློན་ཆེན་ངུ་གོ་འཕར་མཛད། ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་ཆེན་པོར་གཡུ་ཡི་བཀའ་ཡིག་བསྐུལ། མགར་འཇོ་རྨུན་གོ་གནས་ཕྱུགས་མཚུངས་སུ་བསྟོད། བློན་ཁྲི་བཟང་བློན་ཆེན་གཞོན་པར་བསྐོས། ཞང་སྟོང་བཙན་གཡུ་ཡི་ཡི་གེ་བསྐུལ་ཏེ། སོ་མཐའི་དམག་སྐར་བཞི་ཡི་དམག་སྤྱིར་བསྐོས། བགོད་

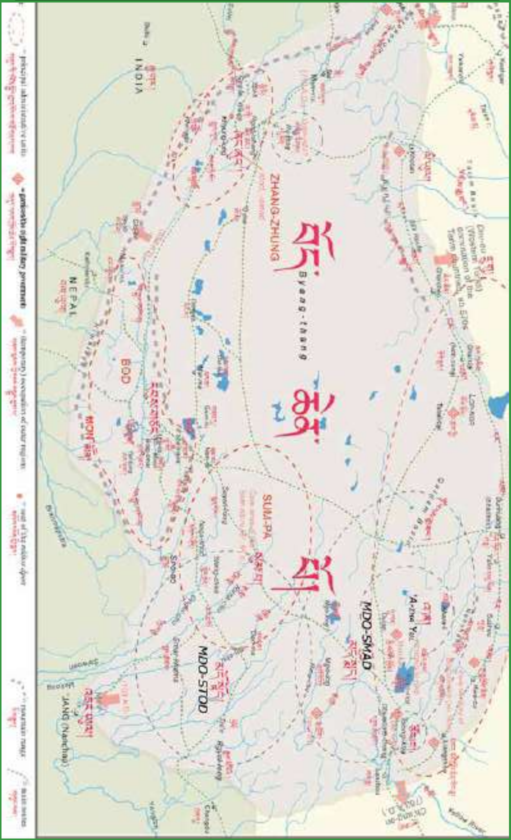
ZHANG-ZHUNG
Byang-thang
SUM-PA
MDO-SMAD
MDO-STOD
'A-zha Yul
BOD
NEPAL
INDIA
JANG (Nanchao)

འདོམས་དམག་སྤྱི་ངན་ལམ་སྟག་སྒྲ་གླུ་ཁོང་གི་བྱས་རྗེས་སུ་བྱ་དགར། ཕློན་སྟག་སྒྲ་གླུ་གོང་གི་བུ་ཚ་རྒྱུད་འཕེལ་ཇེ་སྲིད་བར་དུ་དངུལ་གྱི་ཡི་གེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཕ་ཚ་བུ་རྒྱུད་དུ་གཏན་འཛུགས་གནང་། ས་ཁང་སོགས་བུ་ཚ་གང་ཞིག་གིས་བཙན་པོར་གློ་བ་རིང་ནའང་གཞུང་བཞེས་མི་བྱེད་པ་བཙན་པོས་བཀའ་གཙིགས་མཛད་དེ། ཆེ་བསྟོད་དང་བཅས་ཞོལ་རྡོ་རིང་ཕྱི་མ་འདི་བསླངས་པར་མཛད་དོ།།

སྤྱི་ལོ་ 771 ལོར་མཁན་ཆེན་བོ་དྷི་ས་ཏྭས་བོན་ཆོས་བསྟུབ་པར་བརྩམས་ཏེ། ཆོས་ཀྱི་ཁ་འཛིན་དུ། ཞང་ཉ་བཟང་དང་། གཉེར་སྟག་མཚན་ལྗོང་གཟིགས། སེང་

མགོ་ལྷ་ལུང་གཟིགས། ཉང་ཤོ་མ་དང་བཞི་བསྐོས། བོན་གྱི་ཁ་འཛིན་དུ། ངན་ལམ་སྟག་སྲ་ཀླུ་གོང་དང་། རྩིས་པ་ཆེན་པོ་ཁྱུང་པོ་དུང་ཚུགས། ཁྱུང་པོ་རྩེ་བ་དང་ཚེ་མི། ཕྱོག་ལ་སྐྱོན་ལམ་འབར་བ་སོགས་བསྐོས་ཏེ་རྩོད་པས། ལྷ་ཆོས་ཁྲུངས་ལྡན་རྒྱ་ཆེ་བ་བྱུང་བས། སླད་ཕྱིན་ཆད་བོན་བགྱི་དུ་མི་གནང་བ་རྒྱལ་པོས་བཀའ་བཅད་དོ། ཞེས་སྲ་ཞེད་ལས་གསུངས་སོ།

དེ་སྐབས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་འཕེལ་རྒྱས་ཆེར་བྱུང་སྟེ། སྨན་རྒྱལ་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་དང་། བེ་བྱི་ལེགས་མགོན། ཙག་པ་ཆོས་བཟང་། ཆེར་རྗེ་ཞིག་པོ། མི་ཉག་རོང་རྗེ། བྲང་ཏི་རྒྱལ་བཟང་།

གཉག་པ་ཚོས་བཟང་། སྟོད་སྨན་གྲགས་རྒྱལ། མཐའ་བཞི་དར་པོ་བཅས་བོད་ཀྱི་སྨན་པ་མཁས་ཅན་མི་དགུར་གྲགས། གཞན་ཡང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་བཙན་པོའི་བླ་སྨན་པ་མཁས་པ་དགུ་གདན་དྲངས་ནས། ཡུལ་སོ་སོའི་གསོ་རིག་གི་སྙིང་བཅུད་བསྡུས་ནས་དཔེ་ཚན་ ༣༠ ལྷུག་བརྩམས།

སྤྱི་ལོ་ 779 ལོའི་དགུན་རྒྱ་རྗེ་ཏེ་ཙུང་德宗རྒྱལ་སར་བཞུགས་མ་ཐག བོད་དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་ཁག་གསུམ་དུ་བགོས་ནས་ལིན་ཝུའུ་དང་། 灵武ཧྲན་ནན། 山南ཟི་ཁྲོན་ཧྥུའུ་ཀྲོའུ། 扶州ཝུན་ཀྲོའུ་ 文州ཀན་སུའུ་ཀོའན་ཁྲའུ་灌口དུ་རྒོལ། རྒྱ་རྗེས་

འདུམ་བྱེད་པར་དགོངས་ནས། བོད་ཀྱི་བཟུང་དམག་ ༥༠༠ ལྷག་ཙམ་ལ་གྱོན་ཆས་ཆ་ཚང་སྤྲུར་ནས་བློན་ཆེན་ཞེ་ལུན་གྱིས་བོད་དུ་བསྐྱལ་བར་སླེབས་ནས་བཙན་པོ་ཞལ་མཇལ་གྱིས། ཀྲུ་རྗེའི་འདས་མཆོད་ལ་ཕོ་ཉ་མ་མངགས་པ་དང་། ཕུང་མཆོད་དང་། ཁྲི་འདོན་གྱི་ཉི་མོ་མ་ཤེས་པས་འགྱོད་ཅེས་གསུང་། དེར་བོད་ནས་ཀྲུ་རྗེར་སྐྱེས་འབུལ་དུ་ཕོ་ཉ་མངགས། བཟུང་དམག་ཕན་ཚུན་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ཕན་ཚུན་འདུམ་བྱ་རྒྱུ་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 783 ལོའི་ཟླ་དང་པོར་ཀྲུ་རྗེས་ཀྱང་དབྱི་张镒བྱ་བ་ཕོ་ཉར་མངགས། ཀན་སུའུ་ཆིང་ཧྲུའུ་清水སར་ཞང་རྗེ་

བཙན་དང་མཇལ་འདུམ་བྱེད་རྒྱུ་བྱས། མཇལ་འདུམ་མ་བྱས་གོང་དུ་ཆད་དོན་དུ། ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་མི་སྟོང་གཉིས་རེ་མཇལ་དུས་དུ་མངགས་རྒྱུ་དང་། གོ་མཚོན་ཐོགས་པ་དམག་སྟོང་གཅིག་སྡེགས་བུའི་ཕྱི་རོལ་གོམས་པ་ ༢༠༠ སར་སྡོད་རྒྱུ་དང་། གོ་མཚོན་ཐོགས་མི་ཚོག་པ་སྟོང་གཅིག་ཕུ་དེ་སྡེགས་བུའི་མཐའ་སྐོར་དུ་སྡོད་རྒྱུ་ཆད་དོན་བཞིན་བྱས། དེར་ཀྲང་དབྱི་དང་། བློན་ཚོ་ 賓佐ཡི་གོ་གནས་ཡོད་པ། ཇི་དབྱང་齊映ཇི་ཁང་齊抗ཐང་གི་དཔོན་རིགས་ཚུཡི་ཧན་ཧེའང་崔汉衡ཧྥན་ཙེ་樊泽གྲང་ལའོ། 常鲁ཡུལ་ཧེས།于頔སོགས་མི་བདུན་པོས་འཇལ་

དུམ་བུ་གོས་གྱོན། ཞང་རྗེ་བཙན་དང་། དེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔོན་རིགས་བློན་གཙང་ཞེར་དང་། བློན་ལེགས་ཐོ། ཟེ་ཀོན་སྒྲ། བློན་ལེགས་བཞེར་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་མཛལ་དུམ་བུ་གོས་གྱོན་ནས་སྡེགས་བུ་སྡེང་དུ་འཛོམས། བོད་པས་ཤང་དང་། རྒྱ་མིས་ཧ་ཁྲིད་ཡོང་ནས་དམར་མཚོད་བྱེད་རྒྱུ་བྱས། མཛལ་དུམ་སྡེགས་བུའི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་དེ་དག་དམར་མཚོད་བྱས་ཏེ། ཁྲག་གི་སྣོད་ཆས་གཉིས་སུ་བསྲེས་ནས་གསོལ་ཏེ། མནའ་བོར་བ་གནམ་ས་རི་ཀླུང་ཐམས་ཅད་དཔང་དུ་གསོལ་ཡོད་པས། ལྷའི་ཐུགས་དང་འགལ་བའི་གཏམ་སྒྲོད་སྒྲོར་དུ་མི་བྱའོ། མཛལ་འདུམ་གྱི་

བཀའ་གཙིགས་འདི་སྲིད་མཐར་གནས་པའི་སྐད་དུ་ཡིན། ཞེས་ཟེར་ནས་ཕྱོགས་སོ་སོས་རྒྱབ་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བགྲངས་ཏེ་ཇོ་དོན།

“དེང་ཐང་གི་ས་མཚམས་ནི། ཅིན་གྲོའུ་涇州ནུབ་ཀྱི་ཐན་གྲི་ཞའི་彈箏峽ནུབ་འགག་བར་དང་། ལུང་གྲོའུ་陇州གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཆིན་ཧྲུཡི་ཤན་清水县བར། ཧྥོང་གྲོའུ་鳳州ཡི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཐུང་ཀུའུ་ཤན་同谷县བར། ཅན་ནན་གྱི་ནུབ་རི་ 劍南西山ནས་ཏ་ཏུ་ཧེ་大渡河གཙང་པོའི་ཤར་ཕྱོགས་བར། འདི་རྣམས་རྒྱ་ནག་གི་ས་མཚམས་ཡིན།

བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ནི། ལན་གྲོའུ་དང་།

兰州དང་། ལེ་གྲོའུ། 渭州ཡོན་གྲོའུ། 原州ཧུཡི་གྲོའུ་會州བར་དང་། ནུབ་ཏུ་ལིན་ཐའོ་臨洮ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཁྲི་གྲོའུ་ 成州བར། ཅན་ནན་劍南ནུབ་མཐའི་མོ་ཞེ་ 磨些ཡུལ་གྱི་མོན་པ་རྣམས་དང་། ཏ་ཏུའུ་大渡河གཙང་པོའི་ནུབ་ལྷོའི་རྒྱུད་རྣམས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཡིན་ནོ།།

དེ་ལྟར་ཕན་ཚུན་དུ་དམག་མིས་བྱ་ར་བྱེད་ས་དང་། གྲོའོ་གཞན་གྱི་སྡོད་མི་རྣམས་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་རྒྱ་དང་། མོན་པ་ཁག་རྣམས། ད་ལྟར་མངའ་བའི་ཚུལ་བཞིན་གནས་པར་བྱའོ།།

རྨ་ཆུའི་ 黄河 བྱང་ཕྱོགས་དང་། དང་མའི་ཞིན་ཆེན་ཅུད་新全軍 ནང་བྱང་གི་

ཤུ་ངམ་ཐང་བར་དང་། སྔོ་ཐོགས་ཀྱི་རི་བོ་ཧཱ་ལན་ཧྲན་賀蘭山གྱི་ལོ་ཐོ་ལཱིན་駱駝嶺བར་དུ་ས་མཚམས་ཡིན་ལ། དེའི་བར་གྱི་ས་སྟོང་རྣམས་སུས་ཀྱང་བདག་པོ་མི་བགྱིད། བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་མདོར་མ་ཚུད་པའི་ས་ཆར། བོད་དམག་ཡོད་ཚེ་བོད་དམག་ལ་མངའ་བ་དང་། རྒྱ་དམག་ཡོད་ཚེ་རྒྱ་ཡིས་བདག་ཏུ་བྱེད། ད་ལྟར་མངའ་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་བཞིན་གནས་སུ་བྱ་བ་ལས། ཕན་ཚུན་བཙན་འཛུལ་གཏན་ནས་བྱ་མི་རུང་། སྔོན་ཆད་དམག་བསྡད་མེད་སར་དམག་གཏོང་མི་ཆོག་ལ། མཁར་ལས་དང་སོ་ནམས་ཡང་བགྱི་མི་རིགས་སོ། ཞེས་སོགས་རྒྱ་ནག་ཐང་དེབ་

སྙིང་མའི་ལྡེབས་ ༥༢༩-༡ ནང་འཁོད། དེ་ལྟར་སྤུ་རྒྱལ་ ༣༣ པ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་དུས་སྤྱི་ལོ་ 635 ལོ་ནས་འགོ་བཟུང་། སྤུ་རྒྱལ་ ༣༧ པ། ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྐབས། སྤྱི་ལོ་ 783 ལོ་བར་དུ་ཁྲིན་རྒྱ་བོད་དབར་ལ་དམག་འཁྲུགས་མི་ཡོང་ཆེད། སྔ་རྗེས་གཉིས་སུ་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོའི་གོང་ཇོ་བླངས་ནས་གཉེན་འབྲེལ་གྱིས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་བཟང་ཐབས་བྱས་ཏུང་། ཁྲིན་ལོ་ངོ་ ༡༩༨ རིང་དམག་འཐབ་ཁོ་ནས་དུས་འདའ་བ་བྱུང་འདུག །ཐེངས་འདིའི་འདུམ་སྒྲིགས་ནི་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཐེངས་དང་པོ་དེ་ཡིན་ནོ།།

སྤྱི་ལོ་ 786 ལོར་བློན་ཆེན་མ་མཆིམས་རྒྱལ་གཟིགས་ཤུད་ཐེང་གིས་བྱས་པ་(༧༨༤ -༧༡༦) ཁ་བསྐང་། ཏུང་ཧོང་ནས་རྒྱ་ནག་བསམ་གཏན་པའི་སློབ་དཔོན་མ་ཧཱ་ཡ་ན་摩河衍བོད་དུ་གདན་དྲངས། དེས་ལུས་ངག་གི་དགེ་བས་འཚང་མི་རྒྱ་ལ། ཡིད་ལ་བྱར་མེད་སྒོམ་པས་འཚང་རྒྱ། ཟེར་བས་བཙུན་མོ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་རྒྱལ་མོ་བཙུན་གྱིས་དེའི་རྗེས་སུ་བསླབས་ནས་ཕྱིས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་མཚན་བཙུན་མ་འབྲོ་བཟའ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་གྲགས། དེ་ལ་སོགས་པ་བན་དེ་རིལ་པོ་ཕལ་བས་ཁོ་པའི་སྒོམ་བསླབས་ཏེ། བསམ་ཡས་ཀྱི་མཆོད་པའི་འཕྲོ་བཅད་དེ། སློབ་

གཉེར་དང་། ལུས་ངག་གི་དགེ་སྦྱོར་ཡང་འཕྲོ་བཅད། སྨ་རཏྣ་དང་། བཻ་རོ་ཙ་ན། དཔལ་དབྱངས་སོགས་ཞང་ཤས་ཤིག་གིས་བོ་ཧི་ས་ཏྭའི་ཆོས་སློབ། དེ་ལྟར་ལྟ་སྤྱོད་མ་མཐུན་པར།

སྤྱི་ལོ་ 792-794 བར་རྒྱ་ནག་བསམ་གཏན་པའི་དབར་གྱི་རྩོད་པ་དེ་བྱུང་། དེ་ཡང་སྦ་བཞེད་དུ། "བྱང་ཆུབ་གླིང་དུ་སེངྒེའི་ཁྲི་བཅས་ཏེ། བཙན་པོ་གུང་ལ་བཞུགས་ཏེ་སྟོན་རྩེན་རྩོད་པ་ལ་འགྲན་པར་བྱས་ནས། ཧྭ་ཤང་གཡས་སུ་སེངྒེའི་ཁྲི་ལ་བཞག གཞུག་ལ་སྟོན་མིན་{ཅིག་ཅར་}པ་གྱི་སློབ་མ་རྣམས་མང་སྟེ། ཇོ་མོ་བྱང་ཆུབ་དང་། བསྲུ་ཡང་དག་དང་།

བཛྙེ་མནྡ་ལ་མང་སྟེ་གྲལ་རིང་པོར་བྱུང་། ཀ་མ་ལ་ཤཱི་ལ་གཡོན་དུ་སེངྒེའི་ཁྲི་ལ་བཞུགས། །རྗེས་ལ་རྩེན་མིན་{རིམ་གྱིས}་པ་གྱི་སློབ་མ་རྣམས་ལ། སྟག་དཔལ་དབྱངས་དང་། བི་རོ་ཙ་ན་དང་། སྟག་ར་ཀླུ་ལ་སོགས་དགེ་སློང་མི་མང་བ་ཞིག་སྟེ་ཅུང་ཤས་ཤིག་ལས་མ་བྱུང་།” ཞེས་བྱུང་། མཐར་བཙན་པོའི་ཞལ་ནས། ད་ཕྱིན་ཆད་ལྟ་བ་ན་ག་རྫུ་ན་བཟུང་། སྤྱོད་པ་ཕར་ཕྱིན་དྲུག་ལ་སྤྱོད། ཆོས་སྤྱོད་བཅུ་ཉམས་སུ་བླངས་ཏེ། སྒོམ་པ་ཤེས་རབ་གསུམ་གྱིས་བློ་སྦྱོངས། ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཟུང་སྦྲེལ་གྱིས་སྒོམས་ཞེས་བོད་ཁམས་ཀུན་ལ་དྲིལ་བསྒྲགས་སོ།།

དེ་སྐབས་སྤྱི་ལོ་ ༧༨༩-༨༧༢ བར་དུ་རྒོང་པོ་དེ་མོའི་བྲག་རྐོས་ཡི་གེ་དང་། སྤྱི་ལོ་ 804 བྲག་གཡབ་ར་ལའི་བྲག་རྐོས་ཡི་གེ །སྤྱི་ལོ་ 806 སྐྱེ་ཀྲུ་འབིས་བྲག་བརྐོས་སོགས་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་གལ་ཆེ་རྣམས་རྡོ་ལ་བརྐོས་ནས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་གནས་པའི་བཀའ་དྲིན་བསྐྱངས་སོ།།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༥༤༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༣༨༽ བཙན་པོ་མུ་ནེ་བཙན་པོ།

ལྕགས་གླང་སྤྱི་ལོ་ 761 - 798 AD ས་སྟག་ (འཚོ་ལོ་ 37)མེ་གླང་སྤྱི་ལོ་ 797 - 798 AD ས་སྟག་ (ཁྲི་ལོ་ 1. 75)

ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་། ཡུམ་ཚེ་སྤོང་བཟའ་སྨན་རྒྱལ་ཕྱོང་སྐར་གཉིས་སུ་བལྟམས། དགུང་གྲངས་ ༢༥ ལ་ཡབ་ཀྱི་ཞལ་མཆེམས་ལྟར། ཡབ་ཀྱི་བཙུན་མོ་ཚུང་བ་ཇོ་མོ་ཕོ་ཡོང་བཟའ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། ཟླ་སྨན་པ་བཅུ་པ། སྲས་འབུམ་སེང་གེས་བྱས།

སྤྱི་ལོ་ 797 ལོར་ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྒོམ་སྒྲུབ་ལ་གཞིགས་པར་བཞེས་ནས།

ཆབ་སྲིད་ལྷ་ནེ་བཙན་པོ་ལ་གནང་བར་བཞེད་དེ། བློན་ཆེན་ཞང་ཨུ་རིང་ལ་བསྐོ་བར་དགོངས་ནས། རྒྱལ་པོ་ཡབ་སྲས་དང་། བློན་པོ་ཞང་རྒྱ་ཚ་ལྷ་སྣང་། ཞང་ཨུ་རིང་བཙན་སོགས་བསམ་ཡས་དབུ་རྩེའི་བར་ཁང་གི་ཇ་ཁང་དུ་ཚོགས་འཛོམས་བྱས་པ་ཡུམ་གྱིས་མཐོང་སྟེ། ཆབ་སྲིད་སྣ་ནམ་ལ་སྟེར་ངེས་སྙམས་ཏེ་ཁོང་ཁྲོས་ནས། སྲས་ལྷ་ཏིག་བཙན་པོ་ལ་སྨྲས། ལྷ་སྲས་ཀྱིས་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་ཨུ་རིང་སྒོ་བར་དུ་བཅིར་ནས་ཆུ་གྲི་བརྒྱབས་ནས་བསད། ཡབ་ཀྱིས་ཨུ་རིང་གར་སོང་གསུངས་པར། ལྷ་ཏིག་བཙན་པོས་ཁོང་རྒྱང་རིང་པོར་སོང་ཟེར་ནས་གྲི་ཁྲག་

ཅན་པོར་ནས་བར་ཁང་དུ་བྲོས། བཙན་
པོས་དེར་ཁ་གཡོག་ཡོང་དོགས་ཀྱིས།
མཛངས་བློན་དག་ཚོགས་ནས་གྲོས་བྱས་
ཏེ། བློན་པོ་འགོས་ལ་ཞལ་ལྕེ་བཅས་
བཅུག །དེ་ཞལ་ལྕེ་དགའ་གསུམ་ཞེས།
ཆབ་སྲིད་མུ་ནེ་བཙན་པོ་ལ་མངའ་བཅུག
།སྣ་ནམ་དགའ་བར་མི་སྟོང་བཅལ་ཏེ། ལྷ་
སྲས་མུ་ཏིག་བཙན་པོར་ཤ་ལན་སློག་མི་
དགོས་པར་བྱས། ཞེས་ཉང་རལ་ཆོས་
འབྱུང་ནས་གསུངས་སོ།།

བློན་ཆེན་སྣ་ནམ་ཞང་རྒྱལ་མཚན་ལྷ་
སྣང་གིས་བྱས། (༧༩༨-༧༩༩) དེས་ལོ་
གཅིག་བྱས། ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྐུ་
སྐྱབས་ལ་གཤེགས་པར་བཞེས་ནས། ཆབ་

སྲིད་སྨུ་ནེ་བཙན་པོ་ལ་གནང་། དེས་དགེ་བཅུའི་ཁྲིམས་བཟུང་། ཡབ་རྗེའི་དགོངས་པ་རྫོགས་ཕྱིར། བསམ་ཡས་དང་། ལྷ་ས། ཁྲ་འབྲུག་སོ་སོར། སྡེ་སྣོད་གསུམ་གྱི་མཆོད་སྡེ་བཙུགས། བོད་ཡུལ་དུ་དབུལ་ཕྲུག་ལན་གསུམ་མཉམས། རྒྱལ་སྲིད་ལོ་གཅིག་དང་ཟླ་བརྒྱད་བསྐྱངས་ནས། ཡུམ་ཚེ་སྤོ་བཟས་ཡབ་ཀྱི་བཙུན་མོ་ཚུང་བར་གཅེས་པར་བསྐྱངས་པར་ཕྲག་དོག་དང་། རང་གི་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་འདོད་དོན་མ་གྲུབ་པའི་དབང་གིས། ཞལ་ཟས་ལ་དུག་དྲངས་བཙུག་ནས་བཀྲོངས་སོ།།

དེ་སྐབས་ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། སྲས་སྨུ་ནེ་བཙན་པོས་

རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་མ་ཐག །ཕྱི་ནང་གཉིས་
ཀྱི་དཀའ་རྙོག་ཐོག །རྫ་དྲག་གི་དཀའ་
ངལ་གཅིག་ནི་སྤྱིར་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་
འདས་མཆོད་དེ་བོན་སྲོལ་ལྟར་སྐྱོང་
བཞིན་ཡོད་པའི་སྐོར་དེ་རེད། སྔོན་དུ་
རྒྱལ་བློན་རྣམས་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་
ཁང་མདུན་རྡོ་རིང་ཐོག་ད་ནས་བཟུང་
བོན་སྲོལ་མི་བྱེད་པར་གནའ་སྐྱུལ་ཐོ་
གཙུག་བྱས་ཀྱང་། བཙན་པོ་གདུང་
མཆོད་གཏོང་རྒྱུའི་ཐད་ལ་རྩོད་པ་ཤོར་
ནས། བློན་ཆེན་མཆིམས་བཙན་བཞེར་
ལེགས་གཟིགས་དང་། སྣ་ནམ་རྒྱལ་ཚ་ལྷ་
ནང་། ངན་ལམ་སྟག་སྒྲ་ཀླུ་གོང་སོགས་
ཀྱིས་སྒྲ་གྲུར་ཆེན་པོ་ཕྱུབ་ནས་བོན་པོ་

༡༢༧ བསགས་ནས་བཙན་པོའི་འདད་གཏོང་གྲུབ་བྱས། སྨུ་ནེ་བཙན་པོས་མནལ་ལམ་གྱི་ལུང་བསྒྲངས་ནས་ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་གདུང་མཆོད་ནང་ཆོས་ལྷུར་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་ཞང་བློན་གྱི་མདུན་སར་བཀྲིངས་ནས། པ་གོར་བཻ་རོ་ཙ་ན་དང་། གཡུ་སྒྲ་སྙིང་པོ་སོགས་སྤྱན་དྲངས་ཏེ། རྒྱལ་པོ་གུང་ལ་བཞུགས། བོན་པོ་གཡས་གྲལ་དང་། ཞང་བློན་དག་གཡོན་གྲལ་བྱས་ནས་ཕན་ཚུན་ལོ་རྒྱུས་དང་ལམ་སྲོལ། ཕན་གནོད་སོགས་བགྲང་རེས་བྱས་ནས་རྩོད་པར། མཐར་བཙན་པོས་གདུང་མཆོད་ནང་ཆོས་ལྷུར་གཏོང་བ་བཀའ་བསྐུལ་པར། “མཆིམས་བཙན་

བཞེར་ལེགས་གཟིགས་ན་རེ། བདག་ཅག་གི་མཆེད་གྲོགས་ལྟར་མི་འགྱུར་ན། ཅི་ལེགས་པར་མངའ་གསོལ། ཕོ་བྲང་གི་མདུན་ས་ཡང་བན་དེས་བཟུང་། རྗེའི་ཞབས་ཏོག་ཀྱང་བན་དེས་བྱེད། མཐའི་སོ་ཁ་ཡང་བན་དེས་སྲུངས།” ཟེར་ཏེ་སྨུགས་རྡབ་བྱས་སོང་བས། གཞན་སུས་ཀྱང་མ་སྤོབས་ཏེ་སྨྲ་བར་མ་བྱུང་བ་ལ། སློབ་དཔོན་བཻ་རོ་ཙ་ནས། སྐར་གཉེར་ངེད་རང་བན་དེས་བྱེད། ཅེས་རྡོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་བཞེངས་ནས་བཙན་པོའི་གདུང་མཆོད་བྱས་ལུགས་དབའ་བཞེད་ཡིག་ཆུང་བྲིས་མར་གསལ་ལོ།

ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྐབས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་བླངས་པས་མཚོན། བོད་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མངའ་ཐང་དེ་རི་བོ་མཐོན་མཐིང་རྒྱལ་མོའི་རྩེ་མོར་སོན་པ་ལྟར་མཐོ་ཤོས་སུ་བྱུང་བ་འདི། སྐུ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བར་ཕྱི་དར་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཡང་མེ་གླང་སྤྱི་ལོ་797 ལོར་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྐུ་གདུང་མཆོད་འབུལ་བྱེད་ཚུལ་ནང་པ་གཅིག་པུས་བྱས་པ་འདིས། མི་རབས་ནས་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁང་དང་སྐུ་གཅིགས་བྱས་པའི་བྱས་རྗེས་ཅན་གྱི་མཛངས་བློན་དེ་དག་བློ་ཕམ་དུ་གྱུར་པ། གོང་གི་མཆིམས་བཙན་བཞེར་ལེགས་

གཟིགས་ཀྱི་མཆིད་ནས་རྗོགས་ཐུབ་ལ།
དེ་ལོ་ནས་བཟུང་བོད་བཙན་པོའི་ཆོས་
སྲིད་དང་ཡང་། ཆབ་སྲིད་ནུབ་རིའི་
ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་འགོ་ཚུགས་སོ།།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༥༥༽ སྲུ་རྒྱལ་ ༼༤༠༽ བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན།

བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན།

ཤིང་སྟག་སྤྱི་ལོ་ 774 - 815 AD ཤིང་ལུག་ (འཚོ་ལོ་ 41)ས་སྟག་སྤྱི་ལོ་ 798 - 815 AD ཤིང་ལུག་ (ཁྲི་ལོ་ 17)

ཡབ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་། ཡུམ་ཚེ་སྤོང་བཟའ་གཉིས་སུ་བལྟམས། རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཐང་ལས། གུ་རུ་རིན་པོ་ཆེས་མཚན་མུ་ཏིག་བཙན་པོར་གསོལ། ཡབ་ཀྱིས་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དུ་གསོལ། ནང་བློན་རྣམས་ཀྱིས་མཛིང་གཡོན་སད་ན་ལེགས་སུ་གསོལ། ཞེས་བྱུང་། ལྕམ་འབྲོ་བཟའ་ལྷ་རྒྱལ་མང་མོ་རྗེ་དང་། མཆིམས་རྒྱལ་བཟའ་ལེགས་མོ་བཙན། ཚོག་རོ་བཟའ་བཙན་རྒྱལ་རྣམས་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པར། གདུང་སྲས་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་དང་།

གཙང་མ། ཁུ་དུམ་བཙན། བཙུན་མོ་ཚུང་བ་ལ། ཀླུ་རྗེ་ལྷུན་གྲུབ་དང་། ཁྲི་ཆེ་ལྡེའུ་བཙན་བཅས་ལྷ་འཁྲུངས། བློན་ཆེན་ཞང་འབྲོ་ཁྲི་གཟུ་རམ་ཤགས་ཀྱིས་ལོ་བརྒྱད་བྱས། (༧༩༨-༨༠༤) བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་ ༡༣ ཐོག་ཁྲི་གསོལ་ཞུས། ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་གྱི་ཞལ་སྔ་ནས། "སྐམ་དཀྱིལ་ཆེན་པོས་ནི། ཆོས་སྲིད་ཅེ་ལའང་མཁས་ཤིང་གསལ། བྱམས་པའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས་ནི། ཕྱི་ནང་མེད་པར་ཕྱོགས་བརྒྱད་དུ་ཁྱབ་སྟེ། མཐའ་བཞི་རྒྱལ་པོ་ཀུན་དང་ཡང་། མཐུན་ཅིང་འདུམ་པར་མཛད།" ཅེས་ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་གྱི་རྡོ་རིང་གི་ཡི་གེ་ལས་བྱུང་བས། དེ་སྐབས་

བོད་བཙན་པོའི་སྲིད་རྒྱུས་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་བ་ནི། དམག་འཐབ་མཚམས་འཇོག་བྱས་ནས། ཞི་མཐུན་འདུམ་སྒྲིགས་ཀྱི་ཐབས་རྒྱུས་ལག་བསྟར་མཛད་འགོ་ཚུགས་པ་དེ་ཡིན།

སྤྱི་ལོ་ 812 ལོར་དབུ་རུ་སྟོད་འབྲི་གུང་ཞ་ལྷ་ཁང་དུ་བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་རྡོ་རིང་གཉིས་བསླངས་པའི་ནང་དུ། བན་དེ་བཀའ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཏེ། མྱང་བན་ཏིང་འཛིན་བཟང་པོ་དང་། བན་དེ་ཆེན་པོ་བྲན་ཀ་དཔལ་ཡོན་གཉིས། གཞན་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཞང་བློན་ ༦ ནང་བློན་ ༡༢ ཕྱི་བློན་སོགས་ ༥༩ མཚན་གཞུང་དུ་འཁོད།

སྤྱི་ལོ་ 814 ལོར་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་ཕོ་བྲང་སྐྱིའི་འོན་ཅང་དོ་ན་བཞུགས། སྐོད་སྐད་ཀྱི་དམག་གསར་རྙིང་དང་ཀུན་ཆེན་བཏུས། གར་ལོག་གི་ཕོ་ཉས་ཕྱག་འཚལ། བློན་པོ་ཞང་ཁྲི་གཟུ་རམ་ཤགས་དང་། མང་རྗེ་ལྷ་ལོད་ལ་སོགས་པས་རྒྱ་ལས་གནངས་འཁོར་ཆེན་མང་པོ་བཅད་དེ། ཇ་རྟ་དང་བ་གླང་ཕལ་མོ་ཆེ་ཕྱག་ཏུ་ཕུལ། ཞང་བློན་མན་ཆད་སོ་སོར་བྱ་དགའ་བསྩལ།” ཞེས་ཁྲི་ལྡེའི་བཀའ་གཙིགས་མཐིང་ཤོག་ཐོག་གསེར་ཡིག་བྲིས་ནས། འཕྲ་སྨྱིན་གྱི་སྒྲོམ་བུར་བསྩལ་ནས། བསམ་ཡས་ལྷུན་གྱིས་འགྲུབ་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བཞག་པ་ལས་

གསུངས།

ལོ་དེར་རྗེ་བློན་མན་ཆད་ཀྱི་མནའ་བོར་བའི་བཀའ་གཙིགས་མཛད་དོན། "ཡབ་མེས་དབོན་སྲས་གང་གི་རིང་ལ་ཡང་ཐུང་སྟི། དཀོན་ཅོག་གསུམ་གྱི་རྐྱེན་བཅད་པའི་རྣམས་ཀྱང་། མ་དམས་མ་ཞིག་པའི་ཆོས་སུ་མི་བྱ་རེ།" ཞེས་མནའ་ཚིགས་སུ་གཏོགས་པའི་མཚན་ཐོ་གཤམ་གསལ།

ཇོ་མོ་མཆེད་བྲོ་བསྐྱལད་པ། ཇོ་མོ་འབྲོ་བཟའ་ཁྲི་མོ་ལེགས། ཇོ་མོ་མཆིམས་རྒྱལ་བཟའ་ལེགས་མོ་བཙན། ཇོ་མོ་ཚོག་རོ་བཟའ་བཙན་རྒྱལ་གསུམ།

རྒྱལ་ཕྲན་གྱི་གྲལ་དུ། དབོན་འ་ཞ་རྗེ་དུད་

ཀྱི་བྱུལ་ཞི་ཁྱུད་བོར་མ་ག་ཙོ་གོ་གན། ཀོང་དཀར་པོ་མང་པོ་རྗེ། སྤྱང་བཙུན་ཁྲི་པོ་གསུམ།

བན་དེ་བཀའ་ཆེན་ལ་གཏོགས་པ། བན་དེ་བྲན་ཀ་ཡོན་ཏན། བན་དེ་སྤྱང་ཏིང་འཛིན་བཟང་པོ་གཉིས།

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བློན་པོ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ། བློན་ཆེན་ཞང་འབྲོ་ཁྲི་གཟུ་རམ་ཤགས། ཞང་མཆིམས་རྒྱལ་བཙན་བཞེར་ལེགས་གཟིགས། དབས་བློན་མང་པོ་རྗེ་ལྷ་ལོད། དབས་བློན་ཁྲི་སུམ་བཞེར་མདོ་བཙན། ཞང་མཆིམས་རྒྱལ་ལྷ་བཞེར་ནེ་ཤགས། སྣངས་བློན་ཁྲི་སུམ་རྗེ་སྟེག་ལྷ་བཙས་ ༧ དང་།

ནང་བློན་ཞང་སྣ་ནམ་ཁྲི་སྒྲ་རྒྱལ་སོགས། ༡༢ དང་། བློན་པོ་སྣམ་ཕྱི་པ། ༡༤ དང་། དབང་པོ་དང་། དམག་དཔོན། ཕྱི་བློན་བསྐོས། ༣༥ བྱུང་འདུག །

བཙན་པོ་འདིའི་སྐབས་སུ་ཡིག་གེ་མཁས་པ་ཡོན་ཏན་ཞེས་པས། རྗེ་ལ་ཡི་གེའི་སྟངས་སུ་ཞུས་བས། ཉ་ལྟོ་དཀར་ཆུ་ནས་བཏོན་པ་འདྲ་བ་ཞིག་བྱུང་། དེ་བཞིན་གྲ་ཞོད་གཉིས་བྱ་བ། ཡིག་གཟུགས་སེང་གེ་གནམ་མཆོངས་བྱ་བ་དང་། སུ་རིག་སྟར་ལ་རྒྱུས་པ་འདྲ་ཞེས་པ་བྱུང་བས། ཡི་གེའི་དཔེ་གཅིག་ཞ་ལྷ་ཁང་གི་རྡོ་རིང་འགྲམ་དུ་བཏབ་ནས་བཞག །དེ་སྐབས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་འགྱུར་རོ་ཅོག་ལ་རྒྱལ་

པོས་བཀའ་བཅད་རིམ་པ་གསུམ་བྱུང་སྟེ། བཀའ་བཅད་དང་པོ་ཁྲི་སྲོང་སྡེ་བཙན་གྱི་སྐུ་ཚེའི་སྐད་ཚམ་ལ་བྱུང་སྟེ། "འབྲོ་ཀ་བ་དཔལ་བརྩེགས་དང་། ཅོག་རོ་ཀླུ་ཡི་རྒྱལ་མཚན། སྣ་ནམ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་གསུམ་ལ་བཀའ་བསྩལ་ནས། མ་འགྱུར་བ་དང་མ་གྲགས་གཉིས། འགྱུར་ཆད་པ་དང་ལྷག་པ་གཉིས། འགྱུར་ལོག་པ་དང་འཁྲུགས་པ་གཉིས། འགྱུར་དམན་པ་དང་འགྱུར་གཙོང་གཉིས་བཅས། འགྱུར་སྐྱོན་བརྒྱད་ཀྱི་ཆ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་བྱས་ནས་འགྱུར་ཐམས་ཅད་དག་པར་བྱས།" ཞེས་བྱུང་།

བཀའ་བཅད་གཉིས་པ། སྒྲ་སྦྱོར་བམ་པོ

གཉིས་པ་ཞེས་པ། སྤྱི་ལོ་ 814 ལོར་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་སྐབས། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་། སུ་རེནྡྲ་བོ་དྷི་དང་། དཱ་ན་ཤཱི་ལ་སོགས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙྪ་བ་རཏྣ་རཀྵི་ཏ་དང་། ཛྙཱ་ན་ཤཱི་ལ་དང་། ཛ་ཡ་རཀྵི་ཏ་ལ་སོགས་ལོ་ཙཱ་བ་རྣམས་ཀྱིས། སྐད་ཀྱི་འགྱུར་ཐམས་ཅད་ལ་ཞུས་དག་མཛད། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ། གཞུང་ཚད་རྣམས་ལ་བམ་གྲངས་ངེས་གཏན་བཟོས་ནས། དཀར་ཆག་ཕོ་བྲང་ལྡན་དཀར་མ་དང་། མཆིམས་ཕུ་མ་དང་། འཕང་ཐང་མ་གསུམ་བཏབ་པ་མ་ཟད། སྒྲ་སྦྱོར་བམ་པོ་གཉིས་པ་བརྩམས་ནས། སྒྲ་གཞུང་དང་

མཐུན་པ་དང་། ཆོས་གཞུང་དང་མི་འགལ་བ། བོད་མིས་གོ་བདེ་བ་གསུམ་རྩ་འཛིན་མཛད།

བཀའ་བཅད་གསུམ་པ་ལོ་ཙཱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོས་(༩༥༨-༡༠༥༥)དབུ་མཛད་དེ། སྔ་འགྱུར་བརྡ་རྙིང་རྣམས་སྐད་གསར་པ་དང་བསྟུན་ནས་དག་བཅོས་མཛད་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པར་བཀའ་བཅད་གསུམ་པར་གྲགས་སོ།

གཞན་ཡང་བཀའི་ཡིག་རྙིས་ཆེ་ཆུང་དང་། བཀའི་ཐང་ཡིག་ཆེ་ཆུང་སོགས་བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་ཡིག་ཚགས་མང་པོ་དང་། རྒྱལ་རབས་རྒྱུད་པ་དང་། ཞུགས་པ། ཟིངས་པོ་ཅན། ཡུན་པོ་ལ་སོགས་པ་མང་

དུ་བྱུང་། ཡིག་མཁན་དང་། སྒྲ་སྒྱུར་བ་རྣམས་ལ་བཙན་པོས་བཀུར་བཟོད་ཚད་མེད་གནང་ངོ་།།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༥༦ སྐུ་རྒྱལ་ (༤༧) བཙན་པོ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན།

བཙན་པོ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན།

ཆུ་རྟ་སྤྱི་ལོ་ 802 - 841 AD ལྕགས་བྱ་ (འཚོ་ལོ་ 39)ཤིང་ལུག་སྤྱི་ལོ་ 815 - 841 AD ལྕགས་བྱ་ (ཁྲི་ལོ་ 26)

ཡབ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་ལྷ་རྒྱལ་མང་པོ་རྗེ་གཉིས་སུ་བལྟམས། དབུ་སྐྲ་ལན་བུར་བཞག་པས། མཚན་ལ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ཞེས་གྲགས་པ་བྱུང་། བཙུན་མོ་ཅོག་རོ་བཟའ་དཔལ་དང་། མཆིམས་བཟའ་ཁྱུང་དཀར་མ། སྣ་ནམ་བཟའ་མང་རྗེ་དང་། ཆོས་སྲོང་བཟའ་ལྷུན་གྱི་བུ་མོ། ལྷ་ལུང་མེ་ཏོག་བཅས་སྤྲ་རྗེས་སུ་ཁབ་ཏུ་བཞེས། བོད་ཆེན་པོའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་དབང་ཞིང་། ཆབ་སྲིད་འཛིན་པ་བན་དེ་བཀའ་ཆེན་

གཉིས་ཏེ། མྱང་བན་ཏིང་འཛིན་བཟང་པོ་དང་། བན་དེ་ཆེན་པོ་བྲན་ཀ་དཔལ་ཡོན་གཉིས་ཀྱིས་དབུ་མཛད་དེ། བློན་ཆེན་འབྲོ་ཁྲི་སུམ་རྗེ་སྟག་སྣང་གིས་བློན་ཆེན་བྱས། (༨༡༥-༨༤༡) གཞན་ཡང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཞང་བློན་དང་ནང་བློན། སྣམ་ཕྱི་པ་དང་ཕྱི་བློན་སོགས་གོང་གསལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབུ་ཆེན་དག་གིས་བསྐྱངས། ཟླ་སྨན་པ་བཅུ་གཅིག་པ། སྲས་སྲ་བྱུའམ། གཡུ་ཐོག་འགྲོ་མགོན་ཞུ་བས་མཛད།

རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་རབས་ཐང་དེབ་རྙིང་མའི་ནང་གསལ། “སྤྱི་ལོ་ 819 ལོའི་ཟླ་ ༧ པོར་ཁོ་བོས་རྒྱལ་ཕྲན་ཁག་ལ་བཀའ་

ལུང་སྟོགས་པ་འདི་ལྟར། "ངེད་ཀྱིས་ཁོ་ཚོ་ལ་ཡིད་རྟོན་པ་ཡིན་ཏེ། བོད་ཀྱིས་ངེད་ལ་སྐྱེས་ཕུལ་ནས་ལོ་མང་འགོར། བར་དུ་འཁྲུགས་རྐྱེན་བསླངས་ཀྱང་ངེད་ཀྱིས་བཟོད་སྒོམ་བྱེད་ཚོག །ངེད་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར་དྲིན་བསྐྱངས་ན། ཁོང་ཚོས་ཀྱང་བསམ་བློ་ཞིག་གཏོང་ངེས་རེད། ཁོང་ཚོས་རིན་པོ་ཆེ་ཕུལ་བ་རྒྱུན་མ་ཆད་ལ། ངེད་ཀྱིས་སྐྱེས་ལན་བསྐུལ་པའང་མི་ཉུང་། ད་ལམ་བོད་ཀྱི་ཕོ་ཉས་བཙན་པོའི་བཀའ་ཡིག་འཁྱེར་ནས་འདུམ་བྱེད་དུ་སླེབས། ངེད་ཀྱིས་ཕོ་བྲང་དུ་མཇལ་འཕྲད་བྱས་པ་མ་ཟད། ཁོང་ཚོ་མགྲོན་ཁང་དུ་བཞག །སྐྱེ་ལེན་ཡང་མི་དམན་པ་

བྱས་ནས་རྒྱ་ནོར་གྱི་སྐྱེས་བསྐུལ། ཡིག་ལན་ཞིག་ཀྱང་བྲིས་ཡོད། ཕོ་ཉ་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་རྒྱ་ཟེར་ནས་ཉིན་བཅུ་མ་སོང་བར། བོད་དམག་གློག་ཚང་བརྫོལ་བ་ལྟར་ངེད་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་དམག་བྱས། ཧེ་ཆུའི་河曲རྒྱུད་དུ་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས།” ཞེས་དང་།

ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཟླ་བ་༤ པའི་ནང་། བོད་དམག་གིས་ཆིན་གྲིག་གི་ཧྥིང་ཆུ་慶州方渠བྱ་བར་སྐར་བཏབ། ཟླ་བ་ ༡༠ པར་བོད་ཀྱི་ཅེ་ཏུའུ་ཧྲེའི་གོ་གནས་ཡོད་པ། སློན་ཟན་མོ་བྱ་བ་དང་། སློན་ཆེན་ཞང་ཐར་བཟང་། ཀྱང་ཧྲེའི་གོ་གནས་ཡོད་པ། ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་བཙས་ཀྱིས་།

དམག་ཁྲི་ཚོ་བཅོ་ལྔ་སྐོར་ཁྲིད་དེ། ཡན་ཀྱོའུ་鹽州 ཕྱི་སྐོར་ནང་སྐོར་བྱས། མི་ཉག་གི་ཁྲི་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་། ར་ལུག་དེད་ནས་བོད་ལ་དམག་རོགས་བྱེད་དུ་འོང་། ཉིན་སུམ་བཅུའི་རིང་ལ། བོད་ཀྱིས་སྐས་དང་། སྒྲོགས་འཁོར་སོགས་བཀོལ་ཏེ། ཕྱོགས་བཞི་ནས་ཚུར་རྒོལ་བྱས་པར། མཁར་དེ་ཐེངས་འགའ་གཏོར་ཉེན་བྱུང་། འཐབ་རེས་བྱས་ནས་བོད་དམག་ཆིག་ཁྲི་ལྷག་བསད། དེ་ལྟར་འཐབ་རེས་བྱས་ནས་ཉིན་ ༢༧ རྗེས་བོད་དམག་རྣམས་ཕྱིར་ལོག” ཅེས་བྱུང་།

གསུང་རབ་ཆོས་འབྱུང་དུ། “དེ་དུས་རྒྱའི་ཏ་ཤང་དང་། གྱང་ཚུང་དང་། ལྷང་ལ་

མང་པོ་དང་། བོད་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་འདུས་ནས། ཡོང་རྣམས་ཀྱིས་བར་དང་དཔང་པོ་མཛད་ནས། དཔོན་ཞང་བསྡུམས་པར་མཛད་དོ། རྒྱའི་གོང་བུ་རྨེ་ཙུར་རྒྱའི་གཙུག་ལག་ཁང་གཅིག་དང་། བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་གཅིག་(དབྱར་མོ་ཐང་གི་གཡུ་ཚལ་)བཅས་གཉིས་བཞེངས་སོ། གཞན་ཡང་ལྷ་ཁང་མང་པོ་བཞེངས་ཏེ། དེང་བར་དུས་ལ་བཙན་པོ་དཔོན་ཞང་། གནམ་ལ་ཉི་ཟླ་གཉིས་ལས་མེད་དོ་བར་གླེང་ནས། ཕ་བོང་ལ་ཉི་ཟླའི་གཟུགས་བྱས་པ་འདི། ཙོང་ཀའི་མཚོ་སྔོན་གྱི་ཤར་ལྷོར་ཡོད། གོང་བུ་རྨེ་ཙུ་ཡན་ཆད་དུ་རྒྱའི་དམག་མི་

ཡོང་བ་དང་། དེ་མན་ཆད་དུ་བོད་ཀྱིས་དམག་མི་འདྲེན་པ་མཉམ་བྱས་སོ། དེ་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ཡིན་ནོ། དཔང་པོར་ལྷ་གཞན་ཀླུ་གཞན་མང་པོ་བཞུགས།” ཅེས་ཀྱང་བྱུང་ངོ་།

དེར་ཚོང་ཁའི་ཡུལ། དབྱར་མོ་ཐང་延平门གི་གཡུ་ཚལ་དུ་སྤྱི་ལོ་ 820 ལོའི་ཟླ་ 7 པོ་ནས་སྤྱི་ལོ་ 822 ལོའི་ཟླ་ 7 བར་ལོ་གཉིས་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་གསུམ་ཞེས་རྒྱ་ནག་དང་། བོད། དྲུ་གུ་གསུམ་འཛལ་འདུམ་མཛད་པར་བཞེད་དེ། བློན་ཆེན་ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་དང་། ཆེན་པོ་ཞང་ལྷ་བཟང་ལ་སོགས་པས་སྲིགས་བཤགས་དགེ་རྩ་བསྒྲོ་བ། བཙན་པོའི་སྐུ་ཚེ་བརྟན་

ཆེད་གཙིགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། བཙན་པོ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་དང་། བློན་ཆེན་ཁག །ཁྲིམས་ཆེན་མོ། མདོ་ཁམས་ཀྱི་དབང་པོ་ཁག །བདེ་བློན་རྣམ་པ་དང་། མཁར་བཙན་ཁྲིམ་ཆེན་མོ། ཀྭ་ཙུའི་ཁྲིམ་ཆེན་པོ། ཕྱུགས་མཚམས་ཀྱི་སྟོང་དཔོན་འཁོར་བཅས། འབྲོམ་སྲེ་སྲེ་ཞང་བཙན་ཞུར་སོ་སོ་ནས་གཙིགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྨོན་ལམ་ཡིག་གེར་བཏབ་པོ།།

ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྨོན་ལམ་ནང་། “ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བློན་ཆེན་པོ་ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་དང་། ཆེན་པོ་ཞང་ལྷ་བཟང་གིས་མཛངས་ཀྱི་ཕྱུལ་དུ་བྱུང་བས་ནི། ཡིད་

བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་དང་འདྲ།
དཔའ་བའི་ལས་བོར་བ་ནི། ཀྱི་དྲུག་ལ་
སོགས་པ་རང་རང་གི་ང་རྒྱལ་སྙེམས་པ་
རྣམས་ཀྱང་། དྲག་ཐལ་གྱིས་དམིགས་སུ་
བབ་པའི་དགྲ་ཆོས་ཀྱིས་དཔའ་བཀོང་།
བྱིན་བགྲལ་ཏེ་གཡོ་རྒྱུའི་ཁུང་ནི་བསྒུབས།
དགྲ་ཆོས་ཀྱི་མཚོན་ཆ་ནི་བསྣུལ། གནའི་
ཆོས་ཆེན་པོས་ནི་བསྡུད།” ཞེས་སོགས་
བྱུང་།

ཁྲིམ་ཆེན་པོའི་སློན་ལམ་ནང་། “མི་རྗེ་
ལྷས་མཛད་པས་ཐུགས་ལ་འཕྲུལ་མངའ།
ལྷའི་ཆོས་གཙུག་ལག་བཟང་པོ་རྒྱས་པར་
མཛད་པའི་ཐུགས་རྗེས། གནམ་མཐའ་
འོག་ཀུན་ཏུ་ཡང་ཁྱབ། དབུ་རྙོག་བཙན།

མངའ་ཐང་ཆེ་བའི་བྱིན་གྱིས་ནི། སྨོན་ཆེན་འཕགས་པ་དང་ལྡན་པ་རྗེ་སྨོན་འཕྲུལ་གྱིས་ཉེ་འོག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་རྒྱ་དྲུག་ལ་སོགས་པ་བཀའ་འོག་ཏུ་དུས་གཅིག་ཏུ་འདུས་ཏེ། མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་ཆེན་པོ་བཅས་ཏེ། བོད་འབངས་མགོ་ནག་པོ་མཐའ་ཡུན་དུ་བདེ་སྐྱིད་པར་གནང་བའི་བཀའ་དྲིན་བསྟལ།”སོགས་བྱུང་།

ཡང་འབྲོམ་སྟེ་སྟེ་བཙན་ཞུར་གྱི་སྨོན་ལམ་ནང་། “རྗེ་བླ་ན་བཞུགས་པ་ནི་ལྷ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྨོན་པོ་ནི་འཕྲུལ། རྗེ་སྨོན་ལྷ་འཕྲུལ་གྱིས་གནམ་རལ་བ་ནི། ལྷའི་བྱིན་གྱིས་དྲུབས། ས་གས་པ་ནི་སྨོན་པོའི་

ཧླབས་ཀྱིས་བཅོམས་ཏེ། གནམ་ས་ནི་ཡིད་སྨྲར། དགྲ་ཟིན་ནི་མཇལ་དུམ་ནས། མཐའ་ནས་ནི་དགྲ་མི་སྤྱོ། བྱང་ནས་ནི་གཡག་སྒྲོ་རྫུངས། བོད་འབངས་ཡོངས་བདེ་སྐྱིད་པ་འབའ་ཞིག་དུ་མ་བས་ཏེ། ཉི་འོག་གི་རྒྱལ་ཁམས་ན། རྒྱལ་ཕྲན་མཆིས་པ་རྣམས། སེམས་མི་བདེ་ཞིང་། སྲིད་ཤོར་དུ་དོགས་པ་རྣམས་ཀྱང་། སྲིད་ལ་མི་དབབ་ཅིང་སེམས་བདེ་བ་ཡང་། རྗེ་བློན་ལྷ་འཕྲུལ་གྱི་སྐུ་ཡོན། འདི་འདྲ་བ་བཀའ་དྲིན་བསྐུལ་ནས། བོད་ཁམས་ཡོངས་སུ་བདེ་བའི་དུས་ནི་ཉི་མ་བཞིན་དུ་ཤར། མེ་ཏོག་བཞིན་དུ་རྒྱས་ནས། ཡུལ་བཀྲ་ཤིས་དབྱར་མོ་ཐང་། དེ་ག་གཡུ་ཚལ་དུ་བློན་

ཆེན་ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་དང་། ཆེན་པོ་ཞང་ལྷ་བཟང་དང་། བཀའ་འཁོར་དང་བདག་ཅག་ལ་སོགས་པས་གཙུག་ལག་ཁང་བརྩིགས། །དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་བཙུགས། རྐྱེན་དང་སྦྱར་བའི་ཡོན་གྱིས། རྗེ་ལྷ་སྲས་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་སྐུ་ཚེ་རིང་། དབུ་རྨོག་བརྩན་པ་དང་། བློན་ཆེན་ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་དང་། ཆེན་པོ་ཞང་ལྷ་བཟང་དགོངས་སོ་ཅོག་མཐར་ཕྱིན་པ་དང་། སྐུ་ཚེ་རིང་བ་དང་། བོད་རྗེ་བློན་གྱི་གཙུག་ལག་ཉི་མ་དང་འདྲ་བར་ནམ་ཞར་མི་འགྱུར་བ་དང་། གཅིགས་བརྟན་པ་དང་། བདག་ཅག་ལ་སོགས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཚེ་རབས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་པ་བྱང་སྟེ། བླ་ན་

མེད་པ་ལྷ་ཡི་ཡང་ལྷ། སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་བྱམས་པའི་འཁོར་དུ་སྐྱེ་བར་ཤོག །” ཅེས་བྱུང་ངོ་། །

ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ངོས། ཇོ་བོའི་དབུ་སྐྲ་ཟེར་བ་སྤྱར་རྒྱལ་ལྗང་གི་འཁྲིས་སུ་བཙུགས་པའི་དབོན་ཞང་རྡོ་རིང་ངམ། ཐང་བོད་ཀྱི་མཇལ་འདུམ་གྱི་རྡོ་རིང་དེ་སྤྱི་ལོ་ 823 ལོར་དངོས་སུ་བཙུགས་ཏེ། དེའི་ནང་དོན་གཙོ་གནད་ནི།

(བོད་རྒྱ་གཉིས། །ད་ལྟར་དུ་མངའ་བའི་ཡུལ་དང་མཚམས་སྲུང་ཞིང་། །དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། །ནུབ་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་ཡང་

དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། །དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དཀར་སྐྱི་འཐབ། །དམག་སྐྱི་དྲང་། ཡུལ་སྐྱི་རྣམ། །ཡིད་མ་ཆེས་པ་ཞིག་ཡོད་ན། །སྐྱི་བཟུང་ཞིང་གཏམ་དྲིས་ཏེ། །བརྫངས་ནས་ཕྱིར་གཏང་ངོ་། །ད་ཆབ་སྲིད་གཅིག་ཚོང་། །མཇལ་དུམ་ཆེན་པོ་འདི་ལྟར་མཛད་པས། །དབོན་ཞང་དགྱེས་པའི་བཀའ་ཁྲིནད་སྣན་པས་ཀྱང་འདྲུལ་དགོས་ཏེ། །

ཕན་ཚུན་གྱི་ཕོ་ཉ་འདོང་བ་ཡང་། །ལམ་ཉེང་པར་བྱུང་ནས། །སྔ་ལུགས་བཞིན་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་བར། །ཚོང་ཀུན་ཡོག་ཏ་བརྗེས་ལ། །སྐྱེ་གཞུང་ཆེག་དུ་རྒྱ་དང་ཕྲད་པ་མན་ཅད་ནི་རྒྱས་ཕུ་དུད་བྱ། །ཚོང་ཤུ་

རྒྱུན་དུ་བོད་དང་ཕྲད་པ་ཡན་ཅད་ནི་
བོད་ཀྱིས་ཕུ་དུད་བྱ་སྟེ། །དབོན་ཞང་ཉེ་
ཞིང་གཉེན་པའི་ཚུལ་བཞིན་དུ། །སྲི་ཞུ་
དང་བཀུར་སྟིའི་ལུགས་ཡོད་པར་སྤྱར་
ཏེ། །ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་དུད་རྟུལ་ནི་
མི་སྣང་། །གློ་བུར་དུ་སྡང་བ་དང་དགྲའི་
མིང་ནི་མི་གྲག་སྟེ་ས་མཚམས་སྲུང་བའི་
མི་ཡན་ཅད་ཀྱང་དོགས་ཤིང་འཛེགས་
པ་མེད་པར་ས་ས་མལ་མལ་ན་བག་
བརྐྱང་སྟེ། །བདེ་བར་འཁོད་ཅིང་། །སྐྱིད་
པའི་བཀའ་དྲིན་ནི་རབས་ཁྲིའི་བར་དུ་
ཐོབ། །སྙན་པའི་སྒྲ་སྐད་ནི་ གཉི་ཟླས་
སླེབས་སོ་ཆོག་ཏུ་ཁྱབ་སྟེ། །བོད་བོད་ཡུལ་
ན་སྐྱིད་རྒྱ་རྒྱ་ཡུལ་ན་སྐྱིད་པའི་སྲིད་ཆེན་

པོ་སྤྲར་ནས་གཙོགས་བཅས་པ་འདྲི །
ནམ་ཞར་སྒྲོ་འགྱུར་བར།།) ཞེས་འཁོད་
ཡོད། ཇོ་རིང་བསླངས་པའི་ས་གནས་
དང་དུས་ཚིགས་སྐོར་ལ་ཇོ་རིང་ངོས་སུ་
ཁ་གསལ་བཀོད་པ་གཤམ་གསལ།
(བོད་རྒྱ་གཉིས། །རབས་ཁྲིར་བདེ་སྐྱིད་
པའི་མཇལ་དུམ་ཆེན་པོ་མཛད་ནས་རྒྱ་
ཡུལ་ནི། །ཀེང་ཤིའི་ནུབ་ཕྱོགས་ཤིག་སང་
ཤིའི་ཇུང་དུ། །བོད་ཆེན་པོའི་ལོའི་སྒྲིང་ནི་
སྐྱིད་རྟག་ལོ་བདུན། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལོ་སྒྲིང་
ནི། །ཅང་ཀེང་ལོ་དང་པོ་ལྕགས་མོ་གླང་
གི་ལོའི། (སྤྱི་ལོ་ 822) དགུན་ཟླ་ར་བ་
ཚེས་བཅུ་ལ་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་
ནས། །རྒྱ་ཡིས་གཙོགས་བཟུང་ངོ་།།

བོད་ཡུལ་དུ་ནི། །ཕོ་བྲང་ལྷ་སའི་ཤར་ཕྱོགས་སྦྲ་སྡོད་ཚལ་དུ། །བོད་ཆེན་པོའི་ལོའི་སྒྲིང་སྐྱིད་རྟག་ལོ་བརྒྱད།། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལོའི་སྒྲིང་ཅང་ཀང་ལོ་གཉིས། །ཆུ་ཕོ་སྟག་གི་ལོ་(སྤྱི་ལོ་ 823)དབྱར་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཚེས་དྲུག་ལ། །དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཛོགས་ཏེ། །བོད་ཀྱི་གཙིགས་བཟུང་ངོ་། །གཙིགས་ཀྱི་མདོ་རྗེ་རིངས་ལ་བྲིས་པ་འདི་ཡང་། །བོད་ཆེན་པོའི་ལོའི་སྒྲིང་སྐྱིད་རྟག་ལོ་དགུ། རྒྱ་ཆེན་པོའི་ལོའི་སྒྲིང་ཅང་ཀང་ལོ་གསུམ། །ཆུ་མོ་ཡོས་བུ་ལོའི་(824) དཔྱིད་ཟླ་འབྲིང་པོ་ཚེས་བཅུ་བཞི་ལ། །རྗེ་རིངས་ལ་ཡི་གེ་བྲིས་སོ། །རྗེ་རིངས་འདི་འདྲི་བའི་སྐྱུན་ཡང་། །རྒྱའི་ཕོ་ཉ་

ཐབས། །འགུ་ཤེཙུ་ཞང་ཤེང་ཡོད་པ། །ངོ་ཙེའི་དང་། ཐབས་ཙན་ཤན་དེ་བླུ་ཡོད་པ། ཀླུ་ལ་སྐོགས་པས་བྱས་སོ། །གཙིགས་ཀྱི་མདོ་རྗེ་རིངས་ལ་བྲིས་པ་འདི་དང་འདྲ་བ་གཅིག། རྒྱའི་ཡུལ་ཀིང་ཤོར་ཡང་གཙུགས་སོ།།)

ཐང་བོད་མཇལ་འདུམ་གྱི་བཀའ་གཙིགས་འདིའི་ནང་དུ་བཞུགས་མཁན་གཙོ་བོ། (བོད་ཆེན་པོའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་དབང་ཞིང་ཆབ་སྲིད་འཛིན་པ་བན་དེ་ཆེན་པོ་དཔལ་ཆེན་པོ་ཡོན་ཏན་དང་། དམག་གོ་ཚོད་ཀྱི་བློན་ཞང་ཁྲི་སུམ་རྗེ་སྤེག་ལྷ། ༄། །བློན་ཆེན་པོ་བློན་ལྷོ།××༄། །གུང་བློན་ཆེན་པོ་དཔོན་དམག་

××××བཟང་× ༄། །ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློན་པོ་ཆེན་པོ་སློན་རྒྱལ་ཁྲི་མདོ་གཟིགས། ། ××××གཙོས་པའི་སློན་ཆེ་ཁྲ་ ༢༠ དང་། རྒྱ་ཆེན་པོའི་སློན་པོ་ཆེ་ཁྲ་མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་འཛིན་པ་ལ་གཏོགས་པའི་ཐབས་དང་མིང་རུས་སུ། ཇིང་འགི་དའི་ཕུ་ཞིའུ་སྨུན་ཧ་ཤི་ལང་གི་ཐབས་ཡོད་པ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་××༄། །×××དའི་ཕུ་ཞིའུ་ཙུན་ཤུ་ཞི་ལང་གི་ཐབས་ཡོད་པ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་×××× ༄། །ཐའི་ཙུང་དའི་ཕུ་ཙུང་ཤུ་ཤི་ལང་གི་ཐབས་ཡོད་པ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་ཝ་ཕ། ། ༄། །ཙུང་དའི་ཕུ་ཞིའུ་ཞང་ཤུ་ཧོ་སློ་ཞི་ལང་གི་

ཐབས་ཡོད་པ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་ དོ་འགྲན་ང་།། ༄། །རྩེང་འགྲོ་དའི་ཕྲུ་པེང་བོ་ཞང་ཤྲུ་ཐབས་ཡོད་པ་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་སེའུ་འབྲེན།) སོགས་ཁྲིན་བསྒོམས། ༢༠ བཅས་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་དོ།

སྤྱི་ལོ་ 822 ལོར་རྒྱའི་ཡུལ་རྒྱལ་ས་ཀེང་ཤིར་བཙུག་པའི་རྡོ་རིང་ནང་རྒྱ་ནག་གི་བློན་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་མིང་རྟགས་སྟེང་དུ་བྲིས་ཏེ། འོག་ཏུ་བོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་མི་རྟགས་བཀོད་ཡོད་པ་དང་། ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་དུ་བཙུགས་པའི་རྡོ་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་མི་རྟགས་མགོ་སྟོད་དུ་བཀོད་དེ། རྒྱ་ནག་གི་

བློན་ཆེན་རྣམས་ཀྱི་མིང་རྟགས་དེའི་འོག་ཏུ་བཀོད་དོ།།

ར་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ངོས་ཁ་རྒྱུན་དུ་ཇོ་བོའི་དབུ་སྐྲ་ཞེས་པའི་ལྕང་སྡོང་འོག་ཏུ་སྤྱི་ལོ་༨༢༢ལོར་བསླངས་པའི་བོད་རྒྱ་ཞི་མོལ་མཛའ་འབྲེལ་འཆིང་ཡིག་བོད་རྒྱ་ཤར་སྦྱར་གྱི་རྡོ་རིང་། དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་ཞབས་པ་རི་ཚར་ཊེ་སེན་ནས་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠པའི་ལོར་བླངས།

བཙན་པོའི་གདུང་རབས་ ༥༧༽ སྤུ་རྒྱལ་ ༼༤༢༽ ཝུ་དུམ་བཙན་པོ།

ཤིང་ལུག་སྐྱེ་ལོ་ 815 - 842 AD ཆུ་ཁྱི་ (འཚོ་ལོ་ 27)ལྕགས་བྱ་སྐྱེ་ལོ་ 841 - 842 AD ཆུ་ཁྱི་ (ཁྲི་ལོ་ 1)

སྤུ་རྒྱལ་མཐའ་མ་བཙན་པོ་ལྷ་སྲས་དར་མ་འམ། གླང་དར་མ་འདི། ཡབ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་དང་། ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་ལྷ་རྒྱལ་མང་མོ་རྗེ་གཉིས་སུ་བལྟམས། བློན་ཆེན་དབས་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སྟག་སྣས་བྱས། (༨༤༧-༨༤༣) དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ནི་དབས་ཁྲོམ་བཞེར་ཡིན། བཙུན་མོ་བགྲེས་པ་སྣ་ནམ་བཟའ་དང་། གཞོན་པ་ཚེས་སྤོང་བཟའ་གཉིས་ཁབ་ཏུ་བཞེས། རྒྱལ་

པོའི་བླ་སྨན་པ་གཡུ་ཐོག་འགྲོ་མགོན་ཞུ་བས་བྱས། བཙུན་མོ་ཆེ་བ་ཚེས་སྤོང་བཟའ་ལ་གདུང་སྲས་གནམ་ལྡེ་འོད་སྲུང་འཁྲུངས་ཤིང་། བཙུན་མོ་ཆུང་བ་སྣ་ནམ་བཟའ་ལ་ཁྲི་ལྡེ་ཡུམ་བརྟན་གཉིས་འཁྲུངས་སོ།།

བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་རྒྱལ་རབས་ཕལ་ཆེ་བར་རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མ་དེ་མགོ་ལ་རྭ་ཅོ་ཡོད་པ་དང་། བདུད་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་ཡིན་པ་རྒྱ་ཁ་གཅིག་གཅོད་དེ་ལྟར་ཡང་། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་མཁས་པ་དགའ་བྱེད་ལས།

"གཅེན་དར་མས་འབྲི་ལྷ་ཁང་དང་།
དེའི་བཙུན་མོ་བཙན་མོ་འཕན་གྱིས།
ཡར་ལུང་དཔག་བསམ་ལྗོན་ཤིང་དང་།

ཕུག་མོ་ཆེའི་ལྷ་ཁང་བཞེངས།” ཞེས་བྱུང་བ་དང་།

ཡང་ཏུང་ཧོང་གི་ཡིག་རྙིང་ནང་དུ། བཙན་པོ་ཁྲི་དུན་བརྟན་ནམ། གླང་དར་མའི་སྨོན་ལམ་ནང་། “བཙན་པོ་ཁྲི་དུན་བརྟན་གྱི་ཞལ་སྔ་ནས་ཀྱང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་མར་མེ་ཁ་མང་པོ་ཕུལ་བ་ཡང་། ཀོང་བུ་ནི་སྟོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ཙམ་དུ་གྱུར།” ཅེས་དང་། “ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་བྱང་སྟེ། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་ཆེན་པོ་དང་ལྡན་པར་སྨོན་ནོ།” ཞེས་དང་། “ཚེའི་བར་ཆད་བགེགས་དང་བྲལ་ཏེ། ཚེ་ལ་དབང་ཐོབ་པར་སྨོན་ནོ། གཙུག་ལག་

ཁང་དང་མཆོད་རྟེན་གསར་དུ་བརྩིགས་ཤིང་། ཉིང་བཙོས་པ་ཡང་ལྷ་དང་མིའི་མཆོད་པའི་རྟེན། ནམ་ཉི་མ་དང་ཟླ་བ་ཡོད་པའི་བར་དུ། དམ་པའི་ཆོས་མི་འཇིག་ཅིང་གནས་པར་གྱུར་ལ། འགྲོ་བ་མང་པོའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་ཅིག །"སོགས་བྱུང་བ་སྨོན་ལམ་འདི་དག་ལ་བསམས་ན། ནང་ཆོས་ལ་དད་ལོག་གིས་ནང་ཆོས་ཆ་ཚང་སྤྱབས་པའི་ཚུལ་ནི་མ་མཐོང་ངོ་།།

དེ་སྐབས་ཁོང་གིས་རབ་བྱུང་གི་སྡེ་ཚ་མེད་བཟོས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འོ་ན་དགེ་འདུན་གྱི་སྡེ་སྤུབ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡིན་དཔྱད་ན། ཡབ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་

བཙན་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐབས་སུ། དགེ་འདུན་རྣམས་ལ་བཀུར་བཟོད་ཐལ་དྲགས་པའི་བཀའ་ཁྲིམས་མཛད་ཚུལ་ཉང་རལ་ཆོས་འབྱུང་དུ། “བོད་ཡོངས་ལ་རྗེའི་དཔྱ་བསྡུས་ནས། དགེ་འདུན་ལ་བླ་ནས་འཚོ་བ་འབུལ། རབ་ཏུ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། འབངས་མི་ཁྱིམ་བདུན་བདུན་ལྟ་རེས་སུ་ཕུལ་ནས་ན་བཟའ་སྒྲོར།” སོགས་བྱུང་བས། དུས་དེར་བོད་མི་ཕལ་མོ་ཆེ་ཞིག་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས། བོད་མིའི་མི་གྲངས་ཉུང་ཕྱིར་སོང་བ་དང་གཅིག །

སྔར་ལྟར་ཁྲལ་འབབ་འབོར་ཆེན་བསྡུ་རྒྱུ་མེད་པས། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གཏོང་ཡོང་ལ་དཀའ་ཚེགས་འཕྲད་པ་དང་

གཉིས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་བསྲུང་མཁན་མེད་པ་དང་གསུམ་གྱི་གནད་དོན་ལྷག་པར་མངོན།

དེ་བཞིན་རབ་བྱུང་རྣམས་ནས་ཚུལ་མིན་གྱི་སྤྱོད་པ་བྱེད་ནའང་ཉེས་པ་མེད་པའི་ཁྲིམས་བཟོས་པ་ཤང་རལ་ཆོས་འབྱུང་དུ། “དམངས་དང་བཙུན་པ་ལ་དབང་གཏད་པས་ནོངས་ཟེར། སྤྱོད་པ་རྟེང་དུ་བཏང་བ་དེ་ལ་བཀའ་བཀྱོན་ནན་ཆེར་བསྐུལ་པས། དེ་ཕ་གིས་ལན་ཟེར་ནས་རབ་བྱུང་ལ་མཛུབ་མོ་བཙུགས་པས། ངའི་རབ་བྱུང་ལ་མཛུབ་མོ་བཙུགས་ནས་ཀེར་བྱེད་ན། མཛུབ་མོ་ཆོད་ཅིག་ཅེས་བཀའ་བསྒྲལ། མཚང་ཅན་སྟོན་པའི་བརྡ་

བྱས་པས། དེ་ཁྲིམས་ལ་སྐྱོན་ཅིག་གསུངས་ནས་མཇུབ་མོ་བྲེགས། ཡང་དེ་རྣམས་སྤྱོད་པ་དོགས་པ། ཕ་གི་ཀུན་གྱིས་ལན་ཞེས་མཆུ་ཡོ་བྱེད་པས། ངའི་རབ་བྱུང་ལ་མཆུ་ཡོ་བྱེད་པ་ཀུན། མཆུ་བྲེགས་ཤིག་གསུངས་ནས་མཆུ་བྲེགས། དེ་བཞིན་མིག་ཡོག་གི་བརྡ་བྱས་པས་མིག་ཕྱུངས། ཆོས་པའི་ཀ་ཙ་རྐུས་པ་ལ། དཀོན་མཆོག་གི་བརྒྱད་ཙུ་འཇལ་བ་སོགས་ཀྱིས། ལན་པའི་ཁྲིམས་མཛད་པས། དེར་ཞང་བློན་ནག་པོ་ཀུན་ཤོག་ཏུ་གྲོས་བྱས་ཏེ། ཆོས་ཁྲིམས་བཤིགས་པའི་ཚད་བྱས་པར། དེ་ལ་བཙན་པོ་མ་བགྲོངས་ན་ཆོས་ཁྲིམས་མི་ཞིག་ཟེར།” ཞེས་སོགས་བྱུང་།

དེ་ལྟར་བློན་ཆེན་དབས་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སྟག་
སྣ་དང་། ཅོག་རོ་ལྷ་ལོད། ལེགས་སྒུག་
ཅན་སོགས་ཀྱིས་རྙོག་གྲོས་བྱས་ཏེ། རྒྱལ་
པོ་མ་བགྲོངས་ན་ཆོས་ཁྲིམས་མི་གཞིག་
ཟེར། ལ་ལ་ན་རེ་རྒྱལ་པོ་བགྲོངས་ཀྱང་ལྷ་
སྲས་གཙང་མ་དང་། བཙུན་མོ་ངང་ཚུལ་
མ་དང་། བན་དེ་ཆེན་མོ་རྣམས་ཡོད་པས་
བཤིགས་མི་ནུས་ཟེར། དེར་ཐོག་མར་མོ་
མ་ཕྱུག་མཁན་དག་ལ་ཇན་པ་བྱེད་ཏེ། ལྷ་
སྲས་གཙང་མ་འདིར་བཞུགས་ན་རྒྱལ་
ཁྲིམས་འཇིག་པས་སྤྱུགས་དགོས་ཟེར་
ནས། རྒྱལ་པོར་སྙན་ཕྲ་གསོལ་ནས་མོན་
ཡུལ་འབྲུག་ཏུ་སྤྱུགས། དེ་ནས་བཙུན་མོ་
སྣ་ནམ་བཟའ་མང་རྗེ་དུག་བཏང་ནས་

བཀྲོངས། སློན་ཆེན་བན་དེ་བྲན་ཀ་དཔལ་ཡོན་བཙུན་མོ་ངང་ཚུལ་མ་དང་ལུས་འབྲེལ་འདུག་ཅེས། སྣན་ཕྲ་བཅུག་པས་བཙན་པོས་ཁྲིམས་ལ་སྦྱོར་གསུངས་པས་རང་སྲོག་བཅད། བྲན་ཀ་དཔལ་ཡོན་བྱང་དུ་བྲོས། མཐར་བཙན་པོ་དགུང་གྲངས་སོ་དགུའི་ཐོག་མལ་གྲོ་ཞམ་པའི་ཕོ་བྲང་དུ་རྒྱན་ཆང་སྨྱོས་པར་བཞེས་ཏེ། གསེར་ཁྲི་ལ་གཟིམས་ནས་ཡོད་པར། སློན་པོ་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སྟག་སྣ་དང་། ཅོག་རོ་ལྷ་ལོད། ལེགས་སྒྲུག་ཅན་བཅས་ཀྱིས། དབུ་ལྟག་བསྣོར་བྱས་ནས་བཀྲོངས་སོ།།

དེ་དག་གི་ཉེར་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་

པོ་སྣང་དང་མ་ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེས་བཀྲོངས་པ་དེ་བྱུང་སྟེ། དེའི་སྐོར་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས། "དེ་ནས་ལོག་སྟེ་མི་ནག་རྟ་ནག་ཅན་ཞིག་ཏུ་བྱས་ནས་ཡོང་། ལྷ་སའི་ནེ་ཐང་དུ་རྒྱལ་པོ་བསུས་པ་ཉི་མ་ལ་བསྟན་ནས་བཞུགས་འདུག་པ་ལ། མདའ་སྒྲ་བསར་གཅིག་དང་ཕྱི་བསར་གཅིག་བརྒྱབས་པས། སྣ་བུག་ལ་ཟུག་སྟེ་དཀར་ལྷུག་གིས་བྱུང་། སྡིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཐུ་བྲུབས་པ་ཡིན་ནམ་ཡང་ཟེར།" ཞེས་དང་ཡང་དེ་ཉིད་ལས། "འདི་ཡན་རྒྱལ་པོ་བཞི་བཅུ་རྩ་གཉིས་སོང་ངོ་། འདི་མན་ལ་བོད་སྐྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་མ་བྱུང་བས།

སྙད་བཤིལ་ཆད་དུ་འཆད་པ་ཞེས་གྲགས་སོ།། །།

དེ་ལྟར་རྒྱལ་ཁང་ཁབ་སོའི་བཙུན་མོ་ནང་ཞུལ་དང་། བློན་པོ་ནང་ཞུལ། བོན་ཆོས་དང་ནང་ཆོས་དབར་གྱི་འཁོན་འཁྲད། ཕྱི་ནང་གི་དཀྲུགས་རྐྱེན་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་མཐར་བཙན་པོ་ཡས་སྲས་བཀྲོངས། བཙུན་མོ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀྱིས་ཡུམ་བརྟན་གྱིས་དབུ་རུ་དང་། འོད་སྲུང་གིས་གཡོ་རུ་བཟུང་ནས། སོ་སོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་བློན་འབངས་བཟུང་སྟེ་ནང་འཁྲུགས་བྱས། དེའི་ཚེ་ཨ་གི་དང་ནད་ཡམས་ཀྱང་བྱུང་ནས་བོད་འབངས་རྣམས་སྡུག་ངལ་གྱི་ནང་དུ་ལྷུང་།

ད་ནས་རྒྱལ་བུ་གཉིས་དགུང་ལོ་ཉེར་
གསུམ་ལོན་པ་ས་སྣང་ནས་བཟུང་
འབངས་ཀྱི་ཁེང་ལོག་རིམ་པ་བྱུང་ཞིང་།
ཁེང་ལོག་ནས་ལོ་དགུ་པ་མེ་བྱ་ལ་ཤུད་
པུ་སྟག་རྩེ་སོགས་བློན་པོ་བཞིས་ཁྲོས་
བྱས་ནས། བང་སོ་རྣམས་བགོ་བཤའ་
བྱས་ནས་ཕལ་ཆེ་བ་བརྟུས་ཏེ། གཉགས་
ཀྱིས་དོན་མཁར་མདའ་ཡི་བང་སོ་
རྟུས། །ཤུད་པུས་སེང་གེ་ཅན་གྱི་བང་སོ་
རྟུས། །འབྲོལ་རྒྱལ་བང་སོ་གྲིང་འཕྱོ་ཁྲུ་
ཡིས་རྟུས། །ཞྲོ་བཞེར་སྙེ་བས་ཐོབ་སྟེ་འབྲུ་
འཕྲོར་ལུས། །སྲོང་བཙན་འབྲོ་ཅོག་གཉིས་
ཀྱིས་ཐོབ་སྟེ་ལུས། །ཞེས་སོགས་བྱུང་ངོ༎ ༎

མཇུག

སྤྱི་དུས་བོད་མི་རང་གི་སྐད་ངག་དང་། རྒྱ་ནག་མཁས་པའི་སྐད་ངག།

སྤྲུ་རྒྱལ་ཁྲི་ཉག་ཁྲི་བཙན་པོ།
ས་ངོག་ལ་ཡུལ་ཡབ་ཀྱི་རྗེ། ངོག་ཡབ་ཀྱི་
ཆར་དུ་གཤེགས་སོ། ལྷ་རི་གྱང་ངོར་
གཤེགས་ན། རི་རབ་ལྷུན་པོ་ཡང་དགུའ་
དུད་དུད། ཤིང་སྡོང་པོ་ཡང་བང་ཐང་
ཐང་། ཆབ་ལུ་མ་ཡང་དངོ་སིལ་སིལ།
གོར་ཕ་བོང་ལ་སྔོགས་པ་ཡང་མཉེད་
ཁྲུང་ཁྲུང་གིས་ཕྱག་འཚལ་ལོ། བོད་ཀ་
གཡག་དྲུག་གི་རྗེར་གཤེགས་སོ།།

སྤུ་རྒྱལ་སོ་གསུམ་པ། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་གླུ་མཆིད།

ཀྱེ༔ ཛེ་ཡི་ནི་མཚན་པ་འདི། །ཁྲི་ཡི་ནི་སྲོང་བཙན་ཞིག །བློན་གྱི་ནི་མིང་ཅན་དེ། །སྟོང་བཙན་ནི་ཡུལ་བཟུང་ཞིག །རྟ་ཡི་ནི་མིང་ཅན་དེ། །རྫུལ་པོ་ནི་གྱི་ལིང་རྟ། །གྱི་ལིང་ནི་ཡང་ཡང་བལྟ། །

མགར་སྟོང་བཙན་ཡུལ་བཟུང་གི་གླུ་མཆིད།

ཛེ་ཡི་ནི་བཀའ་བསྐུལ་བཞིན། །རང་རེ་ནི་གཏན་གྱི་སྲིད། །བྱ་ཡི་ནི་གཞུ་ཐུབ་ལྟར། །ལ་ཕྱིར་ནི་གདང་ཉི་དྲོ། །གཡོ་སྐྱུ་ནི་བློ་མང་པོས། །ནམ་ཡང་ནི་ཉེས་མི་

བྱེད། །གང་ཀྱི་ནི་གསེར་པོ་ཆེ། །ནམ་ཡང་ནི་ཕྱིང་བའི་བཙུད།

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྲིང་མོ་སད་མ་དཀར་ཀྱིས་ཞང་ཞུང་བརླགས་དགོས་པའི་འཕྲིན་གླུ།

ཀྱེ༔ བྱང་འབྲོག་གི་ཡ་བྀ་ན། །ཕོ་མའི་ནྀ་འབྲོང་གཡག་གཅིག །བྱང་འབྲོག་ནི་འབྲོང་དགུམ་ན། །ཕུ་ནས་ནི་ཁྲུས་འདེབས་པའ། ཞོང་ཐོང་(སྟོང་)ནྀ་འཕན་གྲིས་ཐོབས། །མདའ་ནས་ནྀ་གཡབ་པོར་བ། །སྐྱིའྀ་ནི་ཤེའུ་དང་སྤྲུག །དབུས་ནས་ནྀ་དཔོར་འཕེན་པ། །ཡར་གྲྀ་ནི་རྫོ་དང་རྫིགས། །ཕུ་ནས་ནྀ་ཁྲུས་བཏབ་ཅིང་། །མདའ་ནས་ནྀ་གཡབ་པོར་ནས།

དེ་ཡི་ནི་བར་བར་དུ། ཕོ་མའི་ནི་འབྲོང་བཀུམ་ཞིང་། ཐུར་ཐུར་ནི་ཕྱིང་བའི་བཅུད།

ཕྲུ་རྒྱལ་ཞེ་བཞི་པ། བཙན་པོ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་ཁྲི་གསོལ་སྐབས་བན་དེ་ཡོན་ཏན་བཟང་པོའི་རོལ་མོའི་གླུ་ཚིག །

བོད་ཡུལ་ནི་མཐིལ་ན། འཕྲུལ་གྱི་ནི་མགོས་བཤམས་ཏེ། གང་དུ་ནི་སྐྱིད་པའི་རྟགས། །བཀྲ་ཤིས་ནི་འབྲུག་ལོ་ནས། །ཀྱེ༔ ལེགས་ཉེས་ནི་དབྱར་གྱི་ཡོན། །སྐྱེས་དགུ་ནི་རེམ་གྱིས། ཕྱིར་ཞིང་རྒྱས་ལ་འཕེལ། དགུན་གྱི་ཉལ་དགུ་ལངས། །དཔྱིད་ན་བཏབ་དགུ་སྐྱེས། །སྣ་ཚོགས་

ཉམས་དགུ་སྐྱེས། །སྐྱེ་ཡི་ལྟ་ལུང་དུལ། །བཙན་པོ་སུ་ཙུ་བརྟན། ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་གསོལ།

རྒྱ་ནག་ཐང་གི་དུས་སུ་སྙན་གྲགས་ཅན་གྱི་སྙན་ངག་པ་ལི་སྦྲཡི་李白རྫོམ་བྲིས།

ཀོན་ཧྲན་རི་བོའི་ཟླ་བ།

དཀར་གསལ་ཟླ་བ་ཐན་ཧྲན་རི་ནས་འཆར། །མཐའ་ཡས་ཆུ་འཛིན་རྒྱ་མཚོར་བལྟ་བའི་ཚེ། །དྲག་རླུང་ལི་དབར་ཁྲི་ཕྲག་ལ་ལྡིང་བས། །ཡུལ་མོན་འགག་སྒོའི་བར་དུ་གང་སར་ཁྱབ། །ཧན་གྱི་དཔུང་ཚོགས་པའེ་ཏེང་རི་བོར་ལུས། །བོད་ཀྱི་དམག་གིས་མཚོ་སྔོན་བྱ་ར་བྱས། །དེ་ནི་གནའ་

བོའི་དུས་ནས་དེང་གི་བར། །གཡུ་ས་ཡིན་
པས་དམག་འཐབ་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས། །
གསོན་པོར་ལོག་པ་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་
བཞིན། ཞེས་པས་མཇུག་རྫོགས་པར་བྱས་
སོ།། །།ཤུ་བྷཾ།། །།

བྲག་ཡེར་པར་དགེ་
སློང་ལྷ་ལུང་དཔལ་
གྱི་རྡོ་རྗེའི་སྒྲུབ་
ཕུག་ནང་གི་བླ་རྡོ་
ཡིན་ཟེར་བ་ཚག་
གྲུམ་ཤོར་བའི་རྒྱབ་ཏུ་དགེ་སློང་མ་དགེ་བའི་བློ་གྲོས་དང་།
གཡས་སུ་བློན་མང་རྗེ་ལེགས་ཟིགས། གཡོན་དུ་བློན་
ལེགས་སུམ་རྗེ་ཀླུ་དཔལ་ཞེས་པ་མཐོང་བ།

༡༽ འདིའི་ནང་གི་བཙན་པོའི་སྐུ་དཔར་ཁག་ནི། བརྩོན་འགྲུས་རབ་རྒྱས་ཀྱིས་དབུ་མཛད་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྒྱུ་རྩལ་ཀུན་འདུས་ཞལ་ཐང་ཆེན་མོའི་ནང་གི་བྲིས་པར་ཡིན།

༡༽ རྫོ་ཆས་རྙིང་མའི་པར་རིས་འདི་དག་ནི། ཆབ་མདོ་ཁ་རུབ་གནའ་ཤུལ་ལས་ཐོན་པའི་གནའ་རྫས། བོད་ཀྱི་ཁྲུཡི་པའོ་ཞེས་པའི་དེབ་ཆུང་ནང་གི་དཔར་ཡིན།

༣༽ མདའ་མདུང་གི་རིགས་འདི་དག་ནི། ལྷ་སའི་བྱང་ཕྱོགས་ཆུ་གོང་གནའ་ཤུལ་ལས་ཐོན་པ། བོད་ཀྱི་ཁྲུཡི་པའོ་ཞེས་པའི་དེབ་ཆུང་ནང་གི་དཔར་ཡིན།

༤༽ དངུལ་གྱི་རྟ་དང་། ཤ་བ་སོགས་ནི། ཚོང་ཁ་བདེ་ཟློན་ཁྲུལ་ནས་བརྙེད་པའི་དུར་རྫས་ཀྱི་གྲས། མཁས་དབང་ཞུ་ཤིན་གྲོ་ཡི་許新國བརྩམས་དེབ་ནང་གི་དཔར་ཡིན།

༥༽ ས་ཁྲ་འདི་གཉིས་ནི། ཨོ་སི་ཁྲིཏྲའི་མཐོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་སྒྱུན་ཁྲམ་ཧ་མཛད་Gun-tram Hazed ཀྱིས་བཏབ་པ་ཡིན།